

**Scéim Chroíchonaire
Bus na Rinne go
Lár na Cathrach**
Iúil 2023

**Tuarascáil ar
Mheasúnacht
Tionchair
Timpeallachta
(TMTT)**

Imleabhar 1
Achoimre
Neamhtheicniúil

**BUS
CONNECTS**

SUSTAINABLE TRANSPORT FOR A BETTER CITY.

Réamhrá

Tá achoimre mar seo a leanas ar struchtúr na Tuarascála seo ar Mheasúnacht Tionchair Timpeallachta (TMTT) do Scéim Chroíchoinre Bus na Rinne go Lár na Cathrach (dá ngairtear an Scéim Bheartaithe anseo feasta):

Imleabhar 1: Achoimre Neamh-Theicniúil

Soláthraíonn Imleabhar 1 achoimre neamhtheicniúil ar an bhfaisnéis atá in Imleabhar 2 den TMTT.

Imleabhar 2: Príomhthuarascáil Mheasúnachta Tionchair Timpeallachta

Soláthraíonn Imleabhar 2 réamhrá ginearálta, leagann sé amach an próiseas measúnachta tionchair timpeallachta, cuireann sé síos ar raon feidhme na Scéime Molta, cuireann sé breithniú ar roghanna réasúnta eile i láthair, agus cuireann sé síos ar na tionchair chomhshaoil a bhaineann go sonrach leis an Scéim Bheartaithe.

Imleabhar 3: Figiúirí

Soláthraíonn Imleabhar 3 líníochtaí agus íomhánna i bhformáid mhór (lipéadaithe mar 'Figiúirí' a léiríonn an fhaisnéis a shonraítear in Imleabhar 2 den TMTT.

Imleabhar 4: Aguisíní

Soláthraíonn Imleabhar 4 doiciméid agus sonraí a fhorlíonann an fhaisnéis a sholáthraítear in Imleabhar 2 den TMTT.

Clár ábhair

1.	Réamhrá	1
1.1	Aidhmeanna agus Cuspóirí	4
1.2	1.2 Ról an Údaráis Náisiúnta Iompair (NTA)	5
2.	Próiseas Measúnachta Tionchair Timpeallachta	6
2.1	Próiseas MTC	6
3.	An gá atá leis an Scéim Mholta	7
3.1	Comhthéacs	7
3.2	Tionscadal Éireann 2040 — Plean Forbartha Náisiúnta 2021 -2030	7
3.3	Plean um Ghníomhú ar son na hAeráide 2023	7
3.4	Straitéis Iompair Mhór-Limistéar Bhaile Átha Cliath	8
4.	Comhairliúchán	10
4.1	Comhairliúchán maidir leis an mbealach is dealraithe a roghnófar	10
4.2	Comhairliúcháin maidir leis an Rogha Bealaigh is dealraithe	10
4.3	Comhairliúchán le Comhlachtaí Forordaithe agus le Comhairleoirí Eile	11
4.4	Comhairliúchán le húinéirí talún	11
4.5	Comhairliúchán le Cónaitheoirí Áitiúla agus Grúpaí Gnó	11
5.	Roghanna eile Smaointe	12
5.1	Roghanna Straitéiseacha	12
5.2	Roghanna Bealaigh	13
5.3	Roghanna Dearaidh	14
6.	Tuairisc ar an Scéim Mholta	15
6.1	Roinn 1 — Droichead Cuimhneacháin an Talbóidigh chuig Droichead Nasc Thomáis Uí Chléirigh Thoir	16
6.2	Roinn 2 — Droichead Iompair Phoiblí Abhainn na Dothra (DPTOB)	17
6.3	Droichead Nasc Thomáis Uí Chléirigh Thoir go Bóthar Sheáin Uí Mhóra	17
7.	Tógáil	18
7.1	Plean Bainistíochta Comhshaoil Tógála	25
7.2	Plean Bainistíochta Tráchtá Tógála	25
8.	Tionchair agus Maolú ar an gComhshaoil	27
8.1	Trácht agus Iompar	27
8.2	Cáilíocht an Aeir	29
8.3	Aeráid	29
8.4	Torann agus Creathadh	31
8.5	Daonra	32
8.6	Sláinte an Duine	33
8.7	Bithéagsúlacht	35
8.8	Uisce	37
8.9	Talamh, Ithir, Geolaíocht & Hidreolaíocht	38
8.10	Oidhreacht Seandálaíochta agus Chultúrtha	39
8.11	Oidhreacht Ailtireachta	40
8.12	Tírdhreach (Bailedhreach) agus Amharc	42

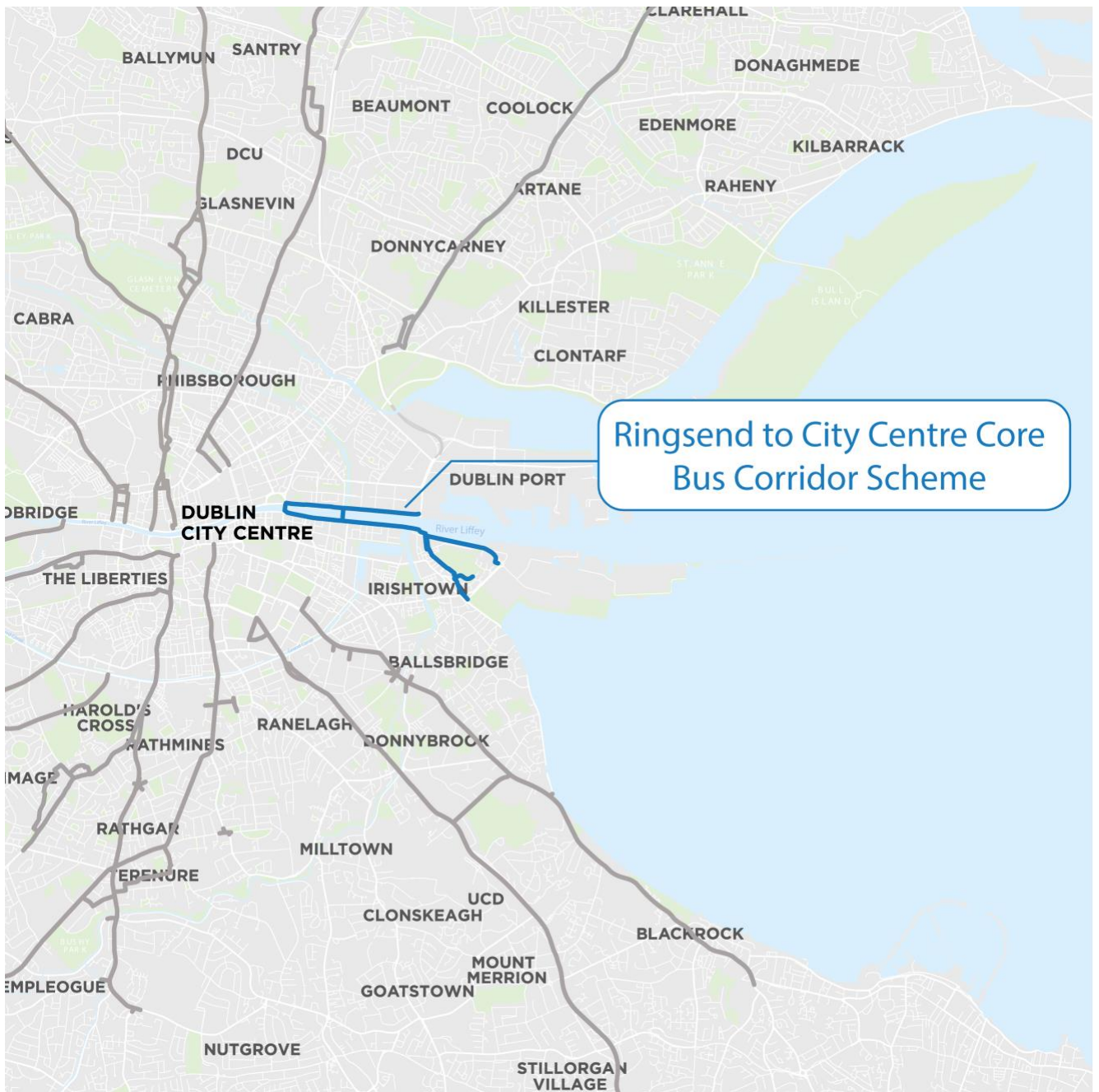
8.13	Drámhaill & Acmhainní.....	44
8.14	Sócmhainní Ábhartha.....	45
8.15	Riosca Mórthionóiscí agus/nó Tubaistí.....	47
8.16	Tionchair charnacha agus Idirghníomhaíochtaí Comhshaoil.....	48
9.	Cad a tharlaíonn anois?	51

1. Réamhrá

Is í an cháipéis seo an Achoimre Neamhtheicniúil (NTS) ar an Tuarascáil Mheasúnachta Tionchair Timpeallachta (TMTT) do Scéim Chroíchoinre Bus na Rinne go Lár na Cathrach (dá ngairtear an Scéim Mholta ar fud an NTS seo). Tacóidh an Scéim Mholta le húsáid chomhtháite inbhuanaithe iompair trí fheabhas a chur ar an mbonneagar do thaisteal gníomhach (siúl agus rothaíocht araon), agus trí bhearta feabhsaithe tosaíochta bus a chur ar fáil do sheirbhísí atá ann cheana (idir phoiblí agus phríobháideach) agus do gach seirbhís amach anseo a úsáidfidh an chonair.

Tá fad iomlán thart ar 4.3 km ag an Scéim Mholta (2 x 1.6 km ar feadh Chéanna na Life agus 1.1 km de bhealach rothaíochta tríd an Rinn agus An Baile Gaelach/ go Bóthar Sheáin Uí Mhóra) agus ritear í feadh chéanna thuaidh agus theas Abhainn na Life, a nascann lár na cathrach leis na Dugaí agus nasc rothaíochta ar aghaidh a fhad leis an Rinn agus leis An mBaile Gaelach/, agus é ar fad laistigh de Chontae Bhaile Átha Cliath agus laistigh de limistéar riaracháin Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath (DCC). Is éard a bheidh i gceist leis an Scéim Bheartaithe oibreacha ar na sráideanna atá ann cheana féin, athlonnú an dá phéire de Dhroichid Scherzer feadh na gcéanna thuaidh agus soláthar droichead oscailte nua trasna na Dothra (i.e. Droichead Oscailte Iompar Poiblí na Dothra (DPTOB)) cruthóidh sé nasc nua do choisithe, do rothair agus d'iompar poiblí idir Cé Sir John Rogerson agus an Nascbhóthar Thoir trí áiseanna rothaíochta leithscartha agus bonneagar tosaíochta bus. Leanfaidh an bealach rothaíochta dhá bhealach ar an gcé theas tríd an Rinn agus an Baile Gaelach i dtreo Dumhach Thrá agus Leithinis an Phoill Bhig. Rithfidh an bealach trí shráideanna ciúine ag Iostáin Pheibróc, trasna Bhóthar Cambridge, ansin trí Pháirc na Rinne mar bhealach roinnte le tosaíocht do choisithe, agus rotharbhealach feadh an taobh thuaidh de Shráid na Trá agus Sráid Pheibróc sa Bhaile Gaelach go dtí aomhal Bhóthar Sheáin Uí Mhóra agus Bóthar na Trá. Cuirfear sporbhealach rothaíochta ar fáil i dtreo thailte Chríos Forbartha Straitéisí an Phoill Bhig (SDZ) trí Staidiam Bhaile na hÉireann agus Bóthar Bremen. Suiteálfar siombailí úsáide comhroinnte feadh Bhóthar Eabhrac agus Bhóthar Theach Pigeon chun an dara bealach eile a chur ar fáil i dtreo thailte an Phoill Bhig SDZ. Dúnadh an bóthar seo le déanaí don trácht agus tá sé oiriúnach d'úsáid chomhroinnte.

Tá bealach na Scéime Molta le feiceáil in Íomhá 1.1.Íomhá1.1.

Íomhá 1.1: Bealach na Scéime Molta

Cuirfidh an Scéim Mholta feabhas suntasach ar thaisteal ar iompar poiblí trí thosaíocht bus a chur ar fáil chomh maith le bonneagar feabhsaithe do choisithe agus don rothaíocht. Faoi láthair, tá plódú tráchta agus bonneagar bus agus rothaíochta neamhleanúnach agus neamhleor ag baint leis an gconair rochtana seo, rud a chiallaíonn go bhfuil busanna agus rothaithe in iomaíocht le haghaidh spáis leis an trácht i gcoitinne don chuid is mó den turas, rud a fhágann nach bhfuil sé chomh tarraingteach céanna do choisithe, do rothaithe agus d’úsáideoirí bus na modhanna iompair inbhuanaithe seo.

Trí bhonneagar méadaithe tosaíochta bus a sholáthar, cuirfidh an Scéim Mholta feabhas ar na hamanna turais foriomlána do bhusanna feadh an bhealaigh agus ar iontaofacht a dturas.

Chomh maith leis na feabhsuithe ar amanna turais bus agus ar iontaofacht am turais, cuirfidh an Scéim Mholta buntáistí ar fáil do rothaithe agus do choisithe araon. Forbraíodh dearadh na scéime ag féachaint don treoir inrochtaineachta ábhartha agus do phrionsabail uilíocha an deartha chun rochtain a chur ar fáil do gach úsáideoir.

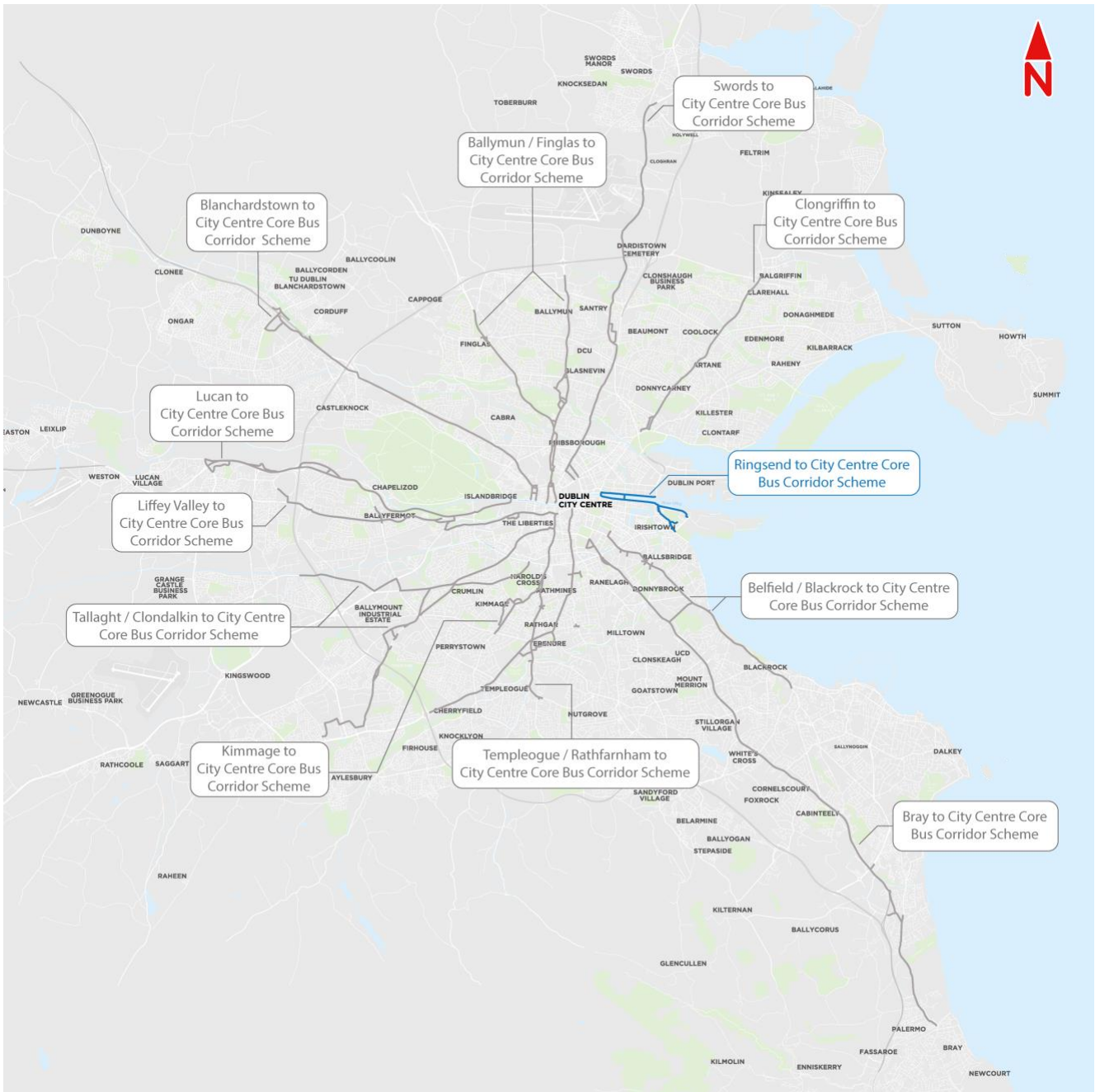
Trí bhonneagar tiomnaithe rothaíochta a chur ar fáil ar feadh na Scéime Molta, beidh turais rothaíochta níos sábháilte agus níos tarraingtí. Chuige sin, cuireann an Scéim Mholta gnéithe de Ghréasán Rothaíochta Ceantair Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath an Údaráis Náisiúnta Iompair (NTA) i gcrích, nach bhfuil soláthar leordhóthanach ag cuid mhór díobh faoi láthair — agus nasc á dhéanamh aici freisin le scéimeanna rothaíochta eile atá ann cheana agus atá beartaithe agus le modhanna iompair inbhuanaithe, rud a chuidíonn le gréasán cuimsitheach rothaíochta a fhorbairt do Bhaile Átha Cliath.

Cuirfidh an Scéim Mholta rianta rothaíochta lánscairtha ar fáil ar feadh fhad iomlán na gcéanna thuaidh agus theas. Ar bhealach rothar na Rinne beidh meascán de shráid chiúin chomhroinnte, de chonair roinnte i bPáirc na Rinne agus de rian deighilte ar rothar in aice le Sráid na Trá, Sráid Phembróc agus Bóthar na Trá, faoi seach, sa Bhaile Gaelach.

Cuirfear roinnt uasghráduithe i réimse uirbeach, lena n-áirítear cosáin leathnaithe, tírdhreachú crua agus bog ar ardchaighdeán agus troscán sráide ar fáil i réimsí ardghníomhaíochta chun cur le timpeallacht níos sábháilte agus níos tarraingtí do choisithe. Áirítear leis an Scéim Mholta uasghráduithe réimse uirbeach ag Droichid Scherzer ag Duga Sheoirse agus ag an gCanáil Ríoga, an DPTOB; chomh maith le ar Ché Theach an Chustaim, agus ar acomhal Shiúlóid an Mháil/Ché an Bhalla Thuaidh, áit a bhfuil cosáin do choisithe beartaithe. Tá na feabhsuithe seo tar éis aird a thabhairt ar scéim níos leithne atá á saothrú ag Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath (i.e. Scéim Réad Poiblí síreanna campa Thuaidh agus Theas) a bhfuil sé mar aidhm léi feabhas níos forleithne a chur ar chóireáil tírdhreacha agus ar réimse uirbeach síreanna campa na Life.

Is é príomhchuspóir na Scéime Molta, dá bhrí sin, aistriú módach a éascú ó spleáchas ar charranna trí fheabhsuithe ar bhonneagar siúil, rothaíochta agus bus a sholáthar, rud a chuirfidh le córas iompair éifeachtúil comhtháite agus a éascóidh aistriú chuig cathair ísealcharbóin atá athléimneach ó thaobh aeráide de.

Tá an Scéim Mholta ar cheann de 12 scéim atá le seachadadh faoi Oibreacha Bonneagair Chroíochonairí Bus, BusConnects Baile Átha Cliath — (dá ngairtear Oibreacha Bonneagair an CBC anseo feasta). Tá Oibreacha Bonneagair CBC ar cheann de na tionscnaimh laistigh de Chlár BusConnects foriomlán an NTA. Tá sé mar aidhm ag an gClár BusConnects feabhas mór a chur ar sheirbhísí bus i gcathracha na hÉireann, lena n-áirítear Baile Átha Cliath, ionas go mbeidh turais bhus tapa, iontaofa, poncúil, áisiúil agus inacmhainne. Léirítear na hOibreacha Bonneagair CBC atá beartaithe in Íomhá 1.2. Íomhá 1.2.

Íomhá 1.2: Oibreacha Bonneagair CBC

Táthar ag súil go gcuirfidh Oibreacha Bonneagair CBC, a luaithe a bheidh siad curtha i gcrích, na Croíchonairí Bus gathacha a sainiú i Straitéis Iompair an NTA do Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath 2022.

1.1 Aidhmeanna agus Cuspóirí

Acmhainn agus acmhainneacht an chórais iompair phoiblí a fheabhsú trí luasanna bus, iontaofacht agus poncúlacht a fheabhsú trí lánaí bus a sholáthar agus trí bhearta eile chun tosaíocht a thabhairt do ghluaiseachtaí bus thar ghluaiseachtaí ginearálta tráchta. Is iad cuspóirí na Scéime Molta:

- Acmhainn agus acmhainneacht an chórais iompair phoiblí a fheabhsú trí luasanna bus, iontaofacht agus poncúlacht a fheabhsú trí lánaí bus a sholáthar agus trí bhearta eile chun tosaíocht a thabhairt do ghluaiseachtaí bus thar ghluaiseachtaí ginearálta tráchta;

- Feabhas a chur ar an acmhainneacht rothaíochta trí bhonneagar sábháilte a chur ar fáil le haghaidh rothaíochta, a scartar ón ngnáththracht nuair is féidir;
- Tacú le seirbhís iompair phoiblí éifeachtúil, ísealcharbóin agus aeráidseasmhach a sholáthar, a thacaíonn le spriocanna laghdaithe astaíochtaí na hÉireann a bhaint amach;
- Comhfhás a chumasú, deiseanna athghiniúna agus úsáid níos éifeachtaí a bhaint as talamh i mBaile Átha Cliath, don ghlúin seo agus don ghlúin atá le teacht, trí ghréasáin iompair inbhuanaithe atá sábháilte agus éifeachtúil a sholáthar;
- rochtaineacht ar phoist, ar oideachas agus ar dheiseanna sóisialta agus eacnamaíocha eile a fheabhsú trí nascacht inbhuanaithe fheabhsaithe agus comhtháthú le seirbhísí iompair phoiblí eile a sholáthar; agus
- A chinntiú go ndéantar breithniú cúramach ar réimse an phobail i ndearadh agus i bhforbairt an bhonneagair iompair agus féachaint le príomhphointí fócasacha uirbeacha a fheabhsú nuair is cuí agus is féidir.

Tá pleanáil agus dearadh na Scéime Molta faoi threoir na n-aidhmeanna agus na gcuspóirí sin.

Is iad seo a leanas na torthaí a bhainfear amach ón Scéim Mholta a chur i gcrích:

- Gréasán iompair phoiblí atá tarraingteach, athléimneach agus cothromasach a bheith ann chun pobail a nascadh ar bhealach níos fearr agus feabhas a chur ar rochtain ar obair, ar oideachas agus ar ghníomhaíocht shóisialta;
- Gréasán bonneagair iompair a éascú lena dtugtar tús áite don siúl agus don rothaíocht agus d'aistriú modha chuig iompar poiblí a mbeidh cáilíocht aeir níos fearr mar thoradh air; agus
- Tacú le hacmhainneacht mhéadaithe eacnamaíoch agus shóisialta trí thalamh comhtháite a úsáid agus pleanáil iompair chun an t-ualach ama a bhaineann le taisteal a laghdú.

1.2 1.2 Ról an Údaráis Náisiúnta Iompair (NTA)

Is comhlacht neamhthráchtála reachtúil é an tÚdarás Náisiúnta Iompair, a fheidhmíonn faoi threoir na Roinne Iompair. Bunaíodh an NTA ar scór Uimhir 15 de 2008 — An tAcht um Údarás Iompair Bhaile Átha Cliath 2008 (arna leasú) (dá ngairtear 'Acht 2008' ina dhiaidh seo).

I gcás na Scéime Molta, áirítear ar fheidhmeanna an NTA tabhairt faoin bpróiseas deartha agus pleanála, gach toiliú forbartha a lorg (agus a fháil) lena n-áirítear ceaduithe fála éigeantaí gaolmhara ón mBord Pleanála, agus an Scéim Mholta a thógáil (má cheadaítear í).

2. Próiseas Measúnachta Tionchair Timpeallachta

2.1 Próiseas MTC

Is próiseas córasach agus atriallach é Measúnú ar an Tionchar ar an gComhshaol (MTC) a scrúdaíonn na tionchair a d'fhéadfadh a bheith ag scéim mholta ar an gcomhshaol agus a bhunaíonn bearta deartha agus maolaithe iomchuí chun tionchair a sheachaint, a laghdú nó a fhritháireamh.

Tuairiscíonn an TMTT torthaí measúnachta ar thionchair timpeallachta na Scéime Molta. Is é is cuspóir do TMTT:

- Déan cur síos ar na coinníollacha bonnlíne sula mbeidh tús curtha le haon obair ar an Scéim Mholta;
- Déan cur síos ar an Scéim Mholta;
- Déan cur síos ar na modheolaíochtaí measúnachta a úsáideadh chun measúnú a dhéanamh ar na tionchair réamh-mheasta a bheidh ag an Scéim Mholta ar an gcomhshaol;
- Déan cur síos ar shaincheisteanna comhshaoil agus ar aon éifeachtaí suntasacha dóchúla a d'fhéadfadh teacht chun cinn le linn Chéimeanna Foirgníochta agus Oibríochtúla na Scéime Molta;
- Na tionchair charnacha a d'fhéadfadh a bheith ann mar thoradh ar thionchair fhéideartha ó scéimeanna eile a mheas in éineacht le tionchair réamh-mheasta na Scéime Mholta;
- Bearta maolaithe a mholadh chun na héifeachtaí sin a laghdú nó a sheachaint; agus
- Na tionchair shuntasacha iarmharacha a tharlaíonn tar éis na bearta maolaithe atá beartaithe a bheith curtha chun feidhme a shainaithe.

Rinneadh na measúnuithe go léir i gcomhréir leis an dea-chleachtas agus leis na treoirlínte is infheidhme. Baineann roinnt caibidlí de TMTT úsáid as treoirlínte sonracha a bhaineann leis an smacht áirithe sin amháin.

Is éard atá sa NTS Imleabhar 1 den TMTT agus cuirtear achoimre ar an TMTT i láthair, lena n-áirítear príomhghnéithe na Scéime Molta agus na tionchair thairbheacha agus dhíobhálacha ghaolmhara a bhaineann leis.

Tá na doiciméid TMTT roinnte ina n-imleabhair seo a leanas ar mhaithe lena n-úsáid go héasca:

- Imleabhar 1 — NTS (an doiciméad seo);
- Imleabhar 2 — Príomhthuarascáil;
- Imleabhar — Figiúirí;
- Imleabhar — Foscríbhinní.

3. An gá atá leis an Scéim Mholta

3.1 Comhthéacs

Tá an spleáchas ar charranna príobháideacha ina chúis le plódú suntasach, rud a chuireann isteach ar ár gcáilíocht saoil, ar ár dtimpeallacht uirbeach, agus ar shábháilteacht ar bhóithre. Ós rud é go bhfuil sé tuartha go n-ardóidh daonra Mhór-Limistéar Bhaile Átha Cliath go beagnach 1.5 milliún faoi 2040, beidh éileamh méadaithe ar thaisteal ar bhóithre nach bhfuil acmhainn níos mó tráchta acu faoi láthair. Dá bhrí sin, tá gá le roghanna iompair inbhuanaithe feabhsaithe. Gan idirghabháil, beidh turais coisithe, rothaíochta agus bus níos faide agus ní bheidh siad chomh hiontaofa ar fud an réigiúin mar thoradh ar bhrú tráchta agus beidh tionchar aige sin ar cháilíocht saoil daoine. Ar an taobh eile, cabhraíonn bonneagar iompair inbhuanaithe le pobail agus áiteanna níos inbhuanaithe a chruthú, agus ár bhforbairt eacnamaíoch a spreagadh ag an am céanna. Cuireann sé leis an dea-shláinte agus leis an bhfolláine nuair a sheachadtar go héifeachtach é.

3.2 Tionscadal Éireann 2040 — Plean Forbartha Náisiúnta 2021 -2030

Faoin gceannteideal 'Mórhionscadail Bhonneagair Náisiúnta' leagtar amach sa Plean Forbartha Náisiúnta 2021-2030 rogha de thionscadail 'Soghluaisteacht Inbhuanaithe' a áirítear sa Plean mar 'Tosaíochtaí Infheistíochta Straitéiseacha'. Aithnítear an Scéim Mholta, atá mar chuid d'Oibreacha Bonneagair um na Croíchonairí Bus laistigh den Chlár foriomlán BusConnects, mar chuid de Thosaíocht Infheistíochta Straitéisí, le gealltanais infheistíochta gaolmhar, a cinneadh a bheith lárnach do chur i gcrích fhís an Chreata Pleanála Náisiúnta. Cuirfidh Seachadadh na Scéime Molta an bonneagar is gá ar fáil chun cabhrú linn bogadh ó spleáchas iomarcach ar charranna príobháideacha go dtí an siúl, an rothaíocht agus an tiompar poiblí.

3.3 Plean um Gníomhú ar son na hAeráide 2023

Is é an Plean um Gníomhú ar son na hAeráide 2023 an dara nuashonrú bliantúil ar Phlean na hÉireann um Gníomhú ar son na hAeráide 2019. Is é an Plean um Gníomhú ar son na hAeráide 2023 an chéad cheann a ullmhófar faoin Acht um Gníomhú ar son na hAeráide agus um Fhorbairt Ísealcharbóin (Leasú) 2021, agus tar éis buiséid charbóin agus uasteorainneacha astaíochtaí earnálacha a thabhairt isteach in 2022 ar fud an gheilleagair. Leis an bPlean um Gníomhú ar son na hAeráide 2023, cuirtear na buiséid charbóin agus na huasteorainneacha astaíochtaí earnálacha chun feidhme agus leagtar amach treo-chlár chun gníomhaíocht chinntitheach a dhéanamh chun astaíochtaí na hÉireann a laghdú faoina leath faoi 2023 agus chun glan-nialais a bhaint amach tráth nach déanaí ná 2050.

Iarrtar sa Plean um Gníomhú ar son na hAeráide 2023 go ndéanfar laghdú suntasach ar astaíochtaí iompair faoi 2030 chun an uasteorainn astaíochtaí earnála a chomhlíonadh, agus é mar aidhm ag earnáil an iompair laghdú 50% a dhéanamh ar astaíochtaí faoi 2030. Glacadh an cur chuige 'Avoid' (an gá le taisteal a laghdú nó a sheachaint — pleanáil úsáide talún), 'Shift' (aistriú go modhanna atá níos neamhdhíobhálaí don chomhshaoil — iompar poiblí, taisteal gníomhach), 'Feabhas a chur ar éifeachtúlacht fuinnimh na teicneolaíochta feithicilí — éifeachtúlacht feithicilí, breoslaí glana) chun cuidiú leis na spriocanna sin a bhaint amach. Tugadh spriocanna an phlean roimhe seo (Plean Gníomhaíochta ar son na hAeráide 2021) cothrom le dáta chun *'laghdú 20% ar iomlán na gciliméadar feithicilí, laghdú ar úsáid breosla, agus méaduithe suntasacha ar thurais iompair inbhuanaithe agus sciar módach' a chur san áireamh.*

Ceann de na príomhghníomhaíochtaí chun laghdú ar iompar a bhaint amach atá sainaitheanta sa Plean um Gníomhú ar son na hAeráide 2023 is ea Clár BusConnects a chur chun cinn i gcúig chathair (lena n-áirítear Baile Átha Cliath).

Cuirfidh seachadadh na Scéime Molta an bonneagar iompair is gá ar fáil chun roghanna iompair inbhuanaithe a chur ar fáil a thacóidh leis na príomhghníomhaíochtaí a leagtar amach sa Plean um Gníomhú ar son na hAeráide 2023. Leis an Scéim atá beartaithe, déanfar líonraí coisithe agus rothaíochta a leathnú, a fheabhsú agus a nascadh leo agus cuideoidh sí le haistriú módach a éascú. Is léir go bhfuil dlúthbhaint ag na spriocanna a leagtar amach sa Plean um Gníomhú ar son na hAeráide 2023 le príomhiompar a chur i gcrích

3.4 Straitéis Iompair Mhór-Limistéar Bhaile Átha Cliath

Tháinig Straitéis Iompair Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath 2022-2042 in ionad na straitéise iompair a bhí ann roimhe seo (don tréimhse 2016 go 2035). Is é aidhm fhoriomlán na straitéise:

‘Córas iompair inbhuanaithe, inrochtana agus éifeachtach a sholáthar do Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath a chomhlíonann riachtanas an réigiúin maidir le hathrú aeráide, a fhreastalaíonn ar riachtanais na bpobal uirbeach agus tuaithe, agus a thacaíonn leis an ngeilleagar réigiúnach’.

Príomhfhócas na straitéise is ea úsáid mhéadaithe modhanna iompair eile a chumasú chun cuspóirí comhshaoil, eacnamaíocha agus sóisialta a bhaineann le hastaíochtaí, plódú agus spleáchas ar ghluasteáin a bhaint amach. Leagtar amach ann treoir shoiléir i dtreo laghdú 50% ar astaíochtaí CO₂ (dé-ocsaíd charbóin) laistigh de Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath faoi 2030.

Cosúil leis an gcur chuige a glacadh faoin bPlean um Ghníomhú ar son na hAeráide 2023, tagraítear i Straitéis Iompair Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath 2022-2042 don choincheap/prionsabail ‘Avoid’, ‘Shift’ agus ‘feabhas’ i bpleanáil chomhtháite úsáide talún agus iompair agus rinneadh na bearta laistigh d’Iompar Mhórlimistéar Bhaile Átha Cliath 2022-2042 a aicmiú faoi na trí cheannteideal/théama sin.

Déanann Straitéis Iompair Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath 2022-2042 breithniú ar ordlathas na n-úsáideoirí slata chun úsáid iompair inbhuanaithe a spreagadh, le coisithe agus rothaithe suite ar bharr an ordlathais. Mar gheall ar an líon níos mó úsáideoirí ar féidir leo iompar poiblí a úsáid, ní mór tosaíocht a thabhairt dó thar an gcarr príobháideach i ndearadh na ngréasán iompair. Cuireann Straitéis Iompair MLBÁC 2022-2042 seachadadh BusConnects — Baile Átha Cliath, a bhfuil an Scéim Mholta mar chuid de, i gcoílár a cuid cuspóirí. Tá béim bhreise ar iompar poiblí a sheachadadh, ar thaisteal gníomhach agus ar inrochtaineacht fheabhsaithe ar mhodhanna iompair inbhuanaithe, agus cuideoidh an Scéim Mholta go léir le seachadadh.

Tacaíonn an Scéim atá beartaithe le cur i bhfeidhm Straitéis Iompair Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath 2022-2042 maidir le feabhas a chur ar an timpeallacht ghníomhach taistil feadh na Scéime Molta, agus ag an am céanna aire a thabhairt do chuspóirí pleanála do choisithe agus don réimse poiblí go háitiúil agus tacú leo. Ina theannta sin, cuirfidh an Scéim Mholta feabhas ar shuíomh an tsráid-dhreacha/an réimse uirbeach atá ann cheana feadh na conaire. Áireofar leis sin saoráidí trasnaithe atá feabhsaithe go mór a chur ar fáil, agus forálacha tírdhreachaithe nua agus feabhsaithe a thabhairt isteach feadh na conaire, agus cuirfear feabhas freisin ar charachtar na timpeallachta tógtha mórthimpeall feadh na conaire le córas plandála comhlántach agus le feabhsuithe ar shráid-dreacha ag suíomhanna tábhachtacha.

Chun bonn eolais a chur faoi ullmhú na Straitéise Iompair do Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath 2016-2035 roimhe seo, d’ullmhaigh NTA Tuarascáil an Chroíghréasáin Bus 2015 do Limistéar Cathrach Bhaile Átha Cliath, inar sainaithníodh na bealaí sin ar gá díriú orthu ar ardoilleadh, ardmhínicíocht agus seirbhísí iontaofa bus, agus inar cheart tosaíocht a thabhairt d’infeistíocht i mbonneagar bus agus í a dhíriú. Tá trí phríomhchonaire bus i gceantar dheisceart Bhaile Átha Cliath agus tá céimeanna éagsúla tosaíochta bus ann a nascann bruachbhailte seachtracha le Lár na Cathrach. Is iad seo Ráth Fearnáin-Terenure-Rathgar-Ráth Maonais ar an taobh thoir, conair Shimím (an Scéim Mholta) sa lár, agus conair Thamhlachta-Cnoc na nGlasach-Baile an Bhradáin-Croimlinn ar an taobh thiar.

Áiríodh i staidéar an Chroíghréasáin Bus bealach molta ó Chamaigh go Lár na Cathrach ar bhonn an ghá atá ann freastal ar éileamh suntasach feadh na conaire seo ar fad, agus ar an ngá atá ann aghaidh a thabhairt ar easnaimh seirbhíse (easpa tosaíochta bus agus iontaofacht a bhaineann le hamanna turais) le haghaidh ardleibhéal seirbhísí bus sceidealta atá ag feidhmiú feadh na conaire seo cheana féin.

Luaitear i Straitéis Iompair Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath 2022-2042 go leanfaidh an NTA, faoi réir ceaduithe pleanála reachtúla a fháil, ar aghaidh leis an 12 Chonair Chroíbus a chur i bhfeidhm mar atá leagtha amach sa Chlár BusConnects (lena n-áirítear an Scéim Mholta). Éascóidh siad turais bus níos tapúla agus níos iontaofa ar na conairí bus is gnóthaí i réigiún Bhaile Átha Cliath, rud a fhágfaidh go mbeidh an córas bus foriomlán níos áisiúla agus níos áisiúla do níos mó daoine. Tacóidh sé sin, dá réir sin, leis an acmhainneacht atá ann acmhainneacht na seirbhísí a oibríonn feadh na conaire a mhéadú maidir le gréasáin bus agus, ar an gcaoi sin, meallacht an iompair poiblí a mhéadú tuilleadh.

Ina theannta sin, luaitear i Straitéis Iompair Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath 2022-2042 go ndéanfar príomhghnéithe den Phlean Líonra Rothaíochta do Mhórcheantar Bhaile Átha Cliath a sheachadadh mar chuid de scéimeanna Chonair Chroíbus. Tacaíonn an Scéim atá beartaithe le cur i bhfeidhm an Phlean Líonra Timthrialla mar go gcuirfidh sé bonneagar ar fáil a thacóidh agus a chuirfidh feabhas ar an rothaíocht mar mhodh iompair, lena n-áirítear bonneagar a sheachadadh do bhealaí sonracha a shainaithnítear mar chuid den Phlean Líonra Timthrialla. Leis na feabhsuithe idirdheighilte agus sábháilteachta ar infreastruchtúr siúil agus rothaíochta atá mar phríomhghné den Scéim Mholta, déanfar gluaiseacht daoine atá ag taisteal ar bhealach inbhuanaithe feadh na conaire a uasmhéadú tuilleadh agus, dá bhrí sin, freastalóidh siad ar leibhéal níos airde de dhaonra agus d'fhás fostaíochta amach anseo.

In éagmais na Scéime Molta beidh seirbhísí bus ag feidhmiú i dtimpeallacht atá níos plódaithe, rud a fhágfaidh go mbeidh amanna turais níos airde do bhusanna agus iontaofacht níos ísle, a fhágfaidh go mbeidh leibhéal laghdaithe d'úsáid iompair phoiblí ann, a chiallóidh nach mbeidh an córas bus chomh tarraingteach céanna agus nach mbeidh leibhéal fáis níos airde ann. Cuirfidh easpa beart siúil agus rothaíochta, mar a fhoráiltear sa Scéim Mholta, teorainn shuntasach leis an bhféidearthacht na modhanna sin a fhás amach anseo. Tríd is tríd, cuirfidh an Scéim atá beartaithe go mór le haidhmeanna agus cuspóirí foriomlána BusConnects, Straitéis Cheantar Bhaile Átha Cliath Mhórcheantar 2022-2042 agus cuirfidh sí ar chumas na cathrach fás inbhuanaithe amach anseo, rud nach bhféadfaí a dhéanamh in éagmais na Scéime Molta.

4. Comhairliúchán

Tá rannpháirtíocht an phobail mar chuid lárnach d'fhorbairt na Scéime Molta ón tús. Rinneadh comhairliúchán neamhrechtúil, i dtír chéim (ceann amháin maidir leis an mbealach is dealraithí a roghnófar agus dhá chéim maidir leis an Rogha Bealaigh is dealraithí), chun an pobal agus páirtithe leasmhara a chur ar an eolas faoi fhorbairt na Scéime Molta ó chéim luath agus chun aiseolas agus rannpháirtíocht a lorg le linn a forbartha.

Ba é príomhchuspóir an phróisis chomhairliúcháin poiblí neamhrechtúil ná deiseanna a chur ar fáil don phobal agus do pháirtithe leasmhara chun cur le pleanáil agus le dearadh na Scéime Molta agus chun bonn eolais a chur faoin bpróiseas forbartha. Spreagadh rannpháirtíocht an phobail i bpleanáil agus i ndearadh na Scéime Molta ó chéim luath trí rannpháirtíocht ar an talamh agus feachtais eolais agus meán.

Chuidigh an próiseas comhairliúcháin neamhrechtúil leis na nithe seo a leanas:

- Bonnliíne chomhshaoil sách láidir a bhunú don Scéim Mholta agus dá timpeallacht;
- Sainithint a dhéanamh, go luath sa phróiseas, ar ábhair inní agus ar shaincheisteanna sonracha a bhaineann leis an Scéim Mholta ionas go bhféadfaí iad a chur san áireamh go cuí i raon feidhme an deartha agus an mheasúnaithe; agus
- Rannpháirtíocht chuí an phobail agus na bpáirtithe leasmhara a áirithiú sa phróiseas deartha agus measúnachta.

Déantar cur síos gearid ar na comhairliúcháin sin thíos.

4.1 Comhairliúchán maidir leis an mbealach is dealraithí a roghnófar

Bhí an chéad chéim den chomhairliúchán poiblí bunaithe ar an mbealach is dealraithí a roghnófar agus bhí sé sin ar siúl ón 26 Feabhra 2019 go dtí an 31 Bealtaine 2019.

Rinneadh na saincheisteanna a ardaíodh le linn an chéad phróisis chomhairliúcháin poiblí neamhrechtúil a mheas mar chuid de phróiseas measúnachta na roghanna bealaigh agus chun an bealach tosaíochta a chinneadh. Leasaíodh na tograí maidir leis an mbealach is dealraithí a roghnófar chun aghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna a ardaíodh in aighneachtaí nuair ab fhéidir, lena n-áirítear moltaí agus comhairle ó chónaitheoirí, ó ghrúpaí pobail, ó ionadaithe tofa agus ó pháirtithe leasmhara nuair is cuí. Ionchorpraíodh na leasuithe sin sa dearadh agus cuireadh ar an eolas iad maidir le dearadh-fhorbairt Rogha Bealaigh is dealraithí a foilsíodh ina dhiaidh sin le haghaidh comhairliúcháin poiblí neamhrechtúil.

Ag tús an phróisis chomhairliúcháin poiblí, bunaíodh Fóram Pobail a raibh sé mar aidhm aige cumarsáid a éascú idir ionadaithe pobail, ionadaithe tofa agus foireann Bonneagair BusConnects. Tionóladh cruinnithe d'Fhóram Pobail, áit ar tugadh an t-eolas is déanaí do na daoine a bhí i láthair maidir le dearadh na Scéime Molta agus tugadh deis dóibh ceisteanna a chur ar fhoireann an tionscadail agus aiseolas a thabhairt.

4.2 Comhairliúcháin maidir leis an Rogha Bealaigh is dealraithí

Reáchtáladh comhairliúchán poiblí neamhrechtúil maidir le Rogha Bealaigh is dealraithí ón 4 Márta 2020 go dtí an 17 Aibreán 2020. Tugadh cuireadh don phobal aighneachtaí i scríbhinn a dhéanamh maidir leis na moltaí foilsithe chuig an bhfoireann Bonneagar BusConnects trí fhoirm ar líne, trí ríomhphost nó tríd an bpost. Mar gheall ar phaindéim COVID-19, cuireadh na himeachtaí ar fad atá pleanáilte i láthair na huairé tar éis an 12 Márta 2020 ar ceal. Mar thagairt do na haighneachtaí a fuarthas cheana, rinneadh an cinneadh gan an chéim chomhairliúcháin neamhrechtúil seo a chur ar ceal.

Reáchtáil NTA an tríú babhta de chomhairliúchán poiblí sular cuireadh bailchríoch ar an Rogha Bealaigh is dealraithí i mí na Samhna 2020 agus bhí sé sin ar siúl ón 4 Samhain 2020 go dtí an 16 Nollaig 2020. Rinneadh an tríú babhta sin trí úsáid a bhaint as seomraí comhairliúcháin fíorúla, ina raibh saoráid 'glao siar' mar aon le tuairiscí, doiciméadacht tacaíochta agus mapáil ar dhréacht-Rogha Bealaigh is dealraithí chomh maith le faisnéis faoi gach athbhreithniú, más ann dó, a rinneadh ón dara babhta de chomhairliúchán poiblí neamhrechtúil i mí an Mhárta 2020.

Rinneadh na saincheistean a ardaíodh le linn an dara agus an tríú babhta de chomhairliúchán poiblí a mheas mar chuid den Rogha Bealaigh is dealraithe deiridh agus bhí siad mar bhonn leis an dearadh tosaigh.

4.3 Comhairliúchán le Comhlachtaí Forordaithe agus le Comhairleoirí Eile

Chomh maith leis an gcomhairliúchán poiblí maidir leis an Scéim Mholta, thug an NTA faoi chomhairliúchán le comhlachtaí forordaithe agus le comhairleoirí neamhrechtúla ábhartha le linn ullmhú/fhorbairt an TMTT.

Le linn forbairt an TMTT, cuireadh tuarascáil ar fáil do chomhlachtaí forordaithe (lena n-áirítear an Roinn Cumarsáide, Gníomhaíthe ar son na hAeráide agus Comhshaoil, an Roinn Iompair, Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath, an Chomhairle Oidhreachta, Iascach Intíre Éireann, agus Oifig na nOibreacha Poiblí) agus comhairliúcháin neamhrechtúla ábhartha agus tugadh cuireadh dóibh a dtuairimí a thabhairt. Baineadh úsáid as aiseolas ón gcomhairliúchán seo freisin chun bonn eolais a chur faoi TMTT agus faoi na réamhthograí dearaidh.

4.4 Comhairliúchán le húinéirí talún

Bhí rannpháirtíocht leanúnach ann le húinéirí talún a mbeidh tionchar ag a n-áitribh nó a bhféadfadh tionchar a bheith acu orthu, de réir mar a chuaigh an forbairt deartha don Scéim Mholta ar aghaidh, ó na chéad chéimeanna den tionscadal in 2019 go dtí Fómhar 2021. Tá forluí ann idir an teagmháil sin agus na comhairliúcháin phoiblí (i mí na Bealtaine 2019, i mí an Mhárta 2020, agus i mí na Samhna 2020). Rinneadh seoladh litreach freisin i Samhradh 2020 chun rochtain a iarraidh ar áitribh chun suirbhéanna níos mionsonraithe a dhéanamh. Seoladh litreacha breise chuig úinéirí talún ábhartha i mí na Bealtaine 2021 lena tairgeadh tuilleadh rannpháirtíochta. Le linn na n-imeachtaí seo, bhí deis ag úinéirí maoinne gnéithe éagsúla den Scéim Mholta a phlé leis an bhfoireann dearaidh. Rinneadh comhráite leantacha a éascú mar thoradh ar na litreacha seo arna iarraidh sin. Ina theannta sin, rinneadh iarracht eile dul i dteagmháil leis na háititheoirí sin a raibh teagmháil acu go fóill trí chuairt a thabhairt ar gach teach i mí Mheán Fómhair 2021. Sa chás nár fhreagair aon duine an doras, cuireadh litir tríd an mbosca litreach arís inar iarraidh ar áititheoirí teagmháil a dhéanamh leis an ÚCN. Ó mhí Mheán Fómhair 2021 i leith, rinneadh tuilleadh plé le húinéirí maoinne ábhartha chun athruithe úinéireachta a rianú, agus mar fhreagra ar fhiosrúcháin, agus socraíodh roinnt cruinnithe suímh nuair is gá. I mí Feabhra 2023, rinneadh teagmháil le gach úinéir agus áititheoir aitheanta réadmhaoine a raibh tionchar ag an Scéim Mholta orthu trí litir chun an t-eolas a athnuachan mar ullmhúchán d'iarraitas pleanála na Scéime Molta.

4.5 Comhairliúchán le Cónaitheoirí Áitiúla agus Grúpaí Gnó

Le linn forbairt dheartha na Scéime Molta ó thús an chéad chomhairliúcháin phoiblí neamhrechtúil i mí na Samhna 2019, d'éascaigh an NTA comhairliúchán ar iarraitas le grúpaí áitiúla cónaitheacha agus le leasanna gnó ar an mbealach/coibhneas leis an mbealach. Cosúil le cruinnithe an Fhórait Phobail, d'éascaigh imeachtaí den sórt sin plé ar dhearadh na Scéime Molta agus tugadh an deis do lucht freastail ceistean a chur ar fhoireann Bonneagair BusConnects agus aiseolas a chur ar fáil.

5. Roghanna eile Smaointe

5.1 Roghanna Straitéiseacha

Forbraíodh an Scéim Mholta tar éis breithniú cúramach a dhéanamh ar roghanna malartacha. Rinneadh breithniú sa Straitéis Iompair do Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath 2016-2035, agus sa Mheasúnú Straitéiseach Timpeallachta a bhaineann léi, ar roinnt roghanna straitéiseacha a bhaineann leis an Scéim Mholta. Tagann Straitéis Iompair Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath 2022-2042 in ionad na straitéise iompair a bhí ann roimhe sin don tréimhse idir 2016 agus 2035.

Mar chuid den bhreithniú ar roghanna malartacha bhí Cás ‘Déan faic’. Is cás é seo nach ndéanfaí dul chun cinn ar an Scéim Mholta. Measadh nach raibh an rogha seo inghlactha toisc go bhfuil brú tráchta an-ard ar fud Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath, agus tá líon na gcarranna ar na bóithre ag méadú agus moilleanna suntasacha ar thrácht laethúil. Gan idirghabháil, d’fhéadfadh na tionchair fhéideartha dul in olcas don réigiún, lena n-áirítear:

- Fás leanúnach ar bhrú tráchta;
- Tionchair ar chumas an réigiúin fás eacnamaíoch de bharr brú tráchta méadaithe;
- Laghdóidh amanna turais níos faide agus níos mó struis taistil cáilíocht na beatha; agus
- Ní bhainfeadh amach spriocanna astaíochtaí comhshaoil.

Rinne an NTA athbhreithniú ar an ngréasán iompair atá ann cheana agus ar réamh-mheastacháin ar an éileamh taistil i mBaile Átha Cliath amach anseo. Rinneadh an t-athbhreithniú sin a mhiondealú tuilleadh i measúnú ar phatrúin úsáide talún agus taistil atá ann cheana agus a bheidh ann amach anseo agus sainiúidh treochtaí agus saincheisteanna laistigh d’ocht gconair iompair. Bunaithe ar na measúnuithe sin, leagadh amach an tacar is praiticiúla de thograí maidir le seirbhísí iompair do gach ceann de na hocht gconair, ina gcomhcheanglaítear an córas comhtháite iompair foriomlán do Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath suas go dtí 2035 i Straitéis Iompair Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath 2016-2035.

Tríd an obair a rinneadh in ullmhú na Straitéise Iompair do Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath 2016-2035, lena n-áirítear na staidéir thacaíochta a bhaineann léi, sainiúidh agus breithníodh roghanna éagsúla chun déileáil leis na riachtanais iompair a bhfuil sé beartaithe aghaidh a thabhairt orthu faoin Scéim Mholta.

I measc na roghanna straitéiseacha eile a measadh bhí:

- Meariompair Bus;
- Iarnród Éadrom;
- Metro;
- Iarnród trom;
- Bainistíocht ar an éileamh; agus
- Roghanna eile Teicneolaíochta.

Forbraíodh an Scéim Mholta chun leibhéal seirbhíse cosúil le Seirbhís Bhus Mear-Idirthurais a chur ar fáil. Baineadh de thátal as an Straitéis Iompair do Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath 2016-2035 nach mbeadh údar cuí leis na roghanna nua iarnróid throma agus iarnróid éadroim/meitreo mar gheall ar an leibhéal éilimh atá tuartha. Mar sin féin, déanfar an líne DART atá ann cheana a uasghrádú agus a leathnú mar chuid de Straitéis Iompair MLBÁC. Tá na dúshláin a leagtar amach sa Straitéis Iompair do Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath 2016-2035 agus an gá atá le BusConnects Baile Átha Cliath mar a cinneadh in ullmhú na réamhstraitéise sin, agus tá an fhianaise ó na staidéir mhionsonraithe ar chonairí a rinneadh in ullmhú na réamhstraitéise fós bailí agus láidir.

Ní chuirfeadh bainistíú éilimh agus roghanna teicneolaíochta, amhail muirir brú tráchta, praghsáil bóithre, feithiclí leictreacha ina n-aonar, deireadh leis an ngá atá le bonneagar breise iompair bus nó rothaíochta feadh bhealach na Scéime Molta.

5.2 Roghanna Bealaigh

Rinneadh roghanna malartacha a mheas i roinnt réimsí le linn fhorbairt dheartha na Scéime Molta. Tá forbairt an dearaidh bunaithe freisin ar athbhreithniú ar aiseolas agus ar fhaisnéis nua a fuarthas le linn gach céime den chomhairliúchán poiblí agus mar go ndearnadh leibhéal na sonraí, amhail suirbhéanna, sonraí iompair agus comhshaoil, a bhailiú agus a mheasúnú.

Tá forbairt tagtha ar fhorbairt na Scéime Molta sna céimeanna seo a leanas:

- 1) Cuireadh **Tuarascáil Féidearthachta agus Roghanna** i gcrích in 2018, ina leagtar amach na roghanna tosaigh bealaigh agus ina gcríochnófar í an bealach is dealraithe a roghnófar a shainaithint;
- 2) Tugadh faoin gcéad bhabhta de **Chomhairliúchán Poiblí** neamh-reachtúil maidir leis an bealach is dealraithe a roghnófar ón 26 Feabhra 2019 go dtí an 31 Bealtaine 2019;
- 3) Forbairt ar an **Dréachtrogha Bealaigh is dealraithe** (Aibreán 2019 go Márta 2020). Bunaithe ar aiseolas ón gcéad bhabhta de chomhairliúchán poiblí, rannpháirtíocht páirtithe leasmhara agus infhaighteacht faisnéise breise maidir le dearadh, forbraíodh dearadh an bealach is dealraithe a roghnófar agus rinneadh roghanna malartacha eile a mheas;
- 4) Tugadh faoin dara babhta de **Chomhairliúchán Poiblí** reachtúil, ar an Dréacht Rogha Bealaigh is dealraithe ón 4 Márta 2020 go dtí an 17 Aibreán 2020. Mar gheall ar thabhairt isteach srianta COVID-19, cuireadh roinnt imeachtaí faisnéise duine le duine a bhí beartaithe ar ceal, rud a d'fhág go ndearnadh cinneadh an tríú comhairliúchán a reáchtáil níos déanaí sa bhliain;
- 5) Rinneadh tuilleadh forbartha ar **DhréachtRogha Bealaigh is dealraithe** nuashonraithe tar éis an dara babhta de chomhairliúchán poiblí, inar cuireadh san áireamh na haighneachtaí a fuarthas, rannpháirtíocht leanúnach na bpáirtithe leasmhara agus faisnéis bhreise faoi dhearadh;
- 6) Tugadh an tríú babhta de **Chomhairliúchán Poiblí** neamh-reachtúil, ar láimh maidir leis an Dréachtrogha Bealaigh nuashonraithe is dealraithe nuashonraithe ón 04 Samhain 2020 go dtí an 16 Nollaig 2020; agus
- 7) Críochnú **Rogha Bealaigh Tosaíochta**. Bunaithe ar aiseolas ón bpróiseas comhairliúcháin phoiblí foriomlán, ar rannpháirtíocht leanúnach na bpáirtithe leasmhara agus ar fhaisnéis bhreise faoi dhearadh a bheith ar fáil, cuireadh bailchríoch ar Rogha an Bhealaigh Tosaíochta, arb í an Scéim bheartaithe í.

Clúdaíodh gréasán leathan bóithre idir lár na cathrach agus an Rinn leis na roghanna bealaigh féideartha a measadh. Laghdaíodh iad sin trí mheasúnú cáilíochtúil ardeibhéil a úsáid bunaithe ar bhreithiúnas gairmiúil agus tuiscint ghinearálta ar na coinníollacha/srianta fisiciúla atá ann cheana lena n-áirítear breithnithe comhshaoil laistigh den réimse staidéir.

Rinneadh meastóireacht ar na roghanna bealaí malartacha ansin faoi na critéir seo a leanas:

- Geilleagar;
- Sábháilteacht;
- Comhtháthú;
- Inrochtaineacht agus Cuimsiú Sóisialta; agus
- Comhshaoil.

Bhí sé ríthábhachtach freisin go ndéanfaí roghanna eile maidir le bealaí rothaíochta a mheas go cúramach sa phróiseas chun an CMI a shainiú.

Bunaithe ar an mbreithmheas ar roghanna malartacha bealaigh, sainaitníodh an bealach is dealraithe a roghnófar. Déantar achoimre ar an mbealach is dealraithe a roghnófar mar seo a leanas:

'Cuirtear tús le Croí Chonair Bhus ón Rinn go Lár na Cathrach (CCB) ag Droichead Cuimhneacháin An Talbóidigh. Cuimsíonn an scéim bonneagar lána bus agus rothaíochta ar ché thuaidh agus theas a nascann lár na cathrach le Ceantar na nDugaí agus ar aghaidh chuig an Rinn agus an Baile Gaelach. Beidh oibreacha ar shráideanna reatha agus naisc bhóithre nua i gceist leis an scéim.'

5.3 Roghanna Dearaidh

Tar éis an phróisis chomhairliúcháin phoiblí maidir leis an mbealach is dealraithe a roghnófar a chur i gcrích, rinneadh leasuithe éagsúla ar thograí na scéime chun aghaidh a thabhairt ar roinnt de na saincheisteanna a ardaíodh le linn na gcomhairliúcháin, lena n-áirítear moltaí agus smaointe ó chónaitheoirí áitiúla, grúpaí pobail agus páirtithe leasmhara a chur san áireamh, agus/nó mar thoradh ar fhaisnéis bhreise a bheith ar fáil. Rinneadh socruithe malartacha do Dhroichid Scherzer ag Duga Sheoirse agus ag an gCanáil Ríoga a mheas freisin mar chuid d'fhorbairt Rogha Bealaigh is dealraithe. Cinneadh gurb í an rogha thosaíochta an díthógáil chúramach agus an t-atógáil/athlonnú ar an dá thaobh den charrbhealach bóthair ina láithreacha reatha. Ionchorpraíodh na leasuithe sin sna dearaí agus bhí siad mar bhonn eolais do dhréacht-Rogha Bealaigh is dealraithe.

Moladh go gcuirfí tús leis an Scéim Mholta ag Droichead Cuimhneacháin An Talbóidigh agus go ndéanfaí í a threorú tríd an gcéibh thuaidh agus theas chuig Droichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh Cuireadh an Scéim Mholta ar aghaidh ansin go dtí Bóthar Sheáin Uí Mhóra trí dhá chraobh ar leith. Craobh amháin feadh Bhóthar Eabhrac agus Bhóthar Theach an Pigeon agus ceann eile ar feadh Iostáin Phembróc, Páirc Cambridge, Páirc Cheann na Rinne, Sráid na Trá agus Bóthar na Trá. D'éirigh leis an dara craobh seo fobhealach a fháil do Bhóthar Sheáin Uí Mhóra trí sciorradh a dhéanamh in aice le Staidiam an Bhaile Ghaelaigh agus Bóthar Bremen.

Rinneadh roinnt athruithe ar an dearadh bunaithe ar aiseolas a fuarthas le linn an dara agus an tríú babhta de chomhairliúchán poiblí agus idirphlé le páirtithe leasmhara. Mar sin féin, bhí na hathruithe a rinneadh ar an Dréacht-OCP sách beag.

Cuireadh san áireamh sa mheasúnú ar roghanna malartacha tionchair ar an gcomhshaol, mar aon le tosca ábhartha eile lena n-áirítear an geilleagar, sábháilteacht agus inrochtaineacht, chun teacht ar an Scéim Mholta.

6. Tuairisc ar an Scéim Mholta

Tá fad iomlán thart ar 4.3 km (2 x 1.6 km ar feadh Chéanna na Life agus 1.1 km de bhealach rothaíochta tríd an Rinn agus an Baile Gaelach go Bóthar Sheáin Uí Mhóra ag an Scéim Mholta), agus ritear í feadh cé thuaidh agus theas na Life, a nascann lár na cathrach leis na Dugaí agus nasc rothaíochta ar aghaidh chuig an Rinn agus an Baile Gaelach, ar fad laistigh de Chontae Bhaile Átha Cliath agus laistigh de limistéar riaracháin Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath (DCC). Áirítear leis an Scéim Mholta tosaíocht do bhusanna feadh fhad iomlán na gcéanna ó thuaidh ó Dhroichead Cuimhneacháin An Talbóidigh go dtí an 3Arena ag Droichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh, ina bhfuil lánaí bus tiomnaithe sa dá threo, rud a éileoidh go n-athlonnófar an dá dhroichead Scherzer feadh na gcéanna thuaidh. Bainfear tosaíocht bus amach freisin ar na céanna theas trí dhroichead oscailte nua a sholáthar thar Abhainn na Dothra (trí Dhroichead Oscailte Iompair Phoiblí na Dothra (DPTOB)) chomh maith le codanna eadrannacha de lána bus a sholáthar chun tosaíocht bus a chinntiú maidir leis an gcur chuige i leith gach acomhal mór. Ní mheastar go bhfuil soláthar lána bus ar na céanna theas riachtanach i gcomhthéacs leagan amach na gceall tráchta agus na srianta aontreo atá ann cheana, rud a chuireann cosc ar bhrú tráchta a fhorbairt. Ní úsáidfidh busanna soir na céanna ó thuaidh ach amháin idir Teach an Chustaim agus Droichead Samuel Becket, agus rachaidh busanna soir ar an dá ché ón bpointe seo go Droichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh. Bainfidh busanna thiar úsáid as fad iomlán an dá ché.

Cuirfear rianta rothar dhá threo scartha ar fáil feadh na gcéanna (síreanna campa) ar an dá thaobh d'Abhainn na Life. Leanfaidh an bealach rothaíochta dhá bhealach ar an gcé theas tríd an Rinn agus an Baile Gaelach i dtreo Dumhach Thrá agus Leithinis an Phoill Bhig. Rithfidh an bealach trí shráideanna ciúine ag Iostáin Phembróc, trasna Bhóthar Cambridge, ansin trí Pháirc na Rinne mar bhealach roinnte le tosaíocht do choisithe, agus rotharbhealach feadh an taobh thuaidh de Shráid na Trá agus Sráid Phembróc sa Bhaile Gaelach go dtí acomhal Bhóthar Sheáin Uí Mhóra agus Bóthar na Trá. Cuirfear sporbhealach rothaíochta ar fáil i dtreo thailte Chrios Forbartha Straitéisí an Phoill Bhig (SDZ) trí Staidiam Bhaile na hÉireann agus Bóthar Bremen. Suiteálfar siombailí úsáide comhroinnte feadh Bhóthar Eabhrac agus Bhóthar Theach Pigeon chun an dara bealach eile a chur ar fáil i dtreo thailte an Phoill Bhig SDZ. Dúnadh an bóthar seo le déanaí don trácht agus tá sé oiriúnach d'úsáid chomhroinnte.

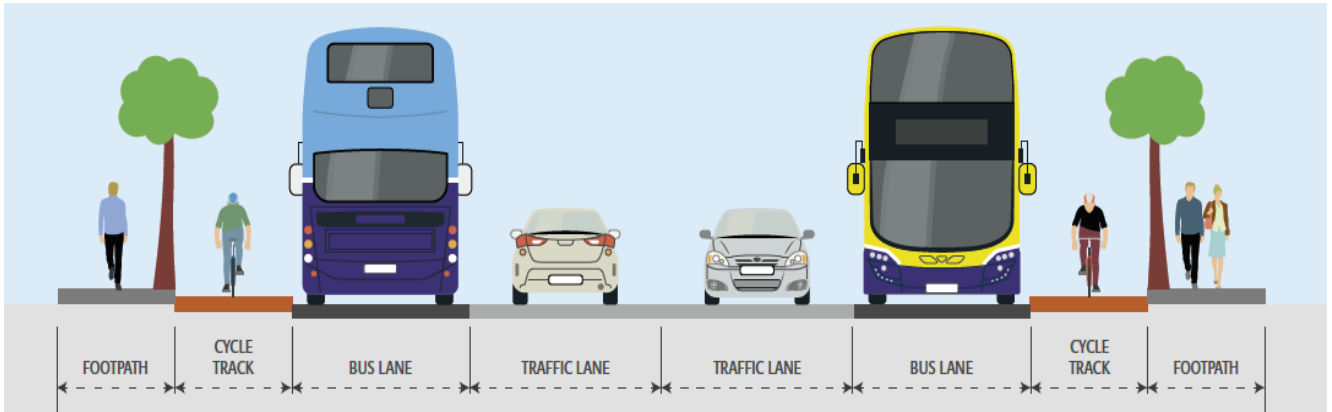
Déanfar uasghrádú ar áiseanna do choisithe, agus cuirfear crosairí rialaithe agus neamhrialaithe breise ar fáil ag na taobhbhóithre, ag crosairí bóthair, agus ag acomhail. Chomh maith leis sin, tabharfar faoi oibreacha réimse uirbeach ag láithreacha tábhachtacha le hábhair ar chaighdeán níos airde, plandáil agus troscán sráide a chuirtear ar fáil chun feabhas a chur ar eispéireas na gcoisithe. Tá samplaí d'oibreacha dá leithéid le feiceáil ag péire Droichid Scherzer ag Cé Theach an Chustaim agus Cé an Phoirt Thuaidh chomh maith le hacomhal Ché an Phoirt Thuaidh agus Siúlóid an Mháil. Moltar clárchosáin do choisithe ag Siúlóid an Mháil agus ag iar-oifigí Cheantar Duganna Bhaile Átha Cliath ag Cé Theach an Chustaim chun feabhas a chur ar an timpeallacht do choisithe (le cur ar fáil nuair a bheidh athfhorbairt na n-oifigí críochnaithe).

Cuimsíonn an Scéim Mholta modhnú áitiúil ar Shráid an Mhéara ag Duga Spencer. Chun freastal ar shrianta aistrithe molta ag acomhal Shráid an Chuid/Dhroichead Samuel Beckett chun críche tosaíochta feabhsaithe bus, rothaíochta agus coisithe, tá sé beartaithe lána tráchta soir a oscailt lastuaidh den Luas idir Carrchlós an Lárionaid Náisiúnta Coinbhinsiúin agus Lána na Páirce. Éascóidh sé seo trácht ag imeacht ón gcarrchlós i dtreo Thollán Chalafort an M50.

Tá forbairt tagtha ar dhearadh na Scéime Molta trí atriall cuimsitheach a dhearadh agus béim ar leith á leagan ar íoslaghdú a dhéanamh ar an bhféidearthacht tionchar a imirt ar an gcomhshaol, nuair is indéanta, agus ag an am céanna a chinntiú go mbaintear amach cuspóirí na Scéime Molta. Ina theannta sin, ionchorpraíodh aiseolas a fuarthas ón gclár cuimsitheach comhairliúcháin a rinneadh le linn an phróisis roghnúcháin agus deartha roghanna i gcás inarb iomchuí.

Forbraíodh an Scéim Mholta chun a chinntiú go ndéantar prionsabail an deartha uilíoch a chomhtháthú go hiomlán sa dearadh, lena gcuirtear rochtain ar fáil do gach úsáideoir, agus lena gcuirtear deireadh le bacainní ar dhaoine faoi mhíchumas.

Taispeántar leagan amach bóthair BusConnects tipiciúil in Íomhá 6.1

Íomhá 6.1: Leagan amach Bóthair BusConnects tipiciúil

Cuirfidh an Scéim Mholta feabhas suntasach ar áiseanna do choisithe agus áiseanna rothaíochta agus tabharfar tús áite do bhusanna. Is iad seo a leanas cuid de na príomhathruithe a dhéanfar ar an gconair atá ann cheana mar thoradh ar an Scéim Mholta:

- Méadóidh líon na dtrasnuithe comharthaí do choisithe faoi 100% ó 2 go 4 mar thoradh ar an Scéim Mholta;
- Méadóidh cion na n-áiseanna rothaíochta leithscartha ó 58% ar an gconair atá ann cheana go 100% ar an Scéim Mholta;
- Méadóidh cion an bhealaigh a bhfuil bearta tosaíochta bus aige ó 38% ar an gconair reatha go 89% ar an Scéim Mholta.

Déantar cur síos ar an Scéim Mholta sna ranna geografacha seo a leanas:

- Roinn 1: Droichead Cuimhneacháin an Talbóidigh chuig Droichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh;
- Roinn 2: Droichead Oscailte Iompair Phoiblí na Dothra (DPTOB); agus
- Roinn 3: Droichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh go Bóthar Sheáin Uí Mhóra.

6.1 Roinn 1 — Droichead Cuimhneacháin an Talbóidigh chuig Droichead Nasc Thomáis Uí Chléirigh Thoir

Cuirfear tús leis an gcuid seo den Scéim Mholta ag Droichead Cuimhneacháin an Talbóidigh agus rachaidh sé ar aghaidh soir feadh na gcéanna thuaidh agus theas agus críochnóidh sí ar an dá thaobh de Dhroichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh.

Moltar go leor struchtúr ar feadh na Coda seo chun freastal ar an Scéim Mholta. Déanfar Droichid stairiúla Scherzer ag Duga Sheoirse agus an Chanáil Ríoga a athlonnú chuig gach taobh den charrbhealach chun lánaí bus a chur leis, agus tógfar dhá struchtúr clárchosáin ar feadh an R801 ar Ché Theach an Chustaim agus Cé an Phoirt Thuaidh chun cabhrú le gluaiseacht coisithe a éascú. Ar an gcé ó dheas, tógfar an DPTOB trasna bhéal Abhainn an Dothra, ag a cumar leis an Life, chun Cé Sir John Rogerson a nascadh le Bóthar an Nasc Thoir agus Bóthar Eabhrac.

Ag an taobh thuaidh de Dhroichead Samuel Beckett ag aomhal R801 Ché an Phoirt Thuaidh le Sráid an Chuid, b'fhéidir gur mhaith le roinnt busanna soir dul ar dheis ar an droichead. Aimseofar na busanna seo ar a mbealach isteach agus scaoilfear comhartha lána bus roimh thrácht ginearálta le comhartha lána bus tiomnaithe. Cuirfidh sé seo ar chumas roinnt seirbhísí bus casadh ar dheis ón lána bus ar thaobh na láimhe clé den lána trácht. Ní bheidh ar na busanna seo an trácht ginearálta a fhí ar dheis chun an lána ar dheis a bhaint amach. Bogfaidh trácht ginearálta sa dá threo i gcéim comhartha ar leith tar éis don chéim bus a bheith críochnaithe.

Feidhmeoidh comharthaí réamh-lána bus den chineál céanna ar dheis sa treo soir ag aomhail Shráid an Choimín agus Lána na Páirce ar Ché an Phoirt Thuaidh R801.

Tá fáil shealadach talún ag teastáil le haghaidh Comhdhúile Foirgníochta ag an dá shraith de Dhroichid Scherzer chomh maith le cuid de Ché Sir John Rogerson chun oibreacha a éascú. Déanfar na tailte sin a athbhunú i gcomhréir leis na coinníollacha atá ann cheana agus/nó le feabhsuithe sa réimse uirbeach (de réir mar is infheidhme) tar éis na hoibreacha a bheith curtha i gcrích.

6.2 Roinn 2 — Droichead Iompair Phoiblí Abhainn na Dothra (DPTOB)

Tá an chuid seo den Scéim Mholta comhdhéanta de dhroichead oscailte iompair phoiblí nua (DPTOB) os cionn Abhainn an Dothra ag a bhfuil sé ag teacht le hAbhainn na Life.

Beidh an méid seo a leanas san áireamh sa DPTOB atá beartaithe:

- Tógáil na mbóithre ascnaimh a bhaineann leis an droichead;
- Foirgneamh rialaithe nua chun an droichead a oibriú;
- Teach cumann nua agus áiseanna do Chlub Rámhaíochta Phádraig (SPRC) a bheidh le haistriú mar thoradh ar an Scéim Mholta;
- Fostáisiún nua BSL a sholáthar;
- Míntíriú talún siar ó Dhroichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh chun oibreacha tógála a éascú; agus
- Tírdhreachú an cheantair idir Bóthar Eabhrac/Sráid Chláir Fhada agus Bóthar Réigiúnach an R131 thar mhéid na Roinne seo den Scéim Mholta.

6.3 Droichead Nasc Thomáis Uí Chléirigh Thoir go Bóthar Sheáin Uí Mhóra

Cuirfear tús leis an gcuid seo den Scéim Mholta ón taobh theas de Dhroichead Nasc Thomáis Uí Chléirigh Thoir ag an acomhal leis an DPTOB atá beartaithe agus rachaidh sé ar aghaidh go dtí acomhal an R131 Bóthar Sheáin Uí Mhóra agus R802 Bóthar na Trá.

Ní chuirfear aon áiseanna bus nua nó uasghrádaithe ar fáil sa chuid seo den Scéim Mholta mar go bhfuil sé beartaithe go n-úsáidfidh busanna na háiseanna atá ann cheana ar Bhóthar an Nasc Thoir go dtí an R131 Bóthar Sheáin Uí Mhóra. Is iad áiseanna rothaíochta nua agus uasghrádaithe na príomhoibreacha sa chuid seo den Scéim Mholta.

Cuimseoidh an chuid seo den Scéim Mholta na hoibreacha seo a leanas ar feadh roinnt bealaí rothaíochta:

- Ón taobh theas de Dhroichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh ag acomhal an DPTOB atá beartaithe, leathnóidh rian dhá bhealach rothaíochta ar feadh 100m go Bóthar Eabhrac;
- Ó Bhóthar Eabhrac, leanfaidh an bealach rothaíochta sráideanna ciúine áitiúla ag Iostáin Phembróc agus Páirc Cambridge go Páirc na Rinne, áit a bhfeabhsófar an cosán atá ann cheana feadh theorainn thiar na páirce go cosán roinnte 4m ar leithead le tosaíocht do choisithe;
- Ón taobh theas de Pháirc Cheann na Rinne, cuirfear rian rothaíochta leithscartha ar fáil feadh Shráid na Trá, Sráid Phembróc, agus R802 Bóthar na Trá go dtí an R131 Bóthar Sheáin Uí Mhóra;
- Beidh bealach rothaíochta brainse ón taobh theas de Pháirc Cheann na Rinne ag dul timpeall ar Staidiam an Bhaile Ghaelaigh chun nasc díreach a chur ar fáil le tailte an Phoill Bhig SDZ trí Bhóthar Bremen; agus
- Roinnfidh bealach rothaíochta na sráideanna ciúine cónaithe ar Bhóthar Eabhrac agus ar Bhóthar Theach Pigeon go dtí an Poll Beag, áit a gcuirfear Cóireáil Shráid an Choirce ar fáil (chomh maith leis na bearta maolaithe tráchta atá curtha ar fáil cheana féin).

7. Tógáil

Tógfaidh an Chéim Tógála don Scéim Mholta thart ar 30 mí le cur i gcrích, ag glacadh leis go bhfuil tógáil an DPTOB agus na gnéithe eile den Scéim Mholta tógtha i gcomhthráth. Ba chóir a thabhairt faoi deara, áfach, go bhfuil sé beartaithe go dtógfar an DPTOB faoi Chonradh Tógála ar leith ó mheabhúchán na Scéime Molta, mar sin d'fhéadfaí an DPTOB a thógáil i seicheamh difriúil (e.g., go neamhspleách ar na heilimintí eile nó ag forluí leo). Tógfar an Scéim Mholta i gcodanna, agus déanfar gach cuid ar leith a thógáil i dtréimhse ghearr, idir 9 agus 30 mí de ghnáth.

Beidh na gníomhaíochtaí seo a leanas san áireamh i dtógáil na Scéime Molta:

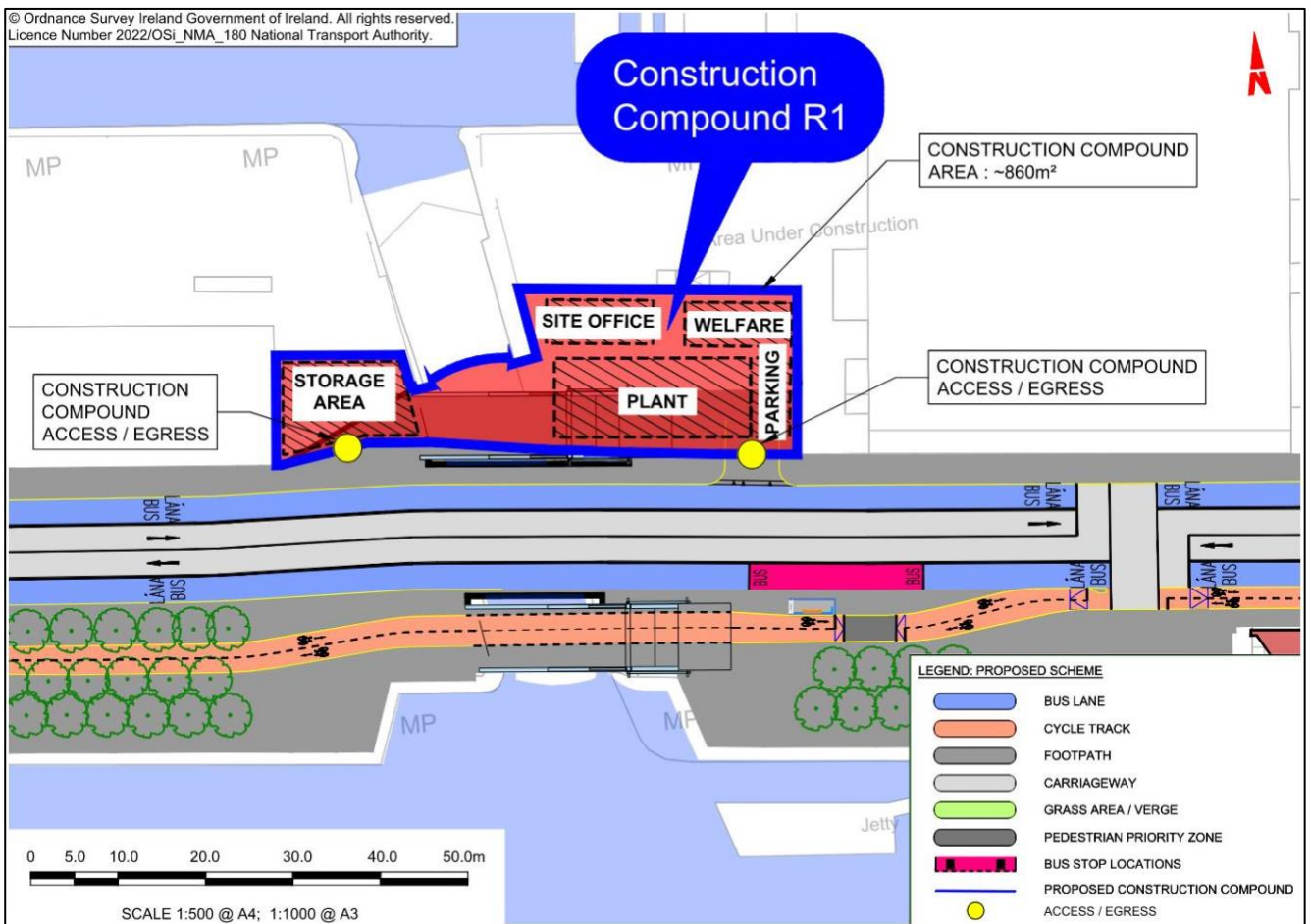
- Oibreacha ullmhúcháin agus imréitigh láithreáin, lena n-áirítear:
 - Talamh a fháil nuair is gá talamh a thógáil go sealadach nó go buan;
 - Fáltas agus comharthaíocht a shuiteáil;
 - Crainn agus fásra atá le coinneáil a chosaint;
 - Spéicis plandaí ionracha neamh- dúchasach speiceas plandaí ionrach dúchasach a imréiteach agus a chóireáil;
 - Imscrúduithe seandálaíochta;
 - imscrúduithe talún;
 - Suiteáil Comhdhúile Foirgníochta;
 - soilsiú sealadach a shuiteáil; agus
 - Scartáil míreanna cosúil le ballaí, geataí, fálú, cuailí soilsiú agus stadanna bus.
- Uasghráduithe ar bhóithre agus ar shráideanna, lena n-áirítear:
 - Tochailt dhromchla an bhóthair;
 - Suaitheadh/athruithe ar fhorálacha páirceála/lódála agus rochtain ar áitreabh;
 - Bearta sábháilteachta coisithe agus rothaí a chur chun feidhme;
 - Athruithe sealadacha ar sheirbhísí iompair phoiblí;
 - Aon dúnadh nó atreorú bóithre a chur i bhfeidhm;
 - Coigeartú nó uasghráduithe ar dhraenáil;
 - Athailíniú, uasghráduithe, athsholáthar nó cosaint fiontas agus seirbhísí;
 - Cosán a thógáil, lena n-áirítear carrbhealaí tráchta ginearálta, lánaí bus, raonta rothar ar an mbóthar, raonta rothar easbhóthair, stadanna bus as líne, críochfoirt bus, oileáin tráchta, páirceáil as líne agus bána lódála;
 - Uasghráduithe ar Acomhail Chomhartha Tráchta;
 - Uasghráduithe ar ghléasanna bóthair (lena n-áirítear troscán sráide, comharthaíocht, soilsiú, stadanna bus (foscadáin, CCTV, agus taispeántais faisnéise) agus córais chumarsáide; agus
 - Cóireáil agus tírdhreachú teorainneacha.
- Oibreacha Struchtúracha lena n-áirítear:
 - Dhífhoirgniú agus athlonnú Dhroichead Scherzer Dhuga Sheirse agus tógáil droichead carrbhealaigh athsholáthair;
 - Cosán coisithe a thógáil ag (iar) Oifigí DCC Tailte na nDuganna;
 - Cosán boird coisithe a thógáil ag Cé an Phoirt Thuaidh;
 - Droichid Scherzer na Canála Ríoga a dhífhoirgniú agus a athlonnú agus droichead carrbhealaigh athsholáthair a thógáil; agus
 - Tógáil Droichead Oscailte Iompair Phoiblí na Dothra (DPTOB); agus
 - Scartáil na saoráidí SPRC atá ann cheana agus saoráidí athsholáthair/athshuite a thógáil.
- Díchoimisiúnú láithreán tógála, lena n-áirítear gach saoráid agus trealamh tógála a bhaint.

Beidh Compún Tógála don Scéim Mholta suite ar thalamh in aice leis an Scéim Mholta ag roinnt áiteanna. Beidh na Compún Tógála lonnaithe ag na suíomhanna seo a leanas:

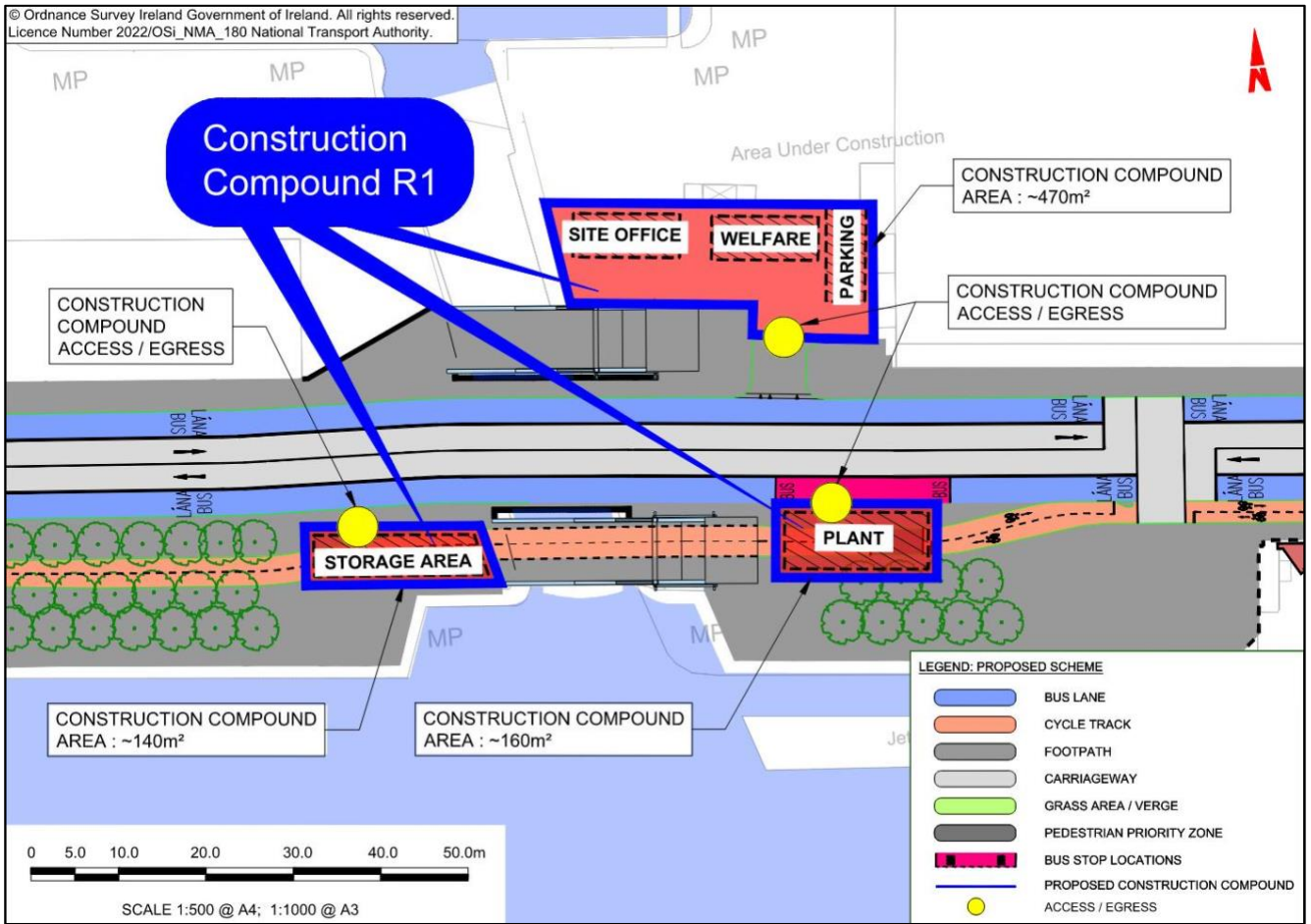
- **Compún Tógála R1:** Droichid Sheirse Duga Scherzer feadh Ché Theach an Chustaim;

- **Compún Tógála R2:** Droichid Scherzer na Canálach Ríoga feadh Cé an Phoirt Thuaidh;
- **Compún Tógála R3a/R3b:** Siar ón DPTOB feadh Ché Sir John Rogerson; agus
- **Compún Tógála R4:** Soir ón DPTOB ag Sráid Thorncastle / Bóthar Eabhrac.

Beidh R1 suite feadh Ché Theach an Chustaim, ag Duga Sheoirse, lastuaidh de dhroichid Scherzer atá ann cheana, ar gach taobh de linteár Duga Sheoirse, agus trasna an linteár.. Le linn na tógála, bainfear Droichid Scherzer atá ann cheana féin, tógfar droichead nua ina n-áit, agus thug Droichead Scherzer ar ais agus tugadh isteach an dá thaobh den droichead nua. Beidh dhá leagan amach ag teastáil le haghaidh Tógála Comhdhúile R1, roimh agus tar éis na Droichid Scherzer a bhaint, mar a thaispeántar i Íomhá 7.1 agus Íomhá 7.2 faoi seach. Beidh limistéar an Chomhdhúile Tógála R1 roimh agus tar éis athlonnú Droichid Scherzer thart ar 860 m² 2 and agus 770 m².

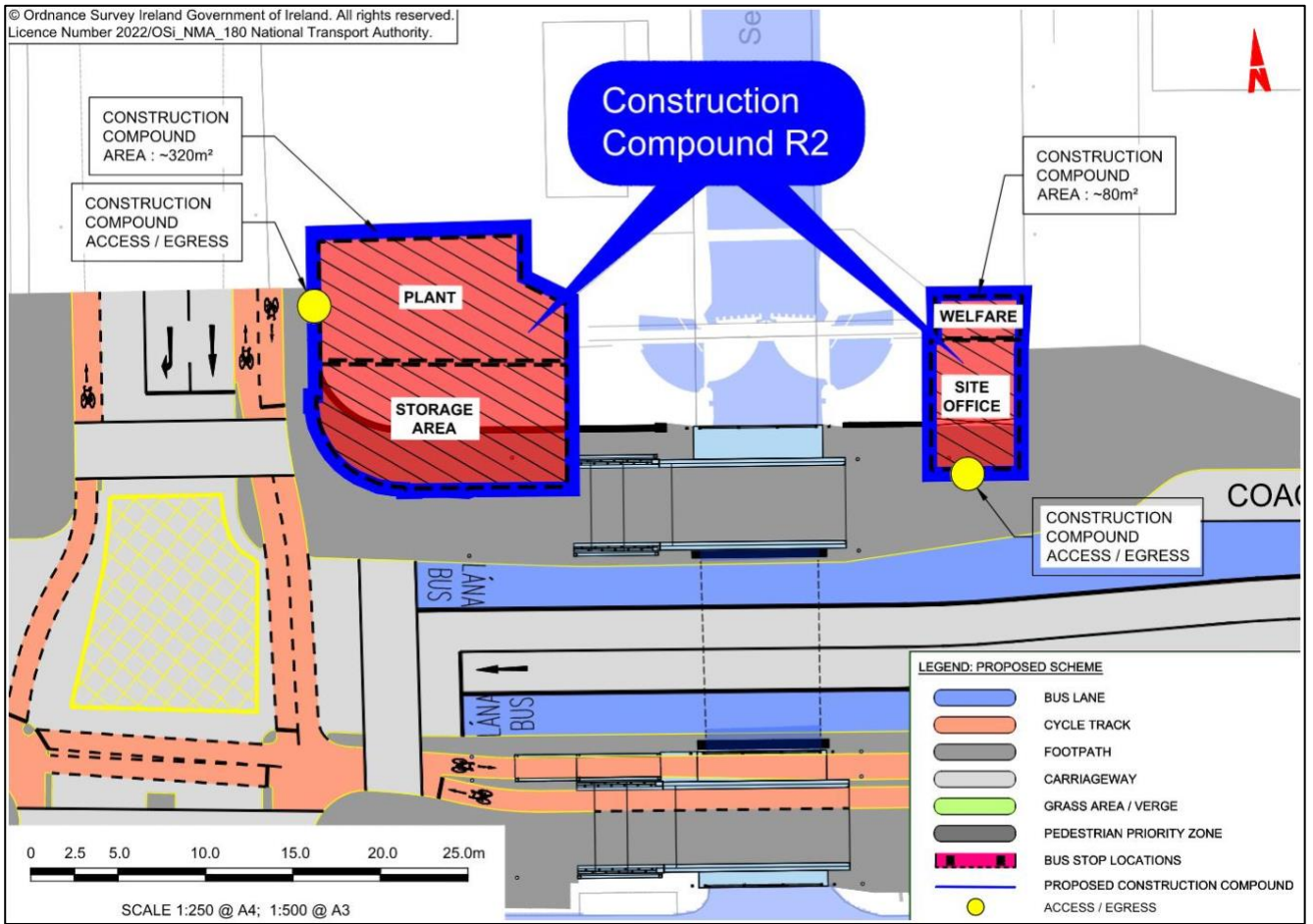

Íomhá 7.1: Suíomh agus Leathnú Compún Tógála R1

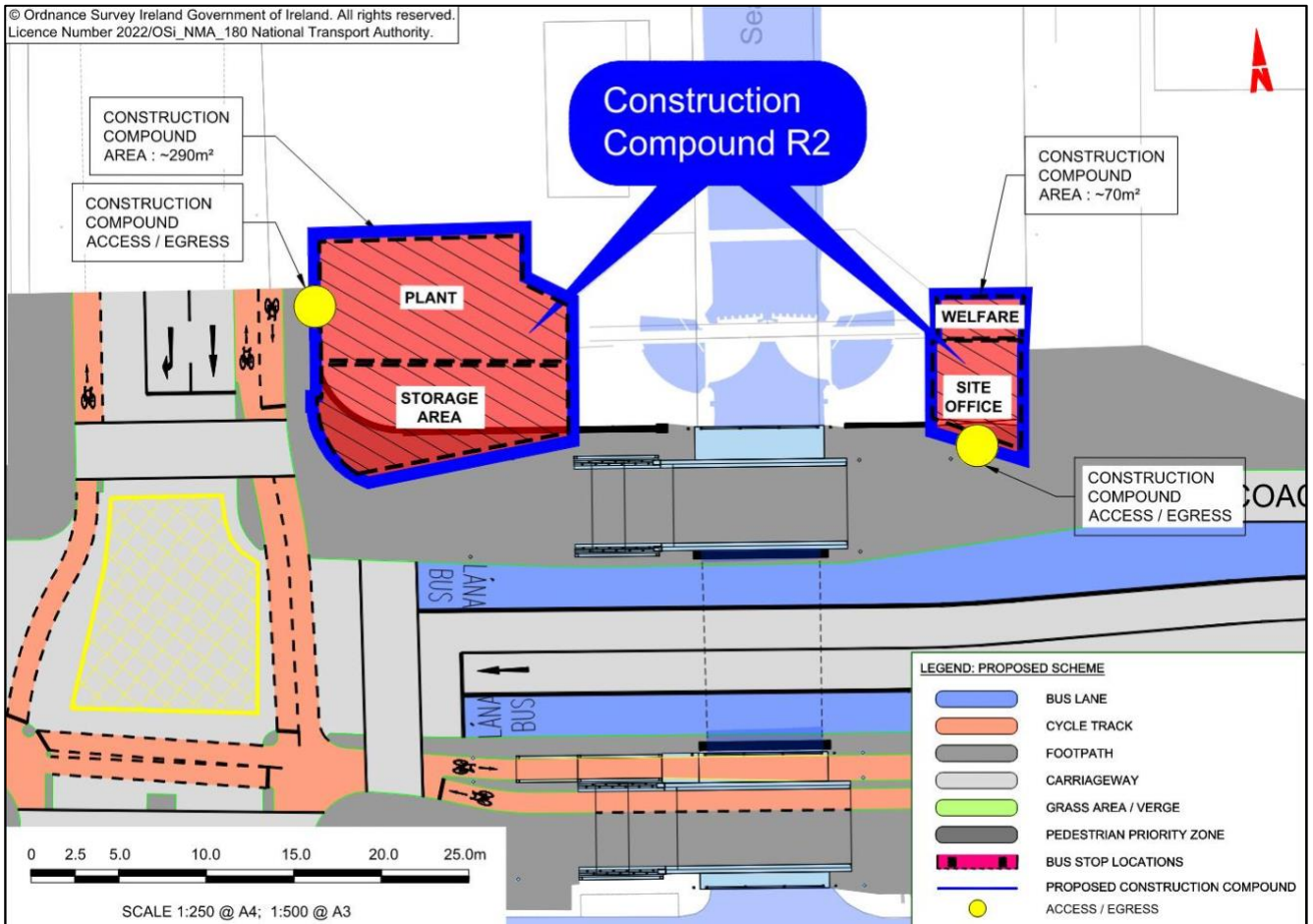

Íomhá 7.2: Suíomh agus Leathnú Compún Tógála R1 Tar éis Athlonnú Droichid Scherzer ag Duga Sheoirse

Beidh Comhdhúile Tógála R2 suite feadh Ché an Phoirt Thuaidh, ag Duga an Spencer, lastuaidh de dhroichid Scherzer atá ann cheana féin, ar gach taobh den Chanáil Ríoga. Le linn na tógála, bainfear Droichid Scherzer atá ann cheana féin, tógfar droichead nua ina n-áit, agus thug Droichead Scherzer ar ais agus tugadh isteach an dá thaobh den droichead nua). Beidh dhá leagan amach ag teastáil le haghaidh Tógála Comhdhúile R2, roimh agus tar éis na Droichid Scherzer a bhaint, mar a thaispeántar iníomhá 7.3 agus íomhá 7.4 faoi seach. Beidh achar an Chomhdhúile Tógála R2 roimh agus tar éis athlonnú Droichid Scherzer thart ar 400 m² agus 360 m².

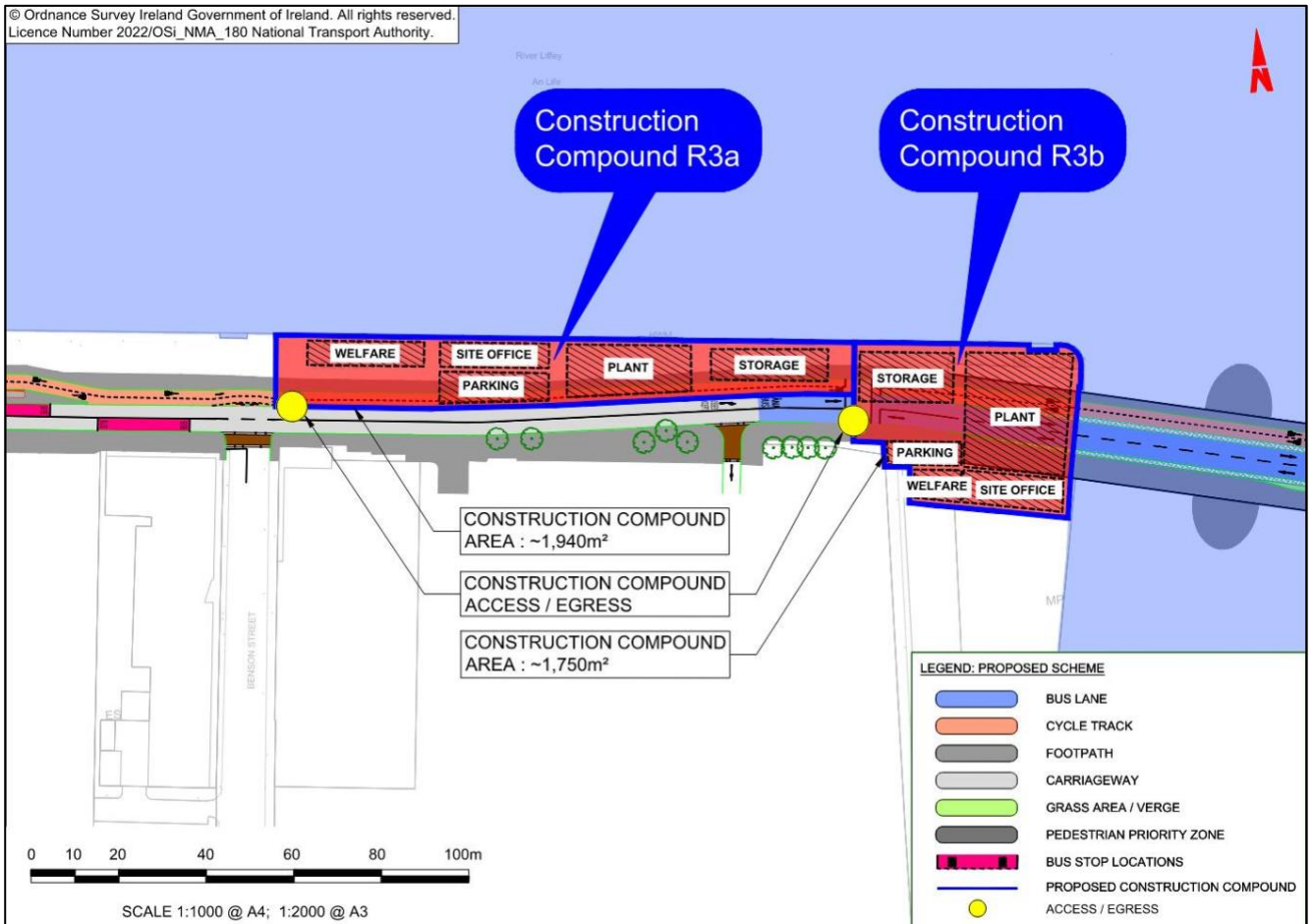

Íomhá 7.3: Suíomh agus Leathnú Compún Tógála R2

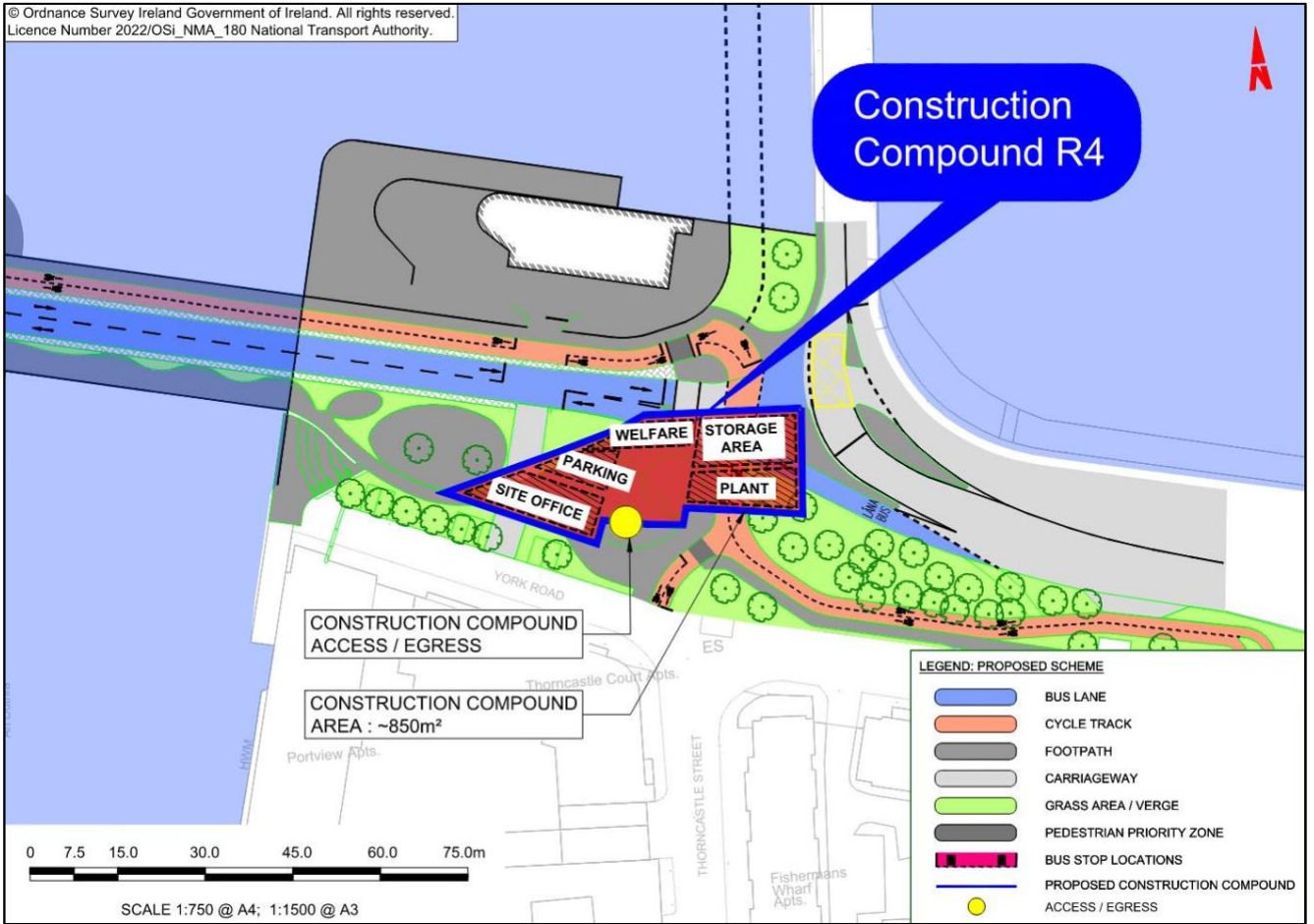
Íomhá 7.4: Suíomh agus Leathnú Compún Tógála R2 Tar éis Athlonnú Droichid Scherzer

Beidh Compán Tógála R3 lonnaithe ag deireadh Ché Sir John Rogerson, mar a thaispeántar Íomhá 7.5. Roinneadh Compúin Tógála R3 ina dhá bhádún tógála ar leith (Compúin Tógála R3a agus Compúin Foirgníochta R3b) mar go bhfuiltear ag súil go dtógfar an DPTOB faoi Chonradh Tógála ar leith ón gcuid eile den Scéim Bheartaithe. Bainfear úsáid as Compún Tógála R3a chun na hoibreacha feadh na gcéanna ó dheas a chríochnú; Cé na Cathrach agus Cé Sir John Rogerson. Bainfear úsáid as Compún Tógála R3b chun na hoibreacha ag DPTOB a chríochnú. Tá achar Chompúin Tógála R3a thart ar 1,940m², agus is ionann achar Chompúin Tógála R3b agus timpeall 1,750m².

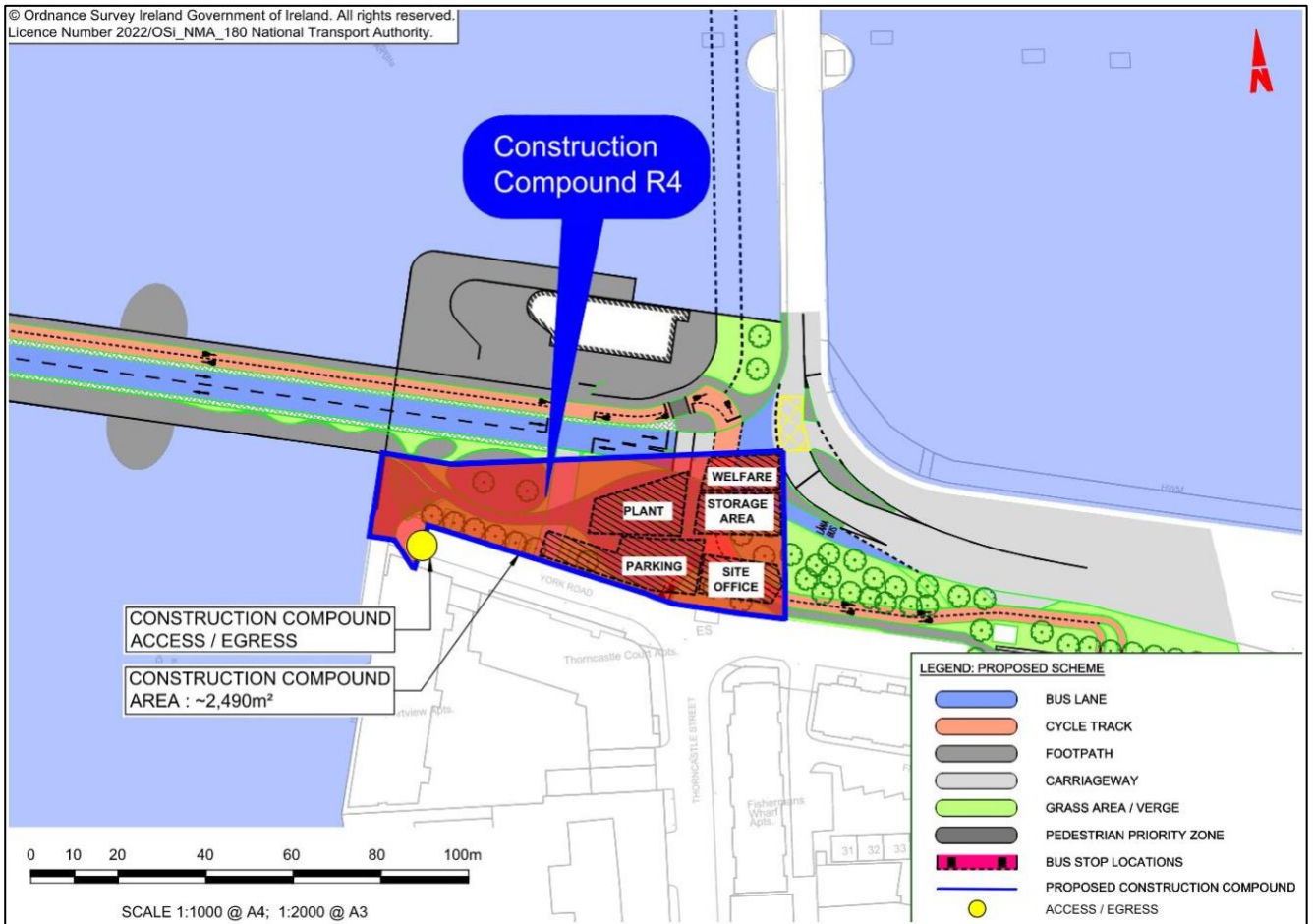

Íomhá 7.5: Suíomh agus Méid an Chompúin Tógála R3a agus an Chompúin Tógála R3b

Beidh Compún Tógála R4 suite siar ó dheas ó Dhroichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh. Athróidh leagan amach agus teorainn an Chompúin Tógála R4 ar fud chlár tógála an DPTOB. Cé go bhfuil oibreacha athshlánaithe, tógáil an fhoirgnimh nua SPRC, agus scartáil seanfhoirgneamh SPRC faoi lán seoil, bunófar Comhdhúile Tógála níos lú (thart ar 850 m²), mar a léirítear in Íomhá 7.6. Nuair a bheidh na hoibreacha seo críochnaithe, méadóidh méid an Chompúin Foirgníochta go dtí thart ar 2.490 m², mar a léirítear i Íomhá 7.7.

Íomhá 7.6: Suíomh agus Méid an Chompúin Tógála R4 (tús chlár tógála DPTOB)

Íomhá 7.7: Suíomh agus Méid an Chompúin Tógála R4 (deireadh chlár tógála DPTOB)

7.1 Plean Bainistíochta Comhshaoil Tógála

Ullmhaíodh Plean Bainistíochta Timpeallachta Tógála (CEMP) ina ndéantar cur síos ar an straitéis fhoriomlán bainistíochta comhshaoil a chuirfear i bhfeidhm le linn Chéim Tógála na Scéime Molta. Áirítear sa CEMP na bearta maolaithe a chuirfear i bhfeidhm chun cosaint an chomhshaoil a chur ar fáil le linn Chéim Foirgníochta na Scéime Molta Tugann CEMP aghaidh ar bhainistiú tráchta foirgníochta, ar bhainistiú acmhainní agus dramhaíola, ar bhainistiú speiceas ionrach, ar bhainistiú uisce dromchla agus ar bhearta freagartha do theagmhais chomhshaoil.

Déanfaidh an NTA (an Fostóir le haghaidh na n-oibreacha tógála) an CEMP a thabhairt cothrom le dáta sula gcuirfear tús leis an gCéim Foirgníochta, ionas go n-áireofar bearta breise a theastaíonn de bhun coinníollacha a ghabhann le haon chinneadh maidir le ceadú a dheonú. Leagfaidh an NTA amach Ceanglais an Fhostóra sa Chonradh Foirgníochta, lena n-áirítear gach beart maolaithe infheidhme atá sainaitheanta san TMTT seo, chomh maith le haon bhearta breise is gá de bhun coinníollacha atá ag gabháil le haon chinneadh formheas a dheonú.

Tá aird ag CEMP ar an treoir atá sna Treoirlínte TII maidir le Plean Oibriúcháin Comhshaoil a Chruthú, a Chur i bhFeidhm agus a Chothabháil, agus an lámhleabhar a d'fhoilsigh Cumann Taighde agus Faisnéise Thionscal na Tógála (CTFTT) sa Ríocht Aontaithe, Dea-Chleachtas Comhshaoil maidir le Treoir Láithreáin, an 4ú Eagrán (CTFTT 2015).

7.2 Plean Bainistíochta Tráchta Tógála

Ullmhaíodh Plean Bainistíochta Tráchta Foirgníochta, chun a léiriú conas a bhainisteofar an comhéadan idir an trácht poiblí agus an trácht a bhaineann le tógáil agus conas a rialófar gluaiseacht feithiclí.

Beidh na bóithre agus na sráideanna ar feadh na Scéime Molta a dhéanfar a uasghrádú oscailte don trácht, nuair is féidir, le linn na Céime Foirgníochta. Chun gluaiseachtaí tráchta a chothabháil, beidh sé riachtanach, i gcásanna teoranta, roinnt malairtí tráchta nó srianta lána a dhéanamh go háitiúil chun gnéithe ar leith de na hoibreacha a chur i gcrích.

Coinneofar rochtain ar mhaoine úinéirí/áititheoirí chomh fada agus is féidir go réasúnta. Cé go bhféadfadh srianta sealadacha a bheith ann le linn na ngnáthuaireanta oibre, cuirfear na srianta sin in iúl agus socrófar iad i gcomhairle leis na húsáideoirí a n-imrítear tionchar orthu. Coinneofar rochtain d'fheithiclí éigeandála freisin.

Sa chás go mbíonn tionchar ag tógáil ar chosáin, cuirfear bealach sábháilte ar fáil thar limistéar na n-oibreacha, agus nuair is féidir, déanfar socruithe chun áiseanna reatha do choisithe a mheaitseáil. Sa chás go mbíonn tionchar ag tógáil ar rianta rothaíochta, cuirfear bealach malartach sábháilte ar fáil thar limistéar na n-oibreacha más indéanta, cé go bhféadfadh sé nach mbeadh na háiseanna sin ar aon chaighdeán leis na saoráidí sin a chailítear go sealadach. Íoslághdófar faid gan forálacha den sórt sin a mhéid is indéanta agus is féidir a cheangal ar rothaithe an carrbhealach a roinnt le feithiclí.

Cuirfear na hoibreacha i gcrích ar bhonn roinne feadh na conaire ionas nach mbeidh tréimhse fhada de bhriseadh tógála thar thréimhse 30 mí i gceist le haon limistéar. Éascóidh NTA cumarsáid réamhghníomhach na n-oibreacha pleanáilte atá beartaithe ag an gconraitheoir ceaptha lena chinntiú go gcoinnítear daoine aonair, gnólachtaí agus pobail a bhfuil tionchar acu ar an eolas faoi aon chur isteach a d'fhéadfadh tarlú.

8. Tionchair agus Maolú ar an gComhshaol

Cuireann próiseas an MTC deis luachmhar ar fáil chun tionchair chomhshaoil fhéideartha a laghdú trí dhearadh a mhionchoigeartú, agus tá sé seo ina dhlúthchuid den phróiseas deartha don Scéim Mholta, agus ag an am céanna cinnte a dhéanamh de go mbaintear amach cuspóirí na Scéime Molta. Ina theannta sin, ionchorpraíodh aiseolas a fuarthas ón gclár cuimsitheach comhairliúcháin a rinneadh le linn an phróisis roghnúcháin agus deartha roghanna i gcás inarb iomchuí.

Forbraíodh dearadh na Scéime Molta go dtí céim inar féidir gach tionchar a d'fhéadfadh a bheith ann ar an gcomhshaol a shainaithint, agus gur féidir measúnú tionchair ar an gcomhshaol go hiomlán eolasach a dhéanamh.

Mar atá leagtha amach in Alt 7.1, leagfaidh NTA (an Fostóir le haghaidh na n-oibreacha tógála) amach Riachtanais an Fhostóra sa Chonradh Tógála lena n-áirítear gach beart maolaithe infheidhme atá sainaitheanta san TMTT seo, chomh maith le bearta breise is gá de bhun coinníollacha a ghabhann le haon chinneadh ceadú a dheonú. Mar chuid de sholáthar an chonraitheora tógála déanfar cinneadh go bhfuil an conraitheoir ceaptha inniúil chun na hoibreacha a dhéanamh, lena n-áirítear cur chun feidhme éifeachtach na mbeart maolaithe. Beidh ar an gconraitheoir tógála ceaptha oibreacha na Scéime Molta a phleanáil agus a thógáil de réir Riachtanais an Fhostóra, agus fostóidh an ÚSN foireann Ionadaí Fostóra a mbeidh an inniúlacht chuí aici chun an conradh tógála a riar agus monatóireacht a dhéanamh air chun riachtanais an Fhostóra a chomhlíonadh.

Tugann na hailt seo a leanas achoimre ar na measúnuithe do gach ábhar comhshaoil agus leagann siad amach na héifeachtaí iarmharacha suntasacha dóchúla mar thoradh ar thógáil agus oibriú na Scéime Molta. Déantar cur síos ar na hábhair timpeallachta seo a leanas:

- Trácht & Iompar;
- Cáilíocht an Aeir;
- Aeráid;
- Torann & Creathadh;
- Daonra;
- Sláinte an Duine;
- Bithéagsúlacht;
- Uisce;
- Créanna Talún Geolaíocht & Hidrigeolaíocht;
- Oidhreacht Seandálaíochta & Chultúrtha;
- Oidhreacht Ailtireachta;
- Tírdhreach (Bailidhreach) agus Amharc;
- Dramhaíl agus Acmhainní;
- Sócmhainní Ábhartha;
- Riosca Mórthionóiscí agus / nó Tubaistí; agus
- Tionchar Carnach agus Idirghníomhaíochtaí Comhshaoil.

8.1 Trácht agus Iompar

Tá dhá chuid ar leith sa mheasúnú tionchair tráchta agus iompair: na hathruithe fisiceacha ar an ngréasán iompair; agus an samhaltú tráchta.

Tá na tionchair tráchta agus iompair briste síos sna topaicí measúnachta seo a leanas do na Céimeanna Foirgníochta agus Oibríochtúla araon:

- Is iad seo a leanas an measúnú ar athruithe fisiceacha:
 - **Bonneagar Coisithe:** Na hathruithe ar chaighdeán an bhonneagair coisithe mar thoradh ar an Scéim Mholta

- **Bonneagar Rothaíochta:** Na hathruithe ar cháilíocht an bhonneagair rothaíochta mar thoradh ar an Scéim Mholta;
- **Bonneagar Bus:** Na hathruithe ar cháilíocht an bhonneagair bus mar thoradh ar an Scéim Mholta; agus
- **Páirceáil /Lódáil:** Na hathruithe ar infhaighteacht páirceála agus lódála mar thoradh ar an Scéim Mholta.
- Is iad seo a leanas na measúnuithe atá bunaithe ar shamhaltú:
 - **Gluaiseachtaí an Phobail:** Rinneadh measúnú chun an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag an Scéim Mholta ar líon réamh-mheasta na ndaoine (de réir modha — Siúil, Rothaíocht, Bus agus Trácht Ghinearálta) a ghluaiseann feadh na Scéime Molta le linn na Céime Oibríochta;
 - **Táscairí Feidhmíochta Bus:** Na hathruithe ar na hamanna turais réamh-mheasta agus iontaofacht do bhusanna mar thoradh ar an Scéim Mholta; agus
 - **Trácht Ginearálta:** An tionchar díreach agus indéach ar thrácht ginearálta ag baint úsáid as an Scéim Mholta agus an gréasán bóithre máguaird.

Ullmhófar socruithe sealadacha bainistíochta tráchta don Chéim Foirgníochta de réir 'Lámhleabhar na gComharthaí Tráchta, Caibidil 8 Bearta agus Comharthaí Sealadacha Tráchta d'Oibreacha Bóthair' de chuid na Roinne Iompair. Cuirfear bearta i bhfeidhm chun na tionchair a bhaineann leis an gCéim Foirgníochta a íoslaghdú. Ullmhóidh an conraitheoir ceaptha Plean Bainistíochta Soghluaiseachta don Chéim Foirgníochta, mar a thuairiscítear sa CEMP, chun a phearsanra a spreagadh chun taisteal chuig an suíomh ar mhodhanna inbhuanaithe.

Baineadh de thátal as an measúnú go mbeidh an tionchar le linn na Céime Foirgníochta Diúltach, Éadrom go Measartha, agus Sealadach, agus le cur i bhfeidhm na mbeart maolaithe beartaithe, ní bheidh an tionchar ar thrácht agus ar iompar suntasach.

Cinneann na tionchair a measúnaíodh le haghaidh na Céime Oibríochta conas a chomhtháthaíonn an Scéim Mholta laistigh den líonra atá ann cheana agus athruithe ar shruthanna tráchta sa limistéar staidéir díreach agus indéach. Léiríonn an measúnú an méid seo a leanas:

- **Bonneagar do choisithe:** Tríd is tríd, beidh éifeacht Dhearfach, Éagsúil agus Fadtéarmach ag na feabhsuithe ar chaighdeán an bhonneagair coisithe feadh na Scéime Molta;
- **Bonneagar Rothaíochta:** I bhfianaise cháilíocht an bhonneagair rothaíochta atá ann cheana feadh na Scéime Molta, beidh éifeacht dhearfach, mheasartha agus fhadtéarmach ag na feabhsuithe ar fud na Scéime Molta;
- **Bonneagar Bus:** Bonneagar bus: Léiríonn torthaí an mheasúnaithe go mbeidh éifeacht Dhearfach, Neamhghabhálach do Chumhdach agus Fadtéarmach ag na feabhsuithe ar chaighdeán an bhonneagair bus ar fud na Scéime Molta;
- **Páirceáil agus Lódáil:** I bhfianaise chineál an chaillteanais pháirceála agus infhaighteacht spásanna malartacha, meastar go mbeidh éifeacht Diúltach, Neamh-inghlactha go Measartha agus Fadtéarmach ag an tionchar ar fud na Scéime Molta;
- **Gluaiseacht an Phobail:** Tríd is tríd, táthar ag súil go mbeidh éifeacht Dhearfach, Suntasach agus Fadtéarmach ag na méaduithe ar líon iomlán na ndaoine atá ag taisteal tríd an Scéim Mholta.
- **Feidhmíocht Líonra Bus:** Ar an iomlán táthar ag súil go mbeidh éifeacht Dhearfach, an-Suntasach Fhadtéarmach ag na feabhsuithe ar fheidhmíocht an ghréasáin d'úsáideoirí bus feadh na Scéime Molta
- **Feidhmíocht an Ghréasáin Ghinearálta Tráchta:** Tríd is tríd, cinneadh go mbeidh éifeacht dhearfach, éadrom fhadtéarmach ag tionchar an laghdaithe ar shruthanna tráchta ginearálta feadh na Scéime Molta agus go mbeidh éifeacht Dhearfach, Éadromach Fhadtéarmach ag tionchar an tráchta ghinearálta athdháilte feadh an ghréasáin bóithre máguaird. Dá bhrí sin, ar an iomlán, ní bheidh aon mheath suntasach ar an timpeallacht ghinearálta tráchta sa cheantar.

Beidh tionchar dearfach ag an Scéim Mholta ar chaighdeán an bhonneagair coisithe, rothaíochta agus bus le linn na Céime Oibríochta, rud a chuirfidh feabhas ar ghluaiseacht daoine i gcomhréir le cuspóirí na scéime. Cuideoidh na feabhsuithe sin le rogha tharraingteach ar an gcarr príobháideach a chur ar fáil agus le hathruithe a chur chun cinn ó charranna príobháideacha a úsáid go siúl, rothaíocht agus iompar poiblí, rud a fhágfaidh go mbeidh

acmhainn níos fearr ann feadh na conaire chun gluaiseacht inbhuanaithe daoine a éascú de réir mar a bheidh an daonra agus an leibhéal fostaíochta ag fás amach anseo. Forbraíodh dearadh na scéime le haird ar an treoir inrochtaineachta ábhartha agus ar na prionsabail deartha uilíochacha chun rochtain a chur ar fáil do gach úsáideoir.

Cé go n-aithnítear go mbeidh roinnt tionchair dhiúltacha ann do thrácht ginearálta agus do pháirceáil/luchtú, tá an Scéim Mholta deartha leis na treoirlínte ábhartha tráchta agus iompair. Léiríonn an measúnú nach mbeidh aon mheath suntasach ar an timpeallacht ghinearálta tráchta i réimse an staidéir mar thoradh ar chuspóirí na scéime a bhaint amach, is é sin tosaíocht feabhsaithe maidir leis an mód inbhuanaithe a chur ar fáil ar feadh an réimse staidéir dhírigh.

Ós rud é go mbíonn tionchar dearfach ag an Scéim Mholta ar ghluaiseacht siúlóide, rothaíochta, bus agus daoine, níor breithníodh bearta maolaithe agus monatóireachta thar na bearta atá ionchorpraithe cheana féin mar chuid den Scéim Mholta. Déantar na tionchair ar thrácht ginearálta agus ar pháirceáil/luchtú, lena n-áirítear bearta maolaithe, a ionchorprú sa Scéim Mholta agus ní mheastar go bhfuil gá le haon bhearta maolaithe eile.

Léirigh anailís bhreise a rinneadh trí úsáid a bhaint as samhlacha iompair na Scéime Molta go n-éascaíonn an bonneagar bus nua leibhéal suntasach athléimneachta do sheirbhísí bus a úsáidfídh an Scéim Mholta, ó chur i bhfeidhm go dtí an todhchaí. Cuirfidh an Scéim Mholta leibhéal níos airde cosanta ar fáil d'am turais bus agus d'iontaofacht agus beifear in ann patrún seirbhíse agus minicíocht na seirbhísí bus a mhéadú amach anseo chun freastal ar éileamh breise gan tionchar diúltach suntasach a bheith aige ar iontaofacht am turais bus nó ar oibriú áiseanna rothaíochta agus coisithe.

8.2 Cáilíocht an Aeir

Is éard a bhí i gceist leis an measúnú ar cháilíocht an aeir ná athbhreithniú ar na sonraí foilsithe atá ar fáil, athbhreithniú ar threoirlínte infheidhme, monatóireacht ar cháilíocht an aeir ag suíomhanna íogaire ar fud na Scéime Molta agus ríomhanna chun measúnú a dhéanamh ar thionchair cháilíocht an aeir atá tuartha mar thoradh ar an Scéim Mholta.

Comhlíonann an caighdeán aeir atá ann cheana feadh na Scéime Molta caighdeáin náisiúnta agus caighdeáin cháilíochta aeir an Aontais Eorpaigh.

I measc na n-iarmhairtí a measúnaíodh don Chéim Tógála tá astuithe deannaigh ó ghníomhaíochtaí cosúil le glanadh láithreáin, scartáil, atreorú fónais, oibreacha tógála bóithre agus acomhail, agus tírdhreachú. Déanfar bearta maolaithe cuí lena chinntiú go n-íoslaghdaítear nús deannaigh tógála a chur i bhfeidhm ar feadh thréimhse na Céime Foirgníochta.

Rinneadh measúnú freisin ar thionchair cháilíocht an aeir a bhaineann le trácht na Céime Foirgníochta agus ar athruithe ar shruthanna tráchta. Baineadh de thátal as an measúnú go mbeidh astaíochtaí tráchta na Céime Foirgníochta neodrach ar an iomlán i réimse an staidéir, le roinnt drochthionchair mheasartha áitiúla. Mar sin féin, rinneadh an cás is measa a shamhaltú, áit a mbeidh na hoibreacha de chineál sealadach/gearrthéarmach i ndáiríre. Mar gheall ar chineál na n-iarmhairtí sin, níl gá le bearta sonracha maolaithe céime tógála le haghaidh trácht tógála. Aithnítear sa mheasúnú tionchar neodrach, nach tionchar suntasach agus gearrthéarmach go ginearálta ar cháilíocht an aeir mar thoradh ar Chéim Foirgníochta na Scéime Molta.

Níl aon bhearta maolaithe ag teastáil le linn na Céime Oibríochta toisc gur aithníodh sa mheasúnú go bhfuiltear ag tuar go mbeidh tionchar diomaibhseach ag formhór na ngabhdóirí múnlaithre ar cháilíocht an aeir i gcóngar na Scéime Molta, atá neodrach ar an iomlán, dá bhrí sin, i réimse an staidéir. In 2043, meastar go mbeidh cáilíocht an aeir chomhthimpeallaigh ag gach gabhdóir samhaltaithe i gcomhréir leis na luachanna maidir le cáilíocht an aeir chomhthimpeallaigh, agus níltear ag súil le haon drochthionchair shubstaintiúla nó mheasartha mar thoradh ar Chéim Oibríochta na Scéime Molta. Baintear de thátal as an measúnú go bhfuil an tionchar foriomlán ar cháilíocht an aeir feadh na Scéime Molta le linn na Céime Oibríochta Neodrach agus Fadtéarmach.

8.3 Aeráid

Sainmhínítear an aeráid mar an mheánaimsir thar thréimhse ama. Sainmhínítear an aeráid mar an mheánaimsir thar thréimhse ama. Is athrú suntasach é an t-athrú aeráide ar an meánaimsir, agus cé gur feiniméan nádúrtha é

an t-athrú aeráide, tá tionchar diúltach ag gníomhaíochtaí an duine le blianta beaga anuas ar an aeráid, trí gháis cheaptha teasa a scaoileadh.

Bhí athbhreithniú ar astaíochtaí gás ceaptha teasa, athbhreithniú ar threoirlínte is infheidhme agus ríomhanna tuarthacha chun tionchair aeráide a mheas i gceist sa mheasúnú aeráide. Rinneadh measúnú ar an Scéim Mholta freisin ó thaobh a leochaileachta i leith athrú aeráide.

I measc na dtionchar a measúnaíodh le linn na Céime Tógála bhí astuithe ó ghníomhaíochtaí cosúil le glanadh an láithreáin, atreorú fónais, leathnú bóithre agus oibreacha tochailte (nuair is gá), oibreacha ag aomhail agus tírdhreachú. Rinneadh measúnú freisin ar bhealaí tráchta tógála mar chuid den mheasúnú. Beidh trácht tógála agus an carbón corpraithe (i.e. an fuinneamh iomlán is gá chun aon táirge nó seirbhís a dhéanamh/a tháirgeadh) le haghaidh aon ábhar tógála a bheidh ag teastáil mar phríomhfhoinsí astaíochtaí gás ceaptha teasa le linn na tógála.

Ionchorpraíodh bearta maolaithe sa dearadh tógála agus é mar aidhm acu an carbón corpraithe a bhaineann le Céim Thógála na Scéime Molta a laghdú. Áirítear ar na bearta maolaithe sin coinchréit ina bhfuil stroighin Phortland a ionadú, nuair is féidir, le coinchréit ina bhfuil slaig foirnéise soinneáin ghránaithe talún.

Meastar gurb é an toradh a bheidh ar an Scéim Mholta astaíochtaí gás ceaptha teasa na Céime Tógála de thart ar 12,771 tona leabaithe CO₂eq d'ábhair thar an tréimhse tógála 30 mí, arb ionann é agus iomlán bliantúlaithe 0.008% de sprioc neamh-ETS 2020 na hÉireann agus 0.047% d'uasteorainn astaíochtaí Iompair 2030.

Tar éis na bearta maolaithe seo a chur i bhfeidhm, táthar ag súil go mbeidh tionchar iarmharach Diúltach, Miondroimeach agus gearrthéarmach ar an aeráid mar thoradh ar Chéim Foirgníochta na Scéime Molta.

Beidh an Scéim Mholta ina chumasóir chun tuilleadh laghduithe a cheadú i sciar mód gluaisteán agus aistriú comhfhreagrach chuig modhanna iompair phoiblí, siúil agus rothaíochta. Is féidir é seo a bhaint amach trí optamú comharthaí, minicíocht mhéadaithe bus, tuilleadh fáis i mbearta rothaíochta agus bainistíochta éilimh. Dá réir sin, tiocfaidh laghduithe breise ar astaíochtaí gás ceaptha teasa mar thoradh ar mhéadú níos mó ar sciar an mhóid inbhuanaithe, sa bhreis ar na laghduithe sin a thuairiscítear sa mheasúnú thuas. Tá sé d'acmhainn ag an Scéim Mholta astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú arb ionann iad agus thart ar 11,140 agus 13,670 carrthuras in aghaidh na seachtaine a bhaint ón ngréasán bóithre in 2028 agus 2043 faoi seach. Is é an toradh atá air sin laghdú ar líon iomlán na gciliméadar feithicle, laghdú ar úsáid breosla, agus méaduithe chuig turais inbhuanaithe agus sciar módach i gcomhréir le Plean Gníomhaíochta Aeráide 2023.

Táthar ag tuar go nginfidh na hastaíochtaí cothabhála GCT a bhaineann le Céim Oibríochta na Scéime Molta 0.188 kt CO₂eq thar an saolr 60 bliain atá tuartha. Bainfidh na hastaíochtaí bliantúlaithe mar gheall ar chothabháil leanúnach na Scéime Molta amach, ar a mhéad, 0.00001% de sprioc astaíochtaí neamh-ETS 2030 na hÉireann agus 0.00005% den Uasteorainn Astaíochtaí Iompair 2030. Tar éis an maolú a chur chun feidhme, tuarar go mbeidh an tionchar sin Incháilithe agus Buan.

Ar an iomlán, nuair a chuirtear na hastaíochtaí carbóin a bhaineann leis an gcéim chothabhála agus leis an gCéim Oibríochtúil le chéile, beidh na glanastaíochtaí gás ceaptha teasa Dícháilithe agus Buan. Dá bhrí sin, beidh tionchar tráchta iarmharach na Céime Oibríochta mar thoradh ar an Scéim Mholta Neamhcháilithe agus Buan.

Tacóidh Oibreacha Bonneagair CBC freisin le straitéisí rialtais a leagtar amach sa Phlean Gníomhaíochta ar son na hAeráide agus i nGníomh Aeráide 2021 a chur i gcrích trí shoghluaisteacht inbhuanaithe a chumasú agus córas iompair inbhuanaithe a sheachadadh, ag ailíniú le haidhmeanna chun bonneagar feabhsaithe siúil, rothaíochta agus bus a sholáthar ar na príomhchonairí rochtana i Réigiún Bhaile Átha Cliath. Leis sin, beifear in ann gluaiseacht iompair chomhtháite inbhuanaithe feadh na gconairí sin a chumasú agus a sheachadadh ina dhiaidh sin. Cuirfidh Oibreacha Bonneagair an CBC nascacht agus comhtháthú ar fáil le seirbhísí iompair phoiblí eile, rud a fhágfaidh go mbeidh níos mó daoine ag baint leas as iompar poiblí.

Trí ghréasán iompair phoiblí atá athléimneach agus inrochtana a chruthú, beidh BusConnects ina rogha mhalartach tharraingteach ar thaisteal príobháideach gluaisteán, rud a spreagfaidh níos mó taisteal paisinéirí ar

mhodhanna níos inbhuanaithe. Mar thoradh air sin, beidh sciar níos mó den éileamh ag modhanna inbhuanaithe (i.e. iompar poiblí, siúl agus rothaíocht).

8.4 Torann agus Creathadh

Is éard a bhí i gceist leis an measúnú ar thorann agus ar chreathadh athbhreithniú ar shonraí torainn bonnlíne atá foilsithe, críochnú an fhaireacháin ar thorann agus ar chreathadh bonnlíne chun na leibhéil chúlra reatha a bhunú, agus measúnú tionchair mionsonraithe ar thorann agus ar chreathadh a bhaineann le Céimeanna Tógála agus Oibríochtúla na Scéime Molta.

Cinneadh sna suirbhéanna bonnlíne gurb é an trácht ar bhóithre an phríomhfhoinsé torainn laistigh den limistéar staidéir faoi láthair, rud a chuireann go beag le foinsí uirbeacha agus fo-uirbeacha áitiúla amhail gluaiseachtaí coisithe agus gníomhaíochtaí tráchtála. Níl aon fhoinsí suntasach de chreathadh sa timpeallacht máguaird. Gineann trácht ar bhóithre feadh an ghréasáin bóithre atá ann cheana leibhéal diomaibhseach creathaidh nach mbeadh inbhraite d'áititheoirí foirgneamh.

I measc na n-iarmhairtí féideartha a measúnaíodh le haghaidh na Céime Tógála bhí giniúint torainn agus tonnchrith ó scartáil, píleáil, atreorú fóntais, athdhromchlú bóithre agus oibreacha leathnaithe bóithre. Rinneadh measúnú freisin ar bhealaí tráchtála tógála mar chuid den mheasúnú.

Le linn na Céime Tógála, cuirfear bearta maolaithe iomchuí chun feidhme, lena n-áirítear úsáid iomchuí a bhaint as iatáin fhuaimiúla nó as scáileáin fhuaimiúla nuair is gá sin chun torann a laghdú chomh maith le monatóireacht torainn ag gabhdóirí íogaire gar do na limistéir oibre. Faireachán a dhéanamh ar chreathadh ag foirgnimh íogaire aitheanta, i gcás ina bhféadfadh oibreacha beartaithe a bheith ag na teorainnluachanna creathaidh nó a bheith níos airde ná na teorainnluachanna sin.

Tar éis na bearta maolaithe a chur i bhfeidhm, beidh tionchair torainn a bhaineann leis an gCéim Foirgníochta de thionchar Diúltach, gan a bheith Suntasach go hÉadrom, agus Sealadach le linn gach céim tógála i rith an lae, cé is moite de leathnú bóithre agus oibreacha fóntais atá Diúltach, Éadrom go Measartha agus Sealadach laistigh de 20m ó na hoibreacha i rith an lae.

Le linn tréimhsí tráthnóna, beidh tionchair torainn a bhaineann leis an gCéim Foirgníochta de thionchar diúltach, Gan Suntasach go hÉadrom, agus Sealadach le linn oibreacha bóthair ginearálta, cóireáil sráide ciúin, réimse uirbeach agus oibreacha píleála tollta ag achair níos mó ná 15m ó na hoibreacha. Le linn na tréimhse sin, beidh tionchar diúltach, measartha go suntasach, agus sealadach ag achair idir 15m agus 20m ó na hoibreacha agus laistigh de 15m de na gníomhaíochtaí measúnachta eile. Ag achair laistigh de 10m ó oibreacha um leathnú/úsáid bóithre, tá an tionchar torainn Diúltach, Suntasach le An-Suntasach agus Sealadach. De réir Torainn agus Creathadh DMRB (UKHA 2020) i gcás tionchar measartha go mór, is é fad na n-oibreacha a chinneann an rátáil shuntasachta fhoriomlán. Mar chuid de na bearta maolaithe, leanfar na tréimhsí a mholtar i dTorann agus Creathadh DMRB (UKHA 2020), i gcás inarb indéanta, chun tábhacht fhoriomlán na n-éifeachtaí a laghdú (i.e., oibreacha sceidealaithe a tharlóidh ar feadh tréimhsí is lú ná deich lá/oíche thar 15 thréimhse chomhleanúnacha lae/oíche agus níos lú ná 40 lá thar sé mhí as a chéile i gcás ina sainithnítear éifeachtaí suntasacha). A luaithe a bhreithnítear teorainneacha torainn foirgníochta agus fad na n-oibreacha i gcomhréir le Torann agus Creathadh an DMRB (UKHA 2020) ní bhíonn na príomhleibhéil torainn iarmharaigh go léir de chuid Chéim na Tógála suntasach, agus cuspóirí na scéime á mbaint amach ag an am céanna.

I gcás na n-oibreacha a bhaineann go sonrath le tógáil an DPTOB, a luaithe a chuirfear na bearta maolaithe éagsúla i bhfeidhm agus a chomhlíonfar na luachanna tairsí, beidh tionchar diúltach, nach bhfuil suntasach go measartha, agus sealadach ag na tionchair torainn a bhaineann leis an gCéim Foirgníochta le linn gach céim tógála, cé is moite de phíleáil leatháin, píleáil thollta, scartáil an tí SPRC atá ann cheana agus na príomhoibreacha struchtúracha ag baint úsáid as tochair agus pabhálacha asfalt, atá Diúltach, Suntasach le Sínitheoir an-Suntasach agus Sealadach ag NSLanna laistigh d'achar 15m agus 25m faoi seach i dtaca le na hoibreacha.

Le linn tréimhse tráthnóna, beidh tionchair torainn a bhaineann le Céim Tógála an DPTOB de thionchar diúltach, suntasach go hAn-Suntasach, agus Sealadach idir 25m go 50m d'oibreacha lena mbaineann oibreacha ardleibhéil torainn ionsáiteacha (i.e., le linn píleáil leatháin, oibreacha scartála agus oibreacha struchtúir

ascnaimh), agus idir 15m go 25m de phríomhoibreacha struchtúracha a bhaineann le píleáil thollta, tochailteoirí agus pabhálacha asfalt. Le linn an tréimhse seo, beidh tionchair torainn a bhaineann le píleáil agus scartáil an tí SPRC atá ann faoi láthair de Dhiúltach, an-Suntasach le Cumhdach, agus tionchar sealadach ag achair laistigh de 15 m ó na hoibreacha soir ón DPTOB.

Tá sé léirithe ag an measúnú gur féidir leis an úsáid a bhaint as gníomhaíochtaí tógála caighdeánacha oibriú go compordach laistigh de na teorainneacha tonnchrith molta d'fhoirgnimh chónaithe chaighdeánacha agus foirgnimh sholas-fhrámaíthe eile. Trí mhodheolaíochtaí dea-chleachtais a ghlacadh, is féidir an tionchar ar chreathadh ag na háitribh is íogaire a mhaolú go leordhóthanach laistigh de leibhéil inghlactha a bhaineann le suaitheadh, agus cuspóirí na scéime a bhaint amach ag an am céanna.

Baineann na tionchair a measúnaíodh le linn na Céime Oibríochta le hathruithe ar leibhéil torainn tráchtá feadh na Scéime Molta mar thoradh ar thrasghearrrthacha athchumraithe chun láná bus nua nó uasghrádaithe agus athruithe tuartha ar ghluaiseacht tráchtá a chur san áireamh. Tá an Scéim Mholta ag teacht le cuspóirí beartais chun laghdú a dhéanamh ar líon na ndaoine a nochtar do thorann tráchtá ar fud na cathrach trí iompar poiblí feabhsaithe a ionchorprú, agus trí thurais bus, traenach agus rothar a mhéadú.

Nuair a bheidh sé i bhfeidhm (2028), beidh tionchar díreach, Dearfach, Do-airithe go Beag, Gearrthéarmach go Meántéarmach ar feadh na Scéime Molta maidir le hathruithe ar leibhéil torainn tráchtá, agus sa ghréasán mórtimpeall, tionchar indíreach, Dearfach, Dobhraite. Tuairiscítear tionchar Beag agus Gearr, Meántéarmach agus Fadtéarmach go Diúltach, Measartha, Gearr go Meántéarmach.

Chinn torthaí an mheasúnaithe torainn don bhliain deartha (2043) go mbeidh athruithe fadtéarmacha ar leibhéil torainn tráchtá Dearfach, Dobhraite agus Fadtéarmach (díreach) go Diúltach, Éadromach agus Fadtéarmach (indíreach) feadh na Scéime Beartaithe agus Dearfach, Dobhraite agus Fadtéarmach go Diúltach, Éadrom go Measartha agus Fadtéarmach (indíreach) sa líonra máguaird. Dá bhrí sin, níl aon tionchar diúltach iarmharach ar thorann na Céime Oibríochta a bhaineann leis an Scéim Mholta san fhadtéarma.

8.5 Daonra

Bhreithnigh an measúnú daonra tionchair ar réadmhaoine cónaithe, áiseanna pobail agus gnólachtaí tráchtála laistigh den limistéar staidéir. Bhí 6 cheantar pobail sa cheantar staidéir daonra: Leas-Ardeaglais, Cé na Cathrach, Sráid Sheáin Mhic Dhiarmada, Plás Seville — an Balla Thuaidh, an Rinn, agus Dumhach Thrá.

Cuirfead tús leis an Scéim Mholta i gceantair phobail na Leas-Ardeaglaise, Ché na Cathrach agus Phlás Seville — an Bhalla Thuaidh atá ag díriú soir ar feadh na cé thuaidh agus theas i dtreo phobail na Rinne agus Dumhach Thrá. Ceantair ina raibh tionscal trom agus gníomhaíocht mhuirí tráth, meastar anois go bhfuil na ceantair seo ar cheann de na cinn is nua-aimseartha agus is comhaimseartha i lár chathair Bhaile Átha Cliath. Ag Droichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh, leathnaíonn an Scéim Mholta soir agus ó dheas feadh dhá ailíniú ar leith laistigh de cheantar pobail na Rinne. Críochnaíonn an t-ailíniú is faide ó dheas i gceantar pobail Chnoc an Ghainimh, áit a bhfuil sé beartaithe ceangal a chur le Conair an Chósta Thoir ag aomhal Bhóthar na Trá agus Bhóthar Sheáin Uí Mhora.

I measc na dtionchar ar dhaonra a measúnaíodh do na Céimeanna Foirgníochta agus Oibríochtúla áirítear:

- Tionchair indíreacha taitneamhachta ar áiteanna cónaithe, ar shaoráidí pobail agus ar ghnólachtaí tráchtála ó mheascán d'aer iarmharach, torann, trácht, agus tionchair amhairc. Tionchair dhíreacha taitneamhachta ar ghnólachtaí tráchtála a bhféadfadh tionchar a bheith acu ar inmharthanacht ghnó;
- Talamh a fháil go sealadach agus go buan ó réadmhaoine chónaithe, ó shaoráidí pobail agus ó ghnólachtaí tráchtála lena n-áirítear limistéir ghairdín tosaigh a laghdú, cabhsáin, tuirlingtí príobháideacha, agus spásanna páirceála príobháideacha; agus
- Athruithe ar inrochtaineacht do shiúlóirí, do rothaithe, d'úsáideoirí bus agus d'fheithiclí príobháideacha feadh na Scéime Molta agus sa ghréasán bóithre máguaird mar thoradh ar bhearta tráchtá tógála, atreoraithe agus bainistíochta tráchtá le linn na Céime Foirgníochta agus athdháileadh trácht ginearálta le linn na Céime Oibríochta.

Maidir leis na tionchair ar thaitneamhacht le linn na Céime Tógála, táthar ag súil le tionchar iarmharach diúltach, measartha/Suntasach agus gearrthéarmach i gceantair phobail Plás Seville agus An Rinn (thart ar an DPTOB

amháin). Ina theannta sin, táthar ag súil le tionchar iarmharach diúltach, measartha agus sealadach/gearrthéarmach laistigh de cheantair phobail Ché na Cathrach agus na Rinne (agus codanna beaga de cheantair phobail na Leas-Ardeaglaise agus Dúmhach Thrá). Beidh na tionchair iarmharacha seo ag gabhdóirí pobail agus tráchtála laistigh de na ceantair phobail seo.

Baineadh de thátal as an measúnú ar an tionchar a thógtar le linn Chéim Thógála na Scéime Molta nach mbeidh aon tionchar diúltach iarmharach suntasach ar limistéir phobail mar thoradh ar thógáil na Scéime Molta. Táthar ag súil, áfach, le hiarmhairtí iarmharacha diúltacha, measartha agus gearrthéarmacha ar Choláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath (Foirgneamh Staca B) agus táthar ag súil le tionchar iarmharach diúltach, éadrom agus gearrthéarmach ar an Ionad Náisiúnta Coinbhinsiúin agus Jeanie Johnston. Maidir le hinrochtaineacht, tháinig an measúnú ar thionchair ionchasacha Chéim na Tógála ar an tuairim gur dócha go mbeadh tionchar iarmharach Diúltach, Measartha agus Sealadach do rothaithe, úsáideoirí bus agus úsáideoirí feithiclí príobháideacha i gceantair phobail Phlás Seville – An Port Thuaidh, Cé na Cathrach agus An Rinn (agus codanna beaga de na ceantair pobail de chuid na Leas-Ardeaglaise agus Dhúmhach Thrá).

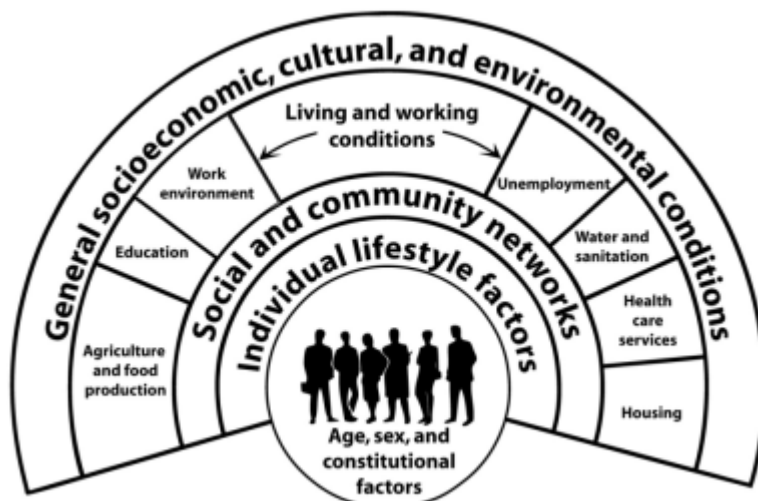
I dtéarmaí tionchair ar thaitneamhacht le linn na Céime Oibríocháin, níltear ag súil le haon tionchar diúltach suntasach iarmharach in aon cheann de na ceantair phobail feadh na Scéime Molta, creidtear go mbeidh tionchar iarmharach Diúltach, Measartha agus Fadtéarmach ag trácht athdháilte áfach, ar gabhdóirí tráchtála atá suite ag aomhail Shráid Chathail Brugha / Shráid Cumberland Thuaidh / Shráid Sheáin Mhic Dhiarmada Uachtarach ar Shráid Chathail Brugha agus ar Shráid Townsend / Sráid Moss / Sráid Shaw ar Sráid Townsendmar thoradh ar oibriú na Scéime Molta.

Le linn na Céime Oibríochta, aithníodh tionchar iarmharach Diúltach, Measartha agus Fadtéarmach ar Pháirc Duga Chaipitil mar thoradh ar an Scéim Molta sa mheasúnú ar thionchair ar thógáil talún. Maidir le hinrochtaineacht, tháinghas ar an tuairim sa mheasúnú gur dócha, i gceantair phobail Phlás Seville — an Bhalla Thuaidh, Cé na Cathrach agus an Rinn, gur dócha go mbeidh tionchar iarmharach dearfach, measartha agus fadréimhseach ag rothaithe ar inrochtaineacht, agus meastar go sanntar tionchar iarmharach d'úsáideoirí bus de thoradh Dearfach, Dobhraite - go Trom agus Fadtéarmach.

Tríd is tríd, cuideoidh na feabhsuithe seo le haidhmeanna agus cuspóirí na Scéime Molta a bhaint amach trí rogha tharraingteach a chur ar fáil ar fheithiclí príobháideacha a úsáid agus aistriú módach chuig siúl, rothaíocht agus iompar poiblí a chur chun cinn, rud a chuirfidh ar chumas níos mó feadh na conaire rochtain a fháil ar gabhdóirí cónaithe, pobail agus tráchtála.

8.6 Sláinte an Duine

Bíonn tionchar tábhachtach ag an idirghníomhú idir tosca amhail tréithe aonair, stíl mhaireachtála agus 'deitéarmanaint sláinte níos leithne' (an timpeallacht fhisiceach, shóisialta agus eacnamaíoch) ar shláinte an phobail. Léirítear iad seo in Íomhá8.1

Íomhá8.1: Cinntithigh níos leithne na Sláinte

Saincheist ghaolmhar is ea éagothromaíochtaí sóisialta na sláinte, arb iad na difríochtaí éagóracha agus inseachanta i stádas sláinte ar fud grúpaí sa tsochaí. Ba é aidhm an mheasúnaithe seo na cinntithigh sláinte níos leithne a shainiú a mbeadh tionchar ag an Scéim Mholta orthu agus ar an gcaoi a mbaineann na tionchair sin le torthaí sláinte.

Faoi láthair, tá stádas sláinte foriomlán níos fearr ag daonra Bhaile Átha Cliath ná an meán d'Éirinn le rátaí báis níos ísle.

Tá na leibhéil truailithe aeir laistigh de Bhaile Átha Cliath go hiomlán beagnach laistigh de theorainnuachanna an AE do dhé-ocsaíd nítrigine agus d'ábhar cáithnínach.

Bíonn nochtadh ar thorann tráchta ina chúis le crá agus, i leibhéil an-ard nochta, tá sé nasctha le roinnt torthaí díobhálacha sláinte eile. Tá nochtadh forleathan sa réimse staidéir do leibhéil torainn a sháraíonn na leibhéil atá leagtha síos ag an Eagraíocht Dhomhanda Sláinte chun torthaí díobhálacha sláinte a chosc. Mar sin féin, tá na leibhéil torainn a bhíonn i dtimpeallacht uirbeach tipiciúil.

Is dócha go mbeidh frustrachas agus crá ann go háirithe do chomaitéirí agus do dhaoine atá ag taisteal chuig comaitéirí agus daoine atá ag taisteal chuig ceapacháin mar gheall ar bhrú tráchta méadaithe ar bhonn sealadach mar gheall ar bhearta bainistithe tráchta agus atreorú le linn na tógála. D'fhéadfadh torann agus creathadh tógála, chomh maith le deannach a bheith ina gcúis le crá do roinnt cónaitheoirí agus oibríthe in aice láimhe. Mar gheall ar chineál sealadach go gearrthéarmach na n-iarmhairtí sin, is dócha nach mbeidh aon tionchar buan ar an tsláinte.

D'fhéadfadh sé go mbeadh gá le roinnt oibreacha a dhéanamh san oíche. Méadóidh sé sin go sealadach an dóchúlacht go gcuirfear isteach ar chodladh sa phobal cónaithe in aice láimhe mar thoradh ar thorann a bhaineann leis na hoibreacha foirgníochta. I rith an lae tá baol ann go mbeadh suaitheadh codlata ann d'oibríthe aistrithe mar gheall ar thorann tógála. Tá bearta maolaithe chun torann a rialú agus a theorannú a bhaineann leis na hoibreacha foirgníochta san áireamh in TMTT.

D'fhéadfadh an gá atá le hatreoruithe coisithe agus rothaíochta timpeall ar limistéir oibreacha foirgníochta an baol go dtarlódh imbhuailtí a mhéadú, mura ndeantar agus mura mbainistíofar go hiomchuí é. Tá rothaithe agus coisithe níos leochailí do ghortú agus do bhás i gcás imbhuailte agus, dá bhrí sin, tá cosaint níos mó de dhíth orthu. Breathnaíodh ar bhainistíocht tráchta tógála chun cur síos a dhéanamh ar bhearta a mheastar a bheith riachtanach chun cosaint a chur ar fáil do choisithe agus do rothaithe i ngach láthair den Scéim Mholta. Agus na bearta sin i bhfeidhm, déanfar na rioscaí a mhaolú. Ós rud é go mbeidh na hoibreacha tógála sealadach agus gearrthéarmach ar an iomlán, ní dócha go dtiocfaidh méadú ar an mbaol do choisithe agus do rothaithe de bharr treochtaí sa timpeallacht sráide atá ann faoi láthair i mBaile Átha Cliath.

Ní mheastar aon éifeachtaí sláinte eile a bheith ann ó chéim thógála na Scéime Molta.

Cruthóidh an Scéim Mholta deiseanna chun gníomhaíocht choirp rialta a thógáil sa saol laethúil trí na háiseanna feabhsaithe do choisithe agus rothaíochta, chomh maith le siúl go dtí stadanna bus agus ó stadanna bus. Táthar ag tuar go mbeidh torthaí dearfacha sláinte mar thoradh air sin mar go n-athróidh roinnt daoine a n-iompraíocht taistil agus go mbainfidh siad tairbhe as gníomhaíocht choirp mhéadaithe mar thoradh air sin.

Agus maolú i bhfeidhm, d'fhéadfadh foinse torainn nua a bheith ag daoine atá ina gcónaí gar do chuid de na stadanna bus nua atá beartaithe. D'fhéadfadh go mbeadh méadú ar thorann tráchta ó thrácht atreoraithe ar feadh roinnt taobhshráideanna á aireachtáil ag cion beag de chónaitheoirí. Mar sin féin, i gcás fhormhór na ndaoine, ní bheidh aon athrú inbhraite ar thorann timpeallachta ón Scéim Mholta.

Is dócha go spreagfaidh laghduithe i gcoitinne trí thrácht, infreastruchtúr feabhsaithe coisithe agus feabhsuithe ar an tsráid-dreach níos mó idirghníomhaíocht shóisialta feadh na Scéime Molta, rud a fhágann go mbeidh torthaí dearfacha sláinte ann amhail dea-bhail mheabhrach. Táthar ag súil go dtiocfaidh feabhas ar amanna turais agus ar iontaofacht fheabhsaithe d'aistir iompair phoiblí leis an mbonneagar nua iompair phoiblí, rud a fhágfaidh go mbeidh feabhas ar thorthaí meabhairshláinte amhail strus laghdaithe, chomh maith le rochtain níos fearr ar sheirbhísí sláinte, fostaíochta, oideachais agus fóillíochta.

Tacóidh bearta tosaíochta bus agus feabhsuithe ar bhonneagar coisithe agus rothaí le rochtain níos sábháilte agus níos cothroime dóibh siúd nach n-úsáideann carr nó nach féidir leo carr a úsáid. Meastar go mbeidh tionchar

dearfach aige sin ar an tsláinte, trí aghaidh a thabhairt ar na deitéarmanaint níos leithne sin agus ar neamhionannais sláinte. Ina theannta sin, chuirfí feabhas ar an timpeallacht uirbeach agus bheadh sé níos éasca í a úsáid i gcás raon níos leithne coisithe, lena n-áirítear daoine lagamhairc, úsáideoirí cathaoireacha rothaí agus daoine a bhfuil lagú soghluaisteachta orthu.

Níor aithníodh aon ghuaiseacha sláinte eile ná torthaí sláinte dóchúla a bheith ábhartha do Chéim Oibríochta na Scéime Molta.

8.7 Bithéagsúlacht

San áireamh sa mheasúnú bithéagsúlachta (éiceolaíocht) bhí athbhreithniú ar shonraí foilsithe atá ar fáil chun aon ghnéithe de luach éiceolaíoch agus suirbhéanna allamuigh ar ghnáthóga, sciatháin leathair, mamaigh talún, éin, amfaibiaigh (froganna agus eirc choiteanna) agus reptílí a aithint.

Níl forluí idir an Scéim Mholta agus aon láithreán caomhantais dúlra a bhfuil tábhacht Eorpach ag baint leo (láithreáin Eorpacha). Is iad na láithreáin Eorpacha is gaire don Scéim Mholta ná LCS Chuan Bhaile Átha Cliath Theas agus Inbhear Abhainn na Tulchann agus LCS Chuan Bhaile Átha Cliath Theas, atá lonnaithe thart ar 0.5km soir ó dheas ón Scéim Mholta. Tá na suíomhanna Eorpacha seo nasctha go hidreolaíoch leis an Scéim Mholta trí limistéar uisce Íochtarach Inbhear na Life. Tá LCS Inbhear Chuan Bhaile Átha Cliath Theas agus Abhainn na Tulchann thart ar 2.4km le sruth ó Dhroichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh agus tá LCS Chuan Bhaile Átha Cliath Theas suite thart ar 3.2km soir ó dheas Dá bhrí sin, níl aon fhéidearthacht ann maidir le cailteanas nó iolroinnt dhíreach gnáthóige le linn Chéim Foirgníochta na Scéime Molta.

I measc na bpríomhghnáthóg laistigh den Scéim Mholta tá aibhneacha taoide, féarach taitneamhachta, línte crann, crainn scaipthe agus talamh páirce agus foirgnimh agus dromchlaí saorga. Staidéir deisce agus suirbhéanna a sainaitníodh:

- Dhá speiceas plandaí faoi chosaint laistigh de 1km den Scéim Mholta, cáithluibh bheag *Filago minima* (speicis dramhthalamh a taifeadadh in 2012, O1933) agus líobhógach dhlúth *Groenlandia densa* (taifid stairiúla ón gCanáil Mhór agus ón gCanáil Ríoga). Níor taifeadadh aon cheann díobh laistigh den Scéim Mholta;
- Ceithre speiceas ionracha neamhdhúchasacha laistigh de 1km den Scéim Bheartaithe. Balsam Himiléach *Impatiens glandulifera*, glúineach bhiorach *Reynoutria japonica*, draighean mara *Hippophae rhamnoides* agus *Allium triquetrum*. Níor taifeadadh aon cheann díobh laistigh den Scéim Mholta;
- Cúig speiceas ialtóg (ialtóg Leisler, ialtóg fheascrach, ialtóg Natúisias (gan taifead, ach is eol go bhfuil siad le fáil sa mhórlimistéar staidéir), ialtóg fhadchluasach dhonn (nár taifeadadh, ach is eol go bhfuil sé le fáil sa mhórlimistéar staidéir), speiceas *Myotis* (nach bhfuil taifeadta, ach is eol go bhfuil sé le fáil sa mhórlimistéar staidéir, go háirithe ialtóg Daubenton) ialtóg shopránach agus speiceas neamhaitheanta d'ialtóg);
- Gan aon ghnéithe fara féideartha (suíomhanna a mbíonn ialtóga ina gcodladh);
- Gan aon fhianaise ar bhroic;
- Fuarthas amharc ar dhobharchúnna le linn suirbhéanna;
- Taifeadadh cúig amharc ar mhamaigh mhuirí le linn suirbhéanna. Rinneadh róin cuain agus róin ghlasa a thaifeadadh i gcomharsanacht na Scéime Molta agus tá taifead déanta ar mhuca mara níos faide ó bhaile i gCuan Bhaile Átha Cliath;
- Gan aon fhianaise ar amfaibiaigh ná ar reptílí;
- 69 speiceas éan pórúcháin ina iomláine, go háirithe:
 - Fabhcúin ghorma falcon, ar a dtugtar nead i dTúir Pidgeon de Stáisiún Giniúna an Phoill Bhig, atá thart ar 2.5km ón Scéim Mholta;
 - Taifeadadh coilíneacht geabhróg in 2018, 2019 agus 2022 ar na geataí loic ag Duga na Canála Móire thart ar 120m in aghaidh srutha na Scéime Molta;
 - Pobail forachan dubh, a dhéanann nead i scoilteanna laistigh de bhallaí farraige feadh na gcéanna thuaidh agus theas; agus
 - Speicis cruidíní, gabhlán gainimh agus faoileán;

- 31 speiceas éan geimhridh a fhaightear de ghnáth i ngnáthóga cósta, inbhir agus idirthaoideacha laistigh d'Inbhear na Life Íochtaráí agus i gceantar Chuan Bhaile Átha Cliath.

D'fhéadfadh tionchair fhéideartha ar an mbithéagsúlacht le linn Chéim Tógála na Scéime Molta teacht chun cinn ó:

- Ullmhú agus glanadh láithreán;
- Teorainneacha, cosáin, colúin soilsithe, stadanna bus agus comharthaíocht atá ann cheana a bhaint;
- Seirbhísí faoi thalamh a chosaint agus/nó a atreorú;
- Leathnú bóithre, atógáil pábhála, agus feabhsuithe ar cholbha;
- Clárchosán do choisithe Ché Theach an Chustaim a thógáil;
- Clárchosá n do choisithe Ché an Bhalla Thuaidh;
- Droichid Scherzer ag Duga Sheoirse agus an Chanáil Ríoga a dhífhoirgníú, a athlonnú agus a atógáil;
- Tógáil an DPTOB;
- Foirgneamh SPRC a scartáil agus a atógáil
- Stadanna bus nua a shuiteáil agus an t-acomhal/an t-acomhal a mhodhnú;
- Aiscur theorainn na maoine, athsholáthar comharthaí; colúin soilsithe a shuiteáil; agus,
- Tírdhreachú agus plandáil crann, agus éadálacha sealadacha talún a athshuíomh.

Cuirfear réimse beart maolaithe i bhfeidhm chun tionchair dhiúltacha ar an mbithéagsúlacht a sheachaint nó a laghdú le linn Chéim Tógála na Scéime Molta, lena n-áirítear crainn nua a chur. Cuirfear bainistiú speiceas ionrach i bhfeidhm chun aon riosca de chuid na Scéime Molta a chuireann le leathadh speiceas ionrach a mhaolú le linn na Céime Tógála.

Thángthas ar an tuairim sa mheasúnú, le cur i bhfeidhm na mbeart maolaithe atá beartaithe, nach mbeidh an tionchar ar bhithéagsúlacht le linn na tógála suntasach thar an leibhéal áitiúil cé is moite de chailiteanas gnáthóige a bhaineann le limistéar na talún athshlánaithe atá ag teastáil le haghaidh an DPTOB, i gcás inar dócha go mbeidh tionchar suntasach aige sin. Mar sin féin, ós rud é gur céatadán diomaibhseach é an cailiteanas gnáthóige de limistéar náisiúnta iomlán na gnáthóige seo agus toisc nach laghdófar raon náisiúnta na gnáthóige de bharr an mhionchailiteanais limistéir sin, ní athróidh an mionchailiteanas limistéir (gnáthóg) stádas caomhnaithe náisiúnta an chineáil gnáthóige seo. Go deimhin, aithnítear go mbeidh cailiteanas beag de chineál gnáthóige larscríbhinn l ann agus meastar go bhfuil sé seo suntasach ar scála geografach an chontae.

D'fhéadfadh sé go mbainfeadh tionchair fhéideartha ar an mbithéagsúlacht don Chéim Oibríochta le trácht ar bhóithre a bheith ann agus a oibriú laistigh den Scéim Mholta, le soilsiú nua a thabhairt isteach i limistéir nár lasadh roimhe seo, le gnáthoibreacha cothabhála, agus le méadú foriomlán ar dhromchlaí neamhscagacha.

Áireofar ar na bearta atá beartaithe chun tionchair dhiúltacha ar an mbithéagsúlacht a sheachaint nó a laghdú le linn na Céime Oibríochta:

- Íoslághdófar doirteadh solais trí dhearadh soilsithe timpeall Pháirc na Rinne agus an DPTOB;
- Plandú nua laistigh den Scéim Mholta, mar atá leagtha amach sa dearadh; agus
- Cabhróidh cur i bhfeidhm na mbeart draenála inbhuanaithe le díghrádú gnáthóige a chosc.

Thángthas ar an tuairim sa mheasúnú nach mbeidh an tionchar ar bhithéagsúlacht le linn na Céime Oibríochta suntasach thar an leibhéal áitiúil ach go mbeidh tionchar buan ag an gcailliteanas gnáthaimh le linn na Céime Foirgníochta le linn na Céime Tógála.

Ina theannta sin, déantar measúnú sonrath ar na tionchair a d'fhéadfadh a bheith ar láithreáin ainmnithe Eorpacha sa Ráiteas Tionchair Natura, atá mar chuid den iarratas seo freisin. Is é conclúid an NIS, tar éis na bearta maolaithe forordaithe a chur chun feidhme, nach mbeidh aon éifeacht dhiobhálach ag an Scéim Mholta, ina n-aonar nó in éineacht le pleananna nó tionscadail eile, ar shláine aon láithreán Eorpach i bhfianaise a gcuspóirí caomhnaithe.

8.8 Uisce

Bhí staidéar deisce agus críochnú suirbhéanna allamuigh i gceist leis an measúnú uisce chun na dálaí uisce dromchla reatha a aimsiú chun tionchair dhóchúla na Scéime Molta a aithint.

Beidh an Scéim Mholta suite laistigh de dhobharcheantar na Life atá uirbeach agus tionsclaíoch den chuid is mó. Is iad seo a leanas na comhlachtaí uisce a bhaineann leis an Scéim Mholta:

- Inbhear na Life Uachtarach, ar limistéar uisce idirthréimhseach é agus atá laistigh de Limistéar Íogair Chothaithigh na Life. Ritheann sé isteach in Inbhear na Life Íochtaráí sula sroicheann sé Cuan Bhaile Átha Cliath. Clúdaíonn an limistéar uisce achar 0.2km² ón nGairdín Cuimhneacháin Cogaidh Náisiúnta go dtí thart ar 40m in aghaidh an tsrutha de Dhroichead Cuimhneacháin an Talbóidigh, a léiríonn teorainn réamhtheachtach Inbhear na Life Íochtaráí.
- Inbhear na Life Íochtaráí, ar limistéar uisce idirthréimhseach é agus atá laistigh de Limistéar Íogair Chothaithigh na Life. Tá sé á chothú ag Dodder_050, Inbhear na Tulchann agus Inbhear na Life Uachtarach agus sreabhann sé isteach i gCuan Bhaile Átha Cliath. Clúdaíonn an limistéar uisce achar 4.80 km² ó Dhroichead Cuimhneacháin An Talbóidigh go dtí taobh amuigh de Theach Solais an Phoill Bhig agus Teach Solais an Bhulla Thuaidh, áit a ndraenálann sé isteach i gCuan Bhaile Átha Cliath.
- Príomh-Líne na Canála Ríoga (An Life agus Cuan Bhaile Átha Cliath), ar limistéar uisce saorga (LUS) é, a úsáidtear go príomha le haghaidh áineasa agus a tógadh san 18^ú haois, go gairid i ndiaidh na Canála Móire. Tá an Chanáil Ríoga 146km ar fhad agus ritheann sí ón Life i mBaile Átha Cliath go Cluain Dara ar Abhainn na Sionainne, le líne brainse 8km isteach i mbaile an Longfoirt.
- Is é Dodder_050 an chuid is faide leis an sruth den Dothra, ag a bhfuil dobharcheantar iomlán de 167.7km² agus a ardaíonn ar na taobhanna thuaidh de Shléibhte Bhaile Átha Cliath, a ritheann ó thuaidh trí thaiscumair Ghleann an Smóil Uachtarach agus Íochtarach agus ar aghaidh trí Bhaile Átha Cliath Theas, ag éirí sa taoide gar do Bhóthar Lansdún sula dtéann tú isteach sa Life ag an Rinn. Tá deighleog na Dothra_050 29. km ar fhad agus síneann sé ó Theach Mealóg go dtí a cumar le Inbhear na Life Íochtaráí in aice le hAbhantrach na Canála Móire.
- Cuan Bhaile Átha Cliath, ar Eagraíocht Oideachais, Eolaíochta agus Chultúir de chuid na Náisiún Aontaithe (UNESCO) é Anaclann Bhithsféir. Clúdaíonn an Bithsféar an chuid is mó de Chuan Bhaile Átha Cliath (300 km²) agus tá sé mar aidhm aige a chinntiú go gcosnófar cáilíocht an uisce agus an bhithéagsúlacht (Bithsféar Bhá Bhaile Átha Cliath 2020). Tá roinnt gnáthóga ainmnithe Eorpacha laistigh de Chuan Bhaile Átha Cliath, lena n-áirítear LCS Chuan Bhaile Átha Cliath Thuaidh, LCS Chuan Bhaile Átha Cliath Theas agus LCS Chuan Bhaile Átha Cliath Theas agus Inbhear na dTulcanna. Cuimsíonn Uiscí Snámha laistigh de Chuan Bhaile Átha Cliath Trá Mhuirfean, Dúmhach Thrá, Trá Chnocán Doirinne agus Pointe na Mara.

Is é seo a leanas stádas Chreat-Treoir Uisce an Aontais Eorpaigh (CTU) reatha na gcomhlachtaí uisce, agus a stádas i mbaol (gan a chuspóirí CTU a bhaint amach):

- Inbhear na Life Uachtaraí: tá Dea-Stádas Éiceolaíoch (GES) aige, áfach, atá i mbaol gan GES a choinneáil;
- Inbhear na Life Íochtaráí: ag a bhfuil Stádas Éiceolaíoch Measartha, atá i mbaol gan dea-chleachtais a bhaint amach;
- An Chanáil Ríoga: tá Dea-Stádas Éiceolaíoch, ach tá a stádas Faoi Athbhreithniú;
- Dobhar_050: Stádas measartha, i mbaol gan DSÉ a bhaint amach; agus
- Bá Bhaile Átha Cliath: an bhfuil Dea-Stádas Éiceolaíoch, Níl i mbaol Dea-Stádas a choimeád.

Faoi láthair, draenálann an t-uisce dromchla feadh chonair na Scéime Molta isteach i gcóras uisce dromchla a scaoileann isteach in Inbhear na Life Íochtaráí den chuid is mó, agus roinnt codanna beaga ag draenáil go dtí séarach comhcheangailte agus ar aghaidh ar WwTP na Rinne. Baineann an príomhbhrú atá ann faoi láthair ar cháilíocht an uisce le rith chun srutha uirbigh, le róshreabha ón líonra séarachais salach (éigeandála amháin) agus le brúnna antrapaigineacha anaitníde eile.

Tá Measúnú Priacal Tuile curtha i gcrích don Scéim Mholta a chinn go mbeidh an Scéim Mholta lonnaithe i gCrios Tuile A áit a bhfuil dóchúlacht ard tuilte ó aibhneacha agus ón bhfarraige.

I measc na dtionchar a measúnaíodh le linn na Céime Tógála tá tionchair ó rith chun srutha tógála agus ó shuaitheadh sruthchúrsa mar gheall ar atreorú fóntais, athdromchlú bóthair agus athailíniú bóithre.

Le linn Chéim na Foirgníochta, d'fhéadfadh sé go mbeadh tionchar ag rith chun srutha uisce dromchla ina bhfuil dríodair mhín, doirteadh timpisteach agus sceitheadh taismeach d'ábhair thógála trí naisc córais uisce dromchla. D'fhéadfadh cur isteach ar líonraí áitiúla draenála a bheith ann freisin más gá iad a atreorú chun ligean d'oibreacha tógála tarlú.

Tugtar aghaidh ar bhainistíocht uisce dromchla sa CEMP, a shonraíonn bearta rialaithe agus maolaithe chun aon drochthionchar suntasach ar an timpeallacht uisce dromchla a sheachaint, a chosc nó a laghdú le linn Chéim Foirgníochta na Scéime Molta. Áirítear orthu sin ceanglas maidir le plean freagartha do theagmhais chomhshaoil; rialú ar rith chun srutha dríodar mín; stóráil ábhar/breoslaí a bhainistiú, baisceadh agus úsáid coincréite a bhainistiú; agus bainistiú feithiclí agus gléasra. Ina theannta sin, moltar bearta a bhaineann go sonrach leis an suíomh chun tionchair dhiúltacha a bhaineann le tógáil na gcosán coisithe a sheachaint nó a laghdú feadh Ché Theach an Chustaim agus Ché an Phoirt Thuaidh, Droichid Scherzer ag an gCanáil Ríoga agus Droichead Iompair Phoiblí na Dothra (DPTOB).

Tar éis chur i bhfeidhm na mbeart maolaithe, níltear ag súil le haon tionchar suntasach ar aon limistéar uisce mar thoradh ar Chéim Thógála na Scéime Molta.

Áirítear ar na tionchair a measúnaíodh le linn na Céime Oibríochta na tionchair a d'fhéadfadh a bheith ag an uisce dromchla a bhaineann le limistéir neamh-thréscaoilteachta agus díláithrithe tráchta. Le linn na Céime Oibríochta, cinnteoidh dearadh na Scéime Molta nach mbeidh aon ghlanmhéadú ar rátaí rith chun srutha uisce dromchla chuig aon cheann de na limistéir uisce nasctha, ag baint úsáide as meascán de dhraenacha/trinsí insíothlaithe agus píopaí rómhóra.

Sa Chéim Oibríochta, déanfaidh na hÚdaráis Áitiúla an bonneagar a chothabháil, agus beidh sé faoi réir a nós imeachta bainistíochta. Níl aon mhaolú breise ag teastáil, agus níltear ag súil le haon tionchar ar limistéar uisce ar bith mar thoradh ar Chéim Oibríochta na Scéime Molta.

8.9 Talamh, Ithir, Geolaíocht & Hidreolaíocht

San áireamh sa mheasúnú talún, ithreacha, geolaíochta agus hidreolaíochta bhí staidéar deisce ar fhaisnéis a bhí ar fáil go poiblí, imscrúduithe stairiúla talún agus réamhshuirbhéanna scéimeanna.

Is talamh déanta, glár agus till oighreach a thagann ó aolchloch atá faoi bhun charraig aolchloiche atá sa gheolaíocht (ithreacha agus carraigeacha) faoi bhun réimse staidéir na Scéime Molta den chuid is mó. Úsáidtear an talamh laistigh den limistéar staidéir go príomha le haghaidh forbairtí uirbeacha, lena n-áirítear ach gan a bheith teoranta do na rudaí seo a leanas: tionscail, tráchtála, cónaithe agus áineasa.

Aicmítear uiscígh (a stóráilann/a tháirgeann screamhuisce) laistigh de limistéar staidéir na Scéime Molta mar 'Tábhacht Áitiúil' (measartha táirgiúil i gcriosanna áitiúla) i dtéarmaí a gcumais uisce a tháirgeadh.

Ós rud é go bhfuil an Scéim Mholta i dtimpeallacht uirbeach, d'fhéadfadh roinnt talún éillithe a bheith sa cheantar staidéir. Tá an measúnú ar thalamh éillithe dírithe ar an lorg agus go díreach ar gach taobh den Scéim Mholta ach amháin más dócha go mbeidh bealach ann a nascfaidh an fhoinsé éillithe a d'fhéadfadh a bheith ann le lorg na Scéime Molta. Déantar cur síos agus measúnú ar na foinsí féideartha sin.

I measc na dtionchar a measúnaíodh le linn Chéim Foirgníochta na Scéime Molta tá:

- Cailteanas nó damáiste barrithreach;
- Tochailt talún a d'fhéadfadh a bheith éillithe;
- Cailleadh cúlchistí cairéil nó poll sa tothchaí;
- Cailteanas nó damáiste/éilliú codanna d'uiscíoch; agus

- Athrú ar shruthanna screamhuisce.

Cuirfear bearta maolaithe cuí i bhfeidhm chun tionchair dhiúltacha ar thalamh, ithreacha, geolaíocht agus hidrigeolaíocht a sheachaint nó a laghdú le linn Chéim na Foirgníochta. Táthar ag súil nach mbeidh aon tionchar tógála suntasach iarmharach ar thalamh, ithreacha, geolaíocht, agus hidrigeolaíocht.

Áirítear ar na tionchair a measúnaíodh le linn na Céime Oibríochta na tionchair ionchasacha talún, ithreacha, geolaíochta agus hidrigeolaíochta a bhaineann le hathruithe ar sholáthar uisce agus truailliú screamhuisce agus sruthchúrsaí

Sa Chéim Oibríochta, cothóidh an t-údarás áitiúil an bonneagar agus beidh sé faoi réir a nósanna imeachta bainistíochta chun a chinntiú go ndéanfar na bearta cearta i gcás aon doirteadh timpisteach, agus laghdóidh sé seo an poitéinseal d'aon tionchar.

Tuairtar nach mbeidh aon tionchar oibriúcháin suntasach iarmharach ar thalamh, ithreacha, geolaíocht, agus hidrigeolaíocht.

8.10 Oidhreacht Seandálaíochta agus Chultúrtha

Áiríodh sa mheasúnú seandálaíochta agus oidhreachta cultúrtha athbhreithniú deisce ar dhoiciméid foilsithe agus neamhfhoilsithe, mapáil stairiúil, agus suirbhé allamuigh, agus rinneadh é de réir dea-chleachtais agus treoirlínte a bhaineann leis an oidhreacht seandálaíochta agus chultúrtha.

Tá iarsmaí ilroinnte de ghníomhaíocht líne cladaigh réamhstairiúil, lena n-áirítear iarsmaí gaiste éisc Méisilíotach Déanach agus fál vata lár-Neolithic, nochta trí imscrúdú seandálaíochta ag doimhneacht mhór ag Duga Spencer ar Ché an Phoirt Thuaidh. Mar sin féin, bunaíodh carachtar seandálaíochta agus stairiúil an cheantair níos leithne sa tréimhse iar-mheánaoiseach le mórthionscadal míntírthe feadh na Life ag deireadh an 17ú agus an 18ú haois. D'fhorbair leathnú an oirthir go machairí tuile roimhe seo go dtí an 17ú haois go háirithe san 18ú haois agus sa 19ú haois agus lean sé ar aghaidh go dtí an 20ú haois. Tá an taobh thuaidh den abhainn suntasach dá forbairt thionsclaíoch agus dá húsáid ina dhiaidh sin, arb é is príomhthréith dó an Chanáil Ríoga a thógáil i dtús báire ag deireadh an 18ú haois agus forbairt agus leathnú an iarnróid ina dhiaidh sin sa 19ú haois agus gníomhaíocht ghaolmhar calafoirt ar na dugaí ó thuaidh. Ar thaobh theas na habhann, bhí baint den chuid is mó ag fiontair tógála agus tráchtála leis an tionscal muirí, agus léiríodh nach raibh rath ar thionscadal Dhuga na Canála Móire ag deireadh an 18ú haois. Síneann an Scéim Mholta thar chomhtháthú na Life agus na Dothra ag Cé na Breataine (laistigh de Chathair Stairiúil Bhaile Átha Cliath ZAP (DU018-020) agus leanann sí ar aghaidh feadh imill lonnaíochtaí stairiúla an Bhaile Ghaelaigh (DU018-053) agus na Rinne (DU018-054).

Chun críche an mheasúnaithe seo, rinneadh dhá shuirbhé tionchair seandálaíochta faoi uisce (Aguisín A15.5 agus A15.6 in Imleabhar 4 den TMTT seo) chun bonn eolais a chur faoin bpróiseas cinnteoireachta agus faoin measúnú tionchair.

Tá ocht ngné oidhreachta seandálaíochta ar Thaifid na Séadchomharthaí agus na nÁiteanna/na Séadchomharthaí, naoi gcinn ar Thaifid Oidhreacht Thionsclaíoch Chathair Bhaile Átha Cliath, agus 12 acmhainn oidhreachta cultúrtha/réimse poitéinsil seandálaíochta a bhféadfadh tionchar a bheith orthu laistigh den Scéim Mholta.

D'fhéadfadh na príomhthionchair fhéideartha ar an tseandálaíocht agus ar an oidhreacht chultúrtha mar thoradh ar oibreacha tógála teacht chun cinn mar gheall ar na nithe seo a leanas:

- Tógáil pábhálacha agus céanna, deisiúcháin agus oibreacha atógála;
- Oibreacha athdhromchlaithe bóthair;
- Ag tochailt isteach sa talamh do bhunchlocha na struchtúr nua; agus
- Aon tochailtí ar ithir, lena n-áirítear oibreacha tírdhreachaithe agus suaitheadh talún d'oibreacha fóntais.

D'fhéadfaí teacht ar ghnéithe, ábhair agus fosuithe seandálaíochta faoi thalamh nach rabhthas ar an eolas fúthu roimhe seo le linn na Scéime Molta.

Áirítear leis na bearta maolaithe atá beartaithe chun tionchair dhiúltacha ar an oidhreacht seandálaíochta agus chultúrtha a sheachaint nó a laghdú le linn Chéim na Tógála soláthar agus maoiniú na n-oibreacha riachtanacha monatóireachta seandálaíochta, cigireachta agus tochairle a bheidh ag teastáil roimh agus le linn na tógála.

Ní bheidh aon tionchar ag Céim Oibriúcháin mar thoradh ar an Scéim Mholta agus níl aon mhaolú ag teastáil.

Le cur chun feidhme na mbearta maolaithe atá beartaithe, táthar ag súil nach mbeidh aon tionchar iarmharach ar an oidhreacht seandálaíochta agus chultúrtha.

8.11 Oidhreacht Ailtireachta

Áiríodh sa mheasúnú ar oidhreacht ailtireachta staidéar deisce lena n-áirítear athbhreithniú ar na doiciméid ábhartha agus foilsithe agus neamhfhoilsithe go léir atá ar fáil, agus suirbhéanna allamuigh, a rinneadh chun láithreáin oidhreachta ailtireachta aitheanta a shainaithint, agus chun aon ghnéithe nár taifeadadh roimhe seo a shainaithint.

Ón túsphointe ag Droichead Cuimhneacháin An Talbóidigh, rithfidh an Scéim Mholta trí chuid de chathair stairiúil Bhaile Átha Cliath, agus Cé Theach an Chustaim agus Cé an Phoirt Thuaidh ar an taobh thuaidh den Life, agus Cé na Cathrach agus Cé Sir John Rogerson ar an taobh theas.

Tá an chuid seo den limistéar staidéir mar chuid de na Dugthailte tionsclaíocha, a forbraíodh tar éis scéim athshlánaithe talún a tionscnaíodh ag deireadh an 17^ú haois, le tógáil stórais agus siopaí ag tosú i ndáiríre tar éis thógáil Theach an Chustaim céad bliain ina dhiaidh sin. Bhí nascleanúint bhéal na Life ina dhúshlán d'fhorbairt luath Bhaile Átha Cliath ón uair a bunaíodh é. Téann gníomhaíochtaí míntírthe talún siar go dtí aimsir na nAngla-Normannach ag Cé na Coille, agus tháinig sraith tograí innealtóireachta uailmhianacha ina dhiaidh sin a forbraíodh chun dul i ngleic le fadhbanna an chuain sa chuan tríd an seachtú haois déag agus an ochtú haois déag.

Is í Oifig an Bhallasta Thuaidh a thóg Cé an Bhalla Thuaidh faoi 1717, tar éis críochnú Theach Solais an Bhalla Mhóir Theas agus Theach Solais an Phoill Bhig. Críochnaíodh Cé John Rogerson chomh fada le béal Abhainn na Dothra faoi 1720. Ar an dá thaobh den abhainn, leagadh amach sráideanna greille nó 'Lotts' taobh thiar de na ballaí cé sin. Nuair a críochnaíodh Balla an Bhulla Theas agus Teach an Chustaim in 1791, comhdhlúthaíodh leathnú soir na cathrach. Thacaigh tógáil na gcanálacha, agus níos déanaí an iarnróid, in éineacht le saoráidí calafoirt feabhsaithe le tionsclú an limistéir duganna.

D'fhorbair an ceantar timpeall na cé le trádstóráil fhairsing sa naoú haois déag, rud a chinntigh go raibh na dugáil ina mol tábhachtach tráchtála agus trádála go dtí lár an 20^ú haois nuair a aistríodh an calafort soir go dtí an suíomh ina bhfuil sé faoi láthair chomh maith le tabhairt isteach teicnící loingseoireachta rolladh ann-rolladh as, tháinig meath ar an seanphort. Mar thoradh ar bhunú Ionad Seirbhísí Airgeadais na hÉireann sna 1980í agus Údarás Forbartha Dugthailte Bhaile Átha Cliath in 1997 rinneadh claochlú tapa ar an limistéar dugthailte sna blianta tosaigh den 21^ú haois.

Is den naoú haois déag an chuid is mó den oidhreacht thógtha ar feadh na gcéanna agus is éard atá iontu den chuid is mó stórais amhail iad siúd atá fós ann ag an CHQ (DCC RPS 2094), 82 Cé an Bhalla Thuaidh (DCC RPS 5842), Uimh. 2 Cé Sir John Rogerson (DCC RPS 7543) agus an Tropical Fruit Company (DCC RPS 7548), iostaí amhail iar-ostas Earraí CIÉ (DCC RPS 5836) agus oifigí loingseoireachta, Oifigí Steam Packet B&J (DCC RPS 7547), a bhfuil leas oidhreachta tionsclaíche agus ailtireachta ag baint leo ar fad.

Tá gnéithe bainteach freisin leis na céanna, lena n-áirítear ballaí cé (DU018-020564, NIAH 50060556, DU018-020479, DU018-020201 agus CBC0016BTH039), stórais síreanna campa (BJ Marine NIAH 50020466-7) agus innealra (Droichid Chanáil Ríoga Scherzer (DCC RPS 912), droichid Duga George Scherzer (DCC RPS 896) an Tumchlogad DCC RPS 7542) agus ráillí leabaithe ar Ché an Phoirt Thuaidh agus Cé Sir John Rogerson (CBC0016BTH029 agus CBC0016BTH033), na Canálacha Ríoga agus Móra agus na hiarnróid (lena n-áirítear

foirgneamh an Stáisiúin Iarnróid ar Ché an Bhalla Thuaidh (DCC RPS 5836), iar-óstán Iarnróid na Breataine (DCC RPS 5838), agus an pointe (DCC RPS 5843), ar a dtugtar an 3Arena anois.

Téann an Scéim Mholta thar Dhroichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh ag deireadh Ché Sir John Rogerson, feadh theas na Life (Calafort Bhaile Átha Cliath) agus lastoir d'Abhainn na Dothra a chuimsíonn cuid de shráidbhailte cónaithe uirbeacha na Rinne agus an Bhaile Gaelaigh.

Tógadh An Rinn ar iomaire gairbhéil a bhí as cuimse mar urphost iascaireachta i mBaile Átha Cliath, scartha ón gcathair le béal Abhainn an Dothra agus a cumar leis an Life. Sa 17^ú agus san 18^ú haois, sráidbhaile rathúil agus gnóthach a bhí sa Rinn cé go raibh baol ann go mbeadh tuilte ann go dtí gur críochnaíodh an Bhalla Bull Theas sa bhliain 1756, agus tháinig Eibheann Dheilginse in áit na n-adhmad bunaidh sa bhliain 1795. Bhí an Rinn ceangailte le Baile Átha Cliath ar deireadh trí chlaifort feadh bhéal Abhainn na Dothra thart ar an tréimhse seo freisin.

Mar thoradh ar an meath tionsclaíoch tháinig meath ar an Rinn ag tús an naoú haois déag, rud a d'fhág go raibh plódú trom agus dálaí neamhshláintiúla ann. Tugadh aghaidh air sin trí áiteanna cónaithe ceardaithe a sholáthar sa bhfichiú haois. Tá roinnt samplaí breátha díobh seo a mhaireann sa cheantar staidéir, lena n-áirítear lostáin Pembroke (CBC0016BTH016) agus na teachíní ar Bhóthar Theach Pigeon (CBC0016BTH019), a thóg Eastát Pheambróc, tithe dhá stór níos substaintiúla ar Ascaill Cambridge (CBC0016BTH036), Bailtíní Naomh Pádraig (CBC0016BTH021), Ardán Naomh Breandáin (CBC0016BTH023), Terrace Strasburg (CBC0016BTH024) agus Ascaill an tSéipéil (CBC0016BTH026). Cé go bhfuil carachtar níos dúchasaí ag Teachíní Naomh Breandáin (CBC0016BTH022), agus tá stíl Vichteoiriach srianta ag ardáin ar nós Radharc na Bá (CBC0016BTH028), agus Ardán Radharc na Bá (CBC0016BTH020).

I measc na bpríomhthionchar féideartha ar an oidhreacht ailtireachta le linn na Céime Tógála beidh:

- Tionchair dhíreacha ar theorainneacha (ballaí, ráillí etc.) na struchtúr cosanta chomh maith leis na struchtúir faoi chosaint féin (i.e. Droichid Scherzer) agus gnéithe oidhreachta ailtireachta eile a bhfuil leathnú bóithre ag teastáil ina leith;
- Tionchair dhíreacha ar thoscán sráide (i.e. poist lampa, etc.) mar gheall ar thalamh a fháil, oibreacha tógála ar chosáin, athruithe ar leagan amach na gcosán agus na n-oibreacha tírdhreachaithe;
- Iarmhairtí indíreacha mar thoradh ar an bhféidearthacht go ndéanfaí damáiste do struchtúir íogaire i limistéir ina mbíonn na hoibreacha tógála don Scéim Mholta i ndlúth-theagmháil leis na struchtúir sin;
- Tionchair indíreacha mar thoradh ar an bhféidearthacht damáiste a dhéanamh do struchtúir chosanta mar gheall ar chreathadh méadaithe ó fheithiclí foirgníochta; agus
- Tionchair amhairc ar leagan amach struchtúr nó foirgneamh faoi chosaint nó ar struchtúir a bhfuil oidhreacht ailtireachta ag baint leo, sráid-dreacha stairiúla agus tuairimí a mbeidh tionchar sealadach acu ar a suíomh le linn na Céime Tógála.

I measc na mbeart atá beartaithe chun tionchair dhiúltacha ar an oidhreacht ailtireachta a sheachaint nó a laghdú le linn na Céime Foirgníochta, áireofar:

- Taifeadh agus cosaint iomchuí, agus sa chás sin amháin, teorainneacha agus troscán sráide chomh maith le Droichid Scherzer a stóráil agus a aischur; agus
- Crainn a choinneáil nó a athsholáthar ar feadh na Scéime Molta.

Le cur i bhfeidhm na mbeart maolaithe atá beartaithe, táthar ag súil nach mbeadh aon drochthionchar diúltach iarmharach díreach ar an oidhreacht ailtireachta, ach táthar ag súil go mbeidh tionchar diúltach gearrthéarmach iarmharach indíreach ar Limistéar Caomhnaithe Ché na Life, ar Limistéar Caomhnaithe Chanáil Ríoga agus ar Limistéar Caomhnaithe Ghleann na Dothra agus ar Limistéir Caomhnaithe na Canála Móire, áit a mbeidh drochthionchar suntasach amhairc ag gníomhaíochtaí tógála ar na hainmníocháin sin le linn na Céime Tógála.

Is iad seo a leanas na príomhthionchair ionchasacha ar an oidhreacht ailtireachta le linn na Céime Oibríochta:

- Tionchair a bhaineann le hathruithe amhairc ar acmhainní oidhreachta ailtireachta (lena n-áirítear ó láithreacha beartaithe na bhfoscadán bus a breithníodh go cúramach), chomh maith le tionchair ar shocrú na n-acmhainní seo de bharr athruithe tráchta. Go ginearálta, beidh tionchar dearfach ag

pábháil nua, plandáil agus tírdhreachú crann ar an timpeallacht stairiúil agus ar charachtar na sráideanna feadh na Scéime Molta; agus

- Tionchair ina n-éilíonn an Scéim Mholta athruithe fisiciúla nó athshuí ar ghnéithe oidhreachta.

Cuireadh bearta maolaithe san áireamh le linn fhorbairt an deartha. Áirítear orthu sin anailís ar stadanna bus atá ann cheana agus atá beartaithe, ar stadanna bus, agus ar shuíomhanna cuaille comharthaíochta chun nach mbeidh tionchar acu ar shuíomhanna, ar fhoirgnimh agus ar ghnéithe aitheanta Dá bhri sin, níltear ag súil le haon tionchar suntasach ar Chéim Oibríochta le linn na Céime Oibríochta agus, dá bhri sin, níl aon bhearta maolaithe ag teastáil le linn na Céime Oibríochta.. Níltear ag súil le haon tionchar diúltach suntasach iarmharach le linn Chéim Oibríochta le linn na Scéime Molta.

8.12 Tírdhreach (Bailedhreach) agus Amhairc

Áiríodh sa mheasúnú tírdhreacha (baile) agus amhairc athbhreithniú deisce ar an eolas atá ar fáil, lena n-áirítear aer-ghrianghrafadóireacht agus mapáil na Scéime Molta. Rinneadh siúlóidí bealaigh chun torthaí deisce a fhíorú agus áiríodh leis sin suirbhéanna allamuigh agus ullmhú fótamontáisí.

Ar an gcéad chuid den Scéim Mholta idir Droichead Cuimhneacháin An Talbóidigh go Droichead Naisc Thomáis Uí Chléirigh Thoir tá an bailedhreach comhdhéanta de chéanna cois abhann le forbairt nua-aimseartha agus ag teacht chun cinn a shainíonn conair uirbeach nua. Tá radharcanna suntasacha ar an gcathair agus ar an taobh thoir i dtreo Chalafort Bhaile Átha Cliath agus tailte tionsclaíochta cóngaracha lena n-áirítear Túir íocónacha an Phoill Bhig. Is struchtúir shuntasacha iad Droichead Samuel Beckett agus Droichead Sheáin Uí Chathasaigh ar fud na coda seo den abhainn.

Cuimsíonn an dara cuid den Scéim Mholta ag comhcheangal na Life agus na Dothra an DPTOB atá beartaithe, áit a bhfuil an bailedhreach comhdhéanta den chuid is mó d'uisce oscailte, le limistéir de spás oscailte poiblí ar an dá thaobh. Tá radharcanna ar chonair Abhainn na Dothra agus ar na loic farraige ag an mbealach isteach chuig Dugaí na Canálach Móire. Tá clubtheach agus lamairne Club Rámhaíochta Naomh Pádraig (SPRC) ar an taobh thoir den chuimilteas.

An tríú cuid agus an ceann deireanach den Scéim Mholta ó Dhroichead Nasc Thomáis Uí Chléirigh Thoir go dtí Bóthar Sheáin Uí Mhóra, tá an carachtar bunaithe ar an gcomhthéacs oscailte uisce/calafort cósta le tacaíocht ó bhruachbhailte duga cónaitheacha seanbhunaithe. Tá taitneamhacht spáis shuntasach Pháirc na Rinne agus Staidiam an Bhaile Ghaelaigh suite i lár an cheantair agus nascann sé trí spás oscailte líneach go Páirc Sheáin Uí Mhóra. Tá meascán traidisiúnta de theachíní amháin agus de thithe dhá stór i gceist leis an Rinn agus an Baile Gaelach go ginearálta le gairdíní beaga tosaigh agus páirceáil ar an tsráid, cé go bhfuil roinnt tithe níos mó le páirceáil lasmuigh den tsráid i láthair freisin. Is iondúil go mbíonn tithe traidisiúnta sraithe aon stór nó dhá stór agus tithe leathscoite sna bruachbhailte seo, agus is minic a bhíonn sráideanna cúnga tarraingteacha iontu. Tá an bailedhreach níos forbartha ar feadh imeall an chalafoirt/an chósta agus tá fearann mór fo-uirbeach ann.

I measc na bpríomhthionchar féideartha (bailedhreach) agus amhairc le linn na Céime Foirgníochta beidh:

- Slógadh agus bunú láithreáin, fálú agus taisceáil an chompúin tógála agus na limistéar oibreacha — lena n-áirítear laistigh de limistéir phríobháideacha/gairdíní;
- Scartáil láithreáin, lena n-áirítear deireadh a chur le teorainneacha, colbhaí, briathra, dromchlaí, limistéir tírdhreacha, crainn, agus planduithe, lena n-áirítear fála teorann, ballaí, agus planduithe laistigh de ghairdíní príobháideacha
- Gníomhaíocht láithreáin agus suaitheadh amhairc ó oibreacha foirgníochta ginearálta agus oibriú innealra tógála laistigh den láthair agus ag an gCompún Tógála araon;
- Oibreacha foirgníochta arb é atá i gceist leo seirbhísí agus fónais reatha faoi thalamh/thar thalamh a atreorú, seirbhísí agus fónais nua a sholáthar, gnéithe agus naisc draenála, etc.;
- Gníomhaíocht láithreáin agus oibreacha tógála a bhaineann le carrbhealaí nua, cosáin, cosáin agus rotharbhealaí, stadanna bus agus comharthaíocht bus a thógáil, teorainneacha a athbhunú/teorainneacha nua agus oibreacha athchóirithe tírdhreacha a chur ar fáil/tírdhreach nua a sholáthar, etc.; agus
- Limistéir oibreacha agus Compún Tógála a dhíchoimisiúnú

Ní bheidh gá, áfach, le talamh a fháil (sealadach agus/nó buan) ó réadmhaoin chónaithe chun an Scéim Mholta a thógáil, ach déanfar an SPRC atá ann cheana a scartáil agus clubtheach nua agus lamairne nua a athfhoirgniú ar thalamh atá in aice láimhe arna hathshlánú ón Life.

Cuirfear bearta cuí i bhfeidhm chun an tírdhreach diúltach (bailidhreach) agus tionchair amhairc a sheachaint nó a laghdú le linn Chéim na Tógála, lena n-áirítear a chinntiú go gcosnófar crainn agus fásra atá le coinneáil laistigh den limistéar oibreacha agus taobh leis. Leanfaidh na hoibreacha atá ag teastáil laistigh de limistéar fréamhchosanta (LFC) na gcrann atá le coinneáil modheolaíocht chrannadóireachta a bhaineann go sonrach le tionscadal d'oibreacha den sórt sin, mar atá leagtha amach in Aguisín A17.1 (Measúnú Tionchair Chrannadóireachta) in Imleabhar 4 den TMTT seo.

Cé go bhfuil maolú don Chéim Foirgníochta dírithe ar aon ghnéithe tírdhreacha a chosaint atá le coinneáil agus ar an oiread scagthástála amhairc agus is féidir a sholáthar ó oibreacha tógála, ní bheidh sé indéanta ná praiticiúil maolú a dhéanamh ar thionchair ar thírdhreach (baile) agus ar shaintréithe amhairc a eascraíonn as crainn aibí a bhaint chun tógáil nó athlonnú nó tógáil droichead a éascú.

Le cur i bhfeidhm na mbeart maolaithe atá beartaithe, táthar ag súil go mbeidh tionchar diúltach, measartha agus an-suntasach ann i gcónaí ar an mbailidhreach mar thoradh ar thógáil na Scéime Molta. Táthar ag súil le hiarmhairtí iarmharacha diúltacha, measartha/Suntasach agus Sealadach/Gearrthearmaí feadh Droichead Cuimhneacháin an Talbóidigh chuig cuid Droichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh den Scéim Mholta, agus meastar go mbeidh tionchar iarmharach diúltach, measartha agus sealadach/gearrthearmach ag bailidhreach an cheantair feadh na Scéime Molta idir Droichead Nasc Thomáis Thoir Thomáis Uí Chléirigh agus Bóthar Sheáin Uí Mhóra. Táthar ag súil freisin le tionchar iarmharach diúltach, An-Suntasach agus Sealadach/Gearrthearmach ar bailidhreacha i réimse chumhrán Abhainn na Life agus Abhainn na Dothra i bhfianaise scála na ngníomhaíochtaí tógála a theastaíonn chun an DPTOB a thógáil.

Chomh maith leis na tionchair sin, táthar ag súil go mbeidh tionchair iarmharacha Diúltacha, Measartha go An-Suntasach agus Sealadacha/Gearrthearmach ar limistéir chaomhnaithe, ar struchtúir faoi chosaint, ar ainmniúcháin taitneamhachta feadh na gsíreanna campa agus ag an spás oscailte ag Droichead Naisc Oirthear Eabhrac/ Thomáis Uí Chléirigh Thoir, radharcanna cosanta/scéineacha, airíonna atá ag tabhairt aghaidh ar an Scéim Mholta agus crainn agus fásra.

Áireofar an méid seo a leanas ar an bpríomhthionchair fhéideartha (baile) agus ar na tionchair amhairc le linn na Céime Oibríochta:

- Athruithe ar shaintréith fhisiceach agus amhairc chonair an bhóthair/na sráide atá ann cheana;
- Athruithe ar shuíomh agus ar chur i láthair Dhroichid Scherzer;
- Na siúlóidí do choisithe a thabhairt isteach chuig Cé Theach an Chustaim agus Cé an Phoirt Thuaidh;
- An DPTOB a thabhairt isteach ar fud chumhrán na Life agus Abhainn na Dothra;
- Modhnuithe i limistéir thaitneamhachtaí, plandálacha crann, airíonna, teorainneacha; agus
- Athruithe ar ghluaiseachtaí tráchta, coisithe agus rothaíochta.

Beidh athruithe ar chonair an bhóthair agus athruithe ar thrácht, ar choisithe agus ar ghluaiseachtaí rothaíochta ina ngnéithe den Scéim Mholta. Is gné choiteann agus rialta de bhainistiú gníomhach bóithre agus tráchta i mbóithre agus ar shráideanna uirbeacha iad athruithe ar chonairí bóthair, lena n-áirítear i gcomharthaíocht tráchta, comharthaíocht, agus leithdháileadh carrbhealaí agus gluaiseachtaí tráchta. Dá bhrí sin, is féidir gnéithe den sórt sin a mheas mar chuid dhinimiciúil den timpeallacht sráid-dreacha glactha. Táthar ag súil go mbeidh tionchair shuntasacha fadtéarmacha iarmharacha ann ar bailidhreach Alt 1 (Droichead Cuimhneacháin An Talbóidigh go Droichead Naisc Thoir Thomáis Uí Chléirigh) agus Alt 2 (DPTOB) den Scéim Mholta mar thoradh ar athlonnú Dhroichid Scherzer ag Duga Sheoirse agus ag an gCanáil Ríoga chomh maith le tógáil an DPTOB, ag tuairisciú tionchair Neodracha, Solais/Nuachóirithe agus Fadtéarmacha agus Neodracha, Suntasach agus fadtéarmacha faoi seach. Beidh tionchair iarmharacha shuntasacha dhiúltacha fadtéarmacha ar na Limistéir Chaomhantais, ar struchtúir faoi chosaint, ar thaitneamhachtaí taitneamhachta feadh na gsíreanna campa agus ar an spás oscailte ag Droichead Nasc Thoir Bóthar Eabhrac/ Thomáis Uí Chléirigh, agus ar réadmhaoin atá ag tabhairt aghaidh ar an Scéim Mholta.

Cuireadh an Scéim Mholta faoi réir próiseas forbartha dearadh atriallach a d'iarr a mhéid is féidir tionchair dhiúltacha a sheachaint nó a laghdú, bailleadhreacha agus tionchair amhairc san áireamh. Mar sin féin, beidh bailleadhreach agus éifeachtaí amhairc mar thoradh ar an Scéim Mholta, go háirithe le linn Chéim na Tógála. Tagann na hiarmhairtí sin chun cinn go háirithe nuair a fhaightear tailte go sealadach agus/nó go buan a bhaineann le struchtúir a thógáil nó a athlonnú feadh na Scéime Molta. Áirítear leis an Scéim Mholta teorainneacha suaite a athsholáthar, na Comhdhúile Foirgníochta a athbhunú, limistéir fála shealadacha a chur ar ais agus crainn agus plandáil bhreise a chur nuair is féidir ar feadh na Scéime Molta.

Sa Chéim Oibríochta, fanfaidh tionchair iarmharacha feadh an chuid is mó de na codanna a chuimsíonn an Scéim Mholta, cé is moite de Chuid 3 idir Droichead Nasc Thoir Thomáis Uí Chléirigh agus Bóthar Sheáin Uí Mhóra. Mar sin féin, déanfaidh an Scéim Mholta foráil do leibhéal seirbhíse atá feabhsaithe go mór d'iompar poiblí agus do nascacht coisithe/timthrialla. Ar an gcaoi chéanna, forálann an Scéim Mholta d'fheabhsuithe sa réimse uirbeach, rud a chuirfidh éifeachtaí dearfacha fadtéarmacha ar fáil don bhailleadhreach agus don amharc-charachtar feadh bhealach na Scéime Molta, go háirithe na síreanna campa agus an DPTOB.

8.13 Drámhaill & Acmhainní

Áiríodh sa mheasúnú dramhaíola agus acmhainní seo na cineálacha dramhaíola a d'fhéadfaí a ghiniúint leis an Scéim Mholta a shainaithint, chomh maith leis an bhféidearthacht ábhair a athúsáid. Áiríodh sa mheasúnú athbhreithniú deisce ar an mbeartas agus ar an reachtaíocht ábhartha, agus sonraí maidir le giniúint dramhaíola agus bainistiú dramhaíola agus acmhainní.

Ionchorpraíodh prionsabail bainistithe dramhaíola agus acmhainní inbhuanaithe i ndearadh na Scéime Molta agus cuirfear na prionsabail sin i bhfeidhm freisin i gcomhréir le Samhail an Gheilleagair Chiorclaigh (féach Íomhá 8. 2) le linn na gCéimeanna Foirgníochta agus Oibríochtúla. cinnteoidh sé seo go n-íoslaghdófar giniúint dramhaíola.

Íomhá 8.2 Samhail an Gheilleagair Chiorclaigh

In Éirinn, taifeadann na sonraí is déanaí atá ar fáil gur gineadh 8.2 milliún tona de dhramhaíl tógála agus scartála, laghdú 0.6 milliún tona ó 2019 (EPA 2022). As an dramhaíl seo, bhí 7 milliún tona ithreach agus clocha, arb ionann iad agus 84% den sruth dramhaíola ábhair.

In Éirinn, is éard atá i ndramhaíl chathrach (i.e. gnáthchineálacha dramhaíola tí) ná dramhaíl tí chomh maith le dramhaíl tráchtála agus eile atá, mar gheall ar a cineál, cosúil le dramhaíl tí. De réir na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil, ghin Éire 3.2 mhilliún tona de dhramhaíl chathrach agus rinne sí 30% den dramhaíl sin a athchúrsáil in 2020.

Is iad seo a leanas na príomhghnéithe tógála ar dócha go mbeidh tionchar féideartha acu ar dhramhaíl agus ar acmhainní:

- Tógáil agus athbhunú rotharbhealaí, conairí, leathnú bóithre agus feabhsuithe ar an réimse uirbeach;
- Crainn, colbhaí, ballaí, fála agus geataí coincréite a bhaint;
- Modhnuithe ar acomhail chomharthaithe;
- Troscán sráide nua, lena n-áirítear soilse tráchta agus stadanna bus, agus oibreacha tírdhreachaithe.
- Tógfar ballaí teorann, fála agus geataí nuair is gá;
- Droichid Scherzer a dhífhoirgníú agus a athlonnú;
- Siúlóid/siúlóidí boird a thógáil;
- Tógáil Dhroichead Oscailte Iompair Phoiblí na Dothra (DPTOB);
- Beidh gá le miontreuithe fóntais agus/nó mionchosaintí; agus
- Tochailt Phábhálacha agus charrbhealaí.

Cuirfear réimse beart maolaithe i bhfeidhm chun tionchair dhiúltacha ar dhramhaíl agus ar acmhainní le linn na Céime Tógála a sheachaint nó a laghdú, lena n-áirítear diúscairt dramhaíola a íoslaghú. Lorgófar deiseanna chun ábhair, seachtháirgí agus dramhaíl a athúsáid le linn Chéim Tógála na Scéime Molta. Déanfaidh an conraitheoir ceaptha é seo a bhainistiú tríd an gCéim Tógála trí Phlean Bainistíochta Acmhainní agus Dramhaíola Tógála agus Scartála (CDRWMP) a chur i bhfeidhm.

Ginfear thart ar 180 tonna de dhramhaíl scartála mar thoradh ar an Scéim Mholta is ionann agus 0.002 % de bhonnlíne bainistithe dramhaíola C&D i Réigiún Dramhaíola an Oirthir-Mheán Tíre (EMWR). Is é an tionchar tuartha a bheidh ag Dramhaíl Scartála le linn na Céime Tógála ná Droimneach, Gan Suntasach, agus Gearrthréimhseach. Thart ar 18,000 tonna a bheidh sa réamhaisnéis iomlán d'ábhar tochairle barrachais ón Scéim Mholta agus is ionann é agus 0.17% den bhonnlíne bainistithe dramhaíola C&D don EMWR. D'fhéadfaí comhiomlán athúsáidte a ionchorprú sa Scéim Mholta, agus déanfar é seo nuair is féidir. Ina theannta sin, déanfar an t-ábhar eile a athúsáid nuair is féidir. Is é an tionchar tuartha atá ag dramhaíl tochairle le linn na Céime Tógála ná Dochrach, Éadrom, agus Gearrthréimhseach.

Is iad na príomhthionchair fhéideartha ar dhramhaíl agus ar acmhainní le linn na Céime Oibríochta ná dramhaíl a ghintear ó ghníomhaíochtaí cothabhála bóthair tar éis chur i gcrích na Céime Tógála. Tabharfar faoi oibríochtaí cothabhála faoi dhlínse an údarais áitiúil agus de réir a bpleananna bainistíochta dramhaíola. Ní mheastar go bhfuil gá le haon bhearta maolaithe ná faireacháin breise Tiocfaidh méadú thart ar 794 tona ar chainníocht an ábhair a gineadh ina bhfuil biotúman, le linn na Céime Oibríochta, thar shaolré thoimhdithe na Scéime Molta (a mheastar a bheith 60 bliain). Is é an tionchar a mheastar a bheidh ag dramhaíl tógála agus scartála oibríúcháin ná Neamhshuntasach, agus Fadtéarmach.

Le cur chun feidhme na mbeart maolaithe atá beartaithe, táthar ag súil nach mbeidh aon tionchar suntasach iarmharach ar dhramhaíl ná ar acmhainní.

8.14 Sócmhainní Ábhartha

Breithníodh an measúnú ar shócmhainní ábhartha sna téarmaí seo a leanas:

- Fóntais mhóra (faoi thalamh agus os cionn talún araon) amhail gás, píblínte uisce (píblínte agus séaraigh uisce óil) agus gréasáin uisce stoirme, línte tarchurtha leictreachais agus línte teileachumarsáide;
- Bonneagar iompair de dhéantús an duine amhail bóithre agus canálacha; agus
- Amhábhair a theastaíonn a iompórtáil le haghaidh na Scéime Molta.

Bhí athbhreithniú deisce ar na sócmhainní ábhartha sin i gceist leis an measúnú sin. Iarradh faisnéis fhóntais ar eagraíochtaí agus ar sholáthraithe seirbhíse ábhartha.

I measc na sócmhainní ábhartha atá ann cheana laistigh den Scéim Mholta tá:

- Línte leictreachais an Bhoird Soláthair Leictreachais (ardvoltas, meánvoltas agus ísealvoltas) agus bonneagar gaolmhar;
- príomhphíopaí gáis Líonraí Gáis Éireann (brú ard, meánach agus íseal) agus bonneagar gaolmhar;
- Príomhphíopaí uisce inólta Uisce Éireann agus infreastruchtúr gaolmhar;
- Línte séarachais Uisce Éireann (séaraigh bhréana agus comhshéaraigh) agus an bonneagar lena mbaineann;
- Gréasán draenála uisce dromchla an Údaráis Áitiúil agus bonneagar gaolmhar;
- Línte teileachumarsáide EIR, Enet agus Virgin Media agus an bonneagar gaolmhar;
- Bonneagar téimh ceantair an Údaráis Áitiúil; agus
- Duchtáil chomhartha tráchta an Údaráis Áitiúil.

Laistigh de shuíomh na Scéime Molta, tá ábhar á allmhairiú faoi láthair mar chuid de ghníomhaíochtaí cothabhála rialta a dhéantar ar na bóithre, na lánaí rothar, na cosáin, na fóntais agus na ciumhaiseanna atá ann.

Is iad seo a leanas na príomhghnéithe tógála ar dócha go mbeidh tionchar féideartha acu ar shócmhainní ábhartha:

- Beidh leictreachas ag teastáil ó na Compúin Tógála chun saoráidí oifige agus leasa sealadacha a chumhachtú agus le haghaidh soilsiú sealadach a bheidh le soláthar trí nasc leis an ngréasán eangaí nó le gineadóir;
- Beidh soláthar uisce ag teastáil ó na Compúin Tógála le haghaidh áiseanna leasa agus spraeáil chun deannach a chosc;
- Beidh rochtain ar theileachumarsáid ag teastáil ó na Compúin Tógála;
- Atreorú línte leictreachais ina mbeidh comhéadan le hoibreacha na Scéime Molta;
- Atreorú príomhphíopaí uisce faoi thalamh áit a mbeidh comhéadain le hoibreacha na Scéime Molta;
- Uasghrádú a dhéanamh ar na hoibreacha atá de dhíth ar an ngréasán draenála uisce dromchla chun freastal ar leagan amach bóithre nua agus ar chruas méadaithe;
- Atreorú an bhonneagair gáis ina mbeidh comhéadain le hoibreacha na Scéime Molta;
- Atreorú an bhonneagair teileachumarsáide ina mbeidh comhéadain le hoibreacha na Scéime Molta; agus
- Ábhair thógála a allmhairiú lena n-áirítear coincreít, miotail, stroighin, ábhair dhromchla bóthair agus ábhair tírdhreachaithe. Beidh méid na n-ábhar is gá don Scéim Mholta níos lú ná aon faoin gcéad de na cainníochtaí Éireannacha a mhonaraítear in aghaidh na bliana.

Dearadh an Scéim Mholta chun an tionchar ar bhonneagar fóntais a íoslaghdú. Áirítear leis sin idirghníomhaíochtaí le mórbhonneagar fóntais a sheachaint, nuair is féidir. I gcás ina bhfuil comhéadain le bonneagar fóntais atá ann cheana, déanfar iad a chosaint nó a atreorú de réir mar is gá chun cur isteach fadtéarmach ar sheirbhísí a chosc. Tá malairtí slí agus athruithe ar shuíomh nó ar leagan amach aon bhonneagair fhóntais curtha san áireamh i ndearadh foriomlán na Scéime Molta.

Glacfar gach réamhchúram a d'fhéadfadh a bheith ann chun cur isteach gan choinne ar aon seirbhísí le linn na Céime Tógála a sheachaint. Tá oibreacha fóntais atá beartaithe bunaithe ar thaifid atá ar fáil, agus ar réamh-imscrúduithe suímh. Sula gcuirfear tús le hoibreacha tochairte, tabharfar faoi shuirbhéanna deimhniúcháin logánta chun na torthaí a dheimhniú, na measúinuithe réamhthógála a rinneadh agus a tuairiscíodh san TMTT seo.

Rinneadh comhairliúchán leis na mórchuideachtaí fóntais, agus leanfaidh an conraitheoir ceaptha de dhul i gcomhairle leis na cuideachtaí seo, i gcomhar leis an ÚSN. Sa chás go bhfuil gá le hatreoruithe agus nach féidir cur isteach ar sheirbhísí ar na maoiné máguaird, déanfar é seo a phleanáil le fógra a thabhairt roimh ré do na húinéirí maoiné a n-imrítear tionchar orthu.

Dearadh na struchtúir agus na hoibreacha dí-thógála atá beartaithe ag béal Dhuga Sheoirse agus na Canála Ríoga chun an tionchar ar na gnéithe seo a íoslaghdú chomh fada agus is féidir. Déanfar aon chur isteach ar na huiscebhealaí seo a phleanáil i gcomhairle le hUiscebhealaí Éireann, agus cloífead le riachtanais Uiscebhealaí Éireann le linn na n-oibreacha droichid.

Dearadh an Scéim Mholta freisin chun an méid móroibreacha tógála a theastaíonn a íoslaghdú. Agus ábhair á bhfoinisiú don Scéim Mholta, déanfaidh an conraitheoir ceaptha inbhuanaitheacht na n-ábhar a mheas go cúramach Áireofar ar na gnéithe a bhreithneofar an fhoinsé, an tsonraíocht ábhartha, na costais táirgthe agus iompair, agus infhaighteacht an ábhair. Déanfar ábhair thógála a bhainistiú go cuí ar an láthair chun ró-ordú agus dramhaíl a chosc.

Le cur i bhfeidhm na mbeart maolaithe atá beartaithe, ní bheidh aon tionchar suntasach iarmharach ar shócmhainní ábhartha mar thoradh ar an Scéim Mholta.

Áireofar na nithe seo a leanas ar na príomhghnéithe oibríochtúla ar dócha go mbeidh tionchair fhéideartha ar shócmhainní ábhartha mar thoradh orthu:

- An ceanglas maidir le naisc leictreachais le haghaidh soilsiú nua, faisnéis faoi stadanna bus agus comharthaíocht acomhail chomh maith le hoibriú Dhroichead Oscailte Iompair Phoiblí na Dothra(DPTOB) (trí fhostáisiún nua); agus
- An ceanglas maidir le naisc teileachumarsáide ag stadanna bus ina bhfuil faisnéis fíor-ama do phaisinéirí, chun deis a thabhairt do na busanna agus don fhaisnéis fíor-ama a shioncrónú lena chéile.

Ní bheidh aon tionchar suntasach ag Céim Oibríochta ar bhonneagar fóntais. Mar gheall ar na bearta a áirítear i ndearadh na Scéime Molta agus toisc nach bhfuil ach tionchar íosta tuartha le linn na Céime Oibríochta, níl aon bhearta maolaithe sonracha ag teastáil.

8.15 Riosca Mórthionóiscí agus/nó Tubaistí

Rinneadh breithniú sa mheasúnú seo ar na tionchair shuntasacha a d'fhéadfadh a bheith ag an Scéim Mholta ar an gcomhshaol, mar thoradh ar a leochaileacht i leith rioscaí mórthionóiscí agus/nó tubaistí le linn na Céime Tógála agus na Céime Oibríochta.

An measúnú riosca:

- Sainaitníodh mórthionóiscí agus/nó tubaistí (i.e. teagmhais neamhphleanáilte) a bhféadfadh an Scéim Mholta a bheith leochaileach ina leith; agus
- Measúnú ar thionchair dhóchúla na dteagmhas sin agus ar an iarmhairt is dócha a bheadh acu i ndáil leis na gabhdóirí comhshaoil, sóisialta agus eacnamaíocha a bhféadfaí difear a dhéanamh dóibh.

Forbraíodh clár de na rioscaí féideartha go léir agus na tionchair réamhthuartha ghaolmhara do Chéimeanna Tógála agus Oibríochtúla na Scéime Molta. Ghlac an clár sin leis an gcás ba mheasa, sula gcuirfí aon bhearta maolaithe nó aon phleananna éigeandála i bhfeidhm chun dóchúlacht agus tionchar féideartha aon mhórthionóiscí agus/nó tubaistí a laghdú.

Déantar na rioscaí a rátáil tríd an rátáil dóchúlachta a iolrú (an cineál riosca a tharlaíonn idir bheagdhócha agus an-dóchúil) agus an rátáil iarmhartach (leibhéal na n-iarmhairtí má tharla mórthionóisc agus/nó tubaiste, idir bheag agus thubaiste). Tugann sé seo scór riosca íseal, meánach nó ard. Meastar go bhfuil riosca ard ag baint le scóir riosca íseal chun an sainmhíniú ar mhórthionóisc agus/nó tubaistí agus scóir ardriosca a chomhlíonadh agus bheadh siad inghlactha d'fhorbairt na Scéime Molta agus ba ghá iad a dhearadh amach. Bheadh leibhéal maolaithe ag teastáil do scóir mheánriosca a laghdódh an leibhéal tionchair.

Maidir leis an gCéim Tógála, measadh go raibh roinnt rioscaí íseal agus nár measadh a thuilleadh. Níor sainaithníodh aon rioscaí arda; aithníodh, áfach, na rioscaí meánleibhéil seo a leanas don Chéim Tógála:

- Riosca pléasctha gáis mar gheall ar phríomhphíopaí gáis faoi thalamh a bhualadh le linn oibreacha tochailte;
- Riosca teagmhála le/damáiste do phíopaí ceantair téimh bhrúcháir agus príomhphíopaí gáis ardbhrú (Tollán Sheirbhísí na Life (faoi Dhroichead Naisc Thomáis Uí Chléirigh Thoir) agus Tollán Seirbhísí (ón Rinn go Cé an Phoirt Thuaidh));
- An baol go dteipfeadh ar struchtúir le linn thógáil Dhroichead Oscailte Iompair Phoiblí na Dothra (DPTOB) thar leithead Abhainn na Life agus Abhainn na Dothra;
- Riosca go dtarlódh teagmhas truaillithe as a dtiocfadh damáiste don chomhshaoil do chúrsaí uisce nó do screamhuisce, a bhaineann go háirithe leis an bhféidearthacht glár a scaoileadh isteach sa chomhshaoil uisceach; agus
- An baol go leathfaidh speicis ionracha le linn oibreacha foirgníochta, go háirithe le linn oibreacha ullmhúcháin agus imréitigh láithreáin.

Comhlíonann an Scéim Mholta na caighdeáin deartha ábhartha, lena n-áirítear bearta chun an dóchúlacht go dtarlódh teagmhais riosca a laghdú.

Cuirfear bearta maolaithe cuí i bhfeidhm le linn na Céime Foirgníochta, lena n-áirítear Plean Freagartha Timpeallachta Tógála agus Plean Freagartha do Theagmhais Chomhshaoil a chur i bhfeidhm. Le cur i bhfeidhm na mbearta maolaithe sin, níl aon teagmhais aitheanta ná mórthionóiscí agus/nó teagmhais riosca tubaiste fós ann a mbaineann leibhéal riosca leo agus a mbeadh tionchair shuntasacha nó éifeachtaí ar an gcomhshaoil mar thoradh orthu.

Níor aithníodh aon rioscaí suntasacha a d'fhéadfadh tarlú le linn na Céime Oibríochta.

8.16 Tionchair charnacha agus Idirghníomhaíochtaí Comhshaoil

Breithnítear sa mheasúnú seo na tionchair charnacha agus na hidirghníomhaíochtaí tionchair a d'fhéadfadh a bheith ann mar thoradh ar thionchair fhéideartha ó scéimeanna eile in éineacht le tionchair réamh-mheasta na Scéime Molta, agus idirghníomhaíochtaí idir gnéithe comhshaoil. Áiríodh sa mheasúnú breithníú ar na héifeachtaí a d'fhéadfadh a bheith ag scéimeanna eile Croíchonairí Bus BusConnects chomh maith le tionscadail eile.

Tugtar aghaidh go ginearálta ar idirghníomhaíochtaí tionchair idir gnéithe comhshaoil mar chuid de na measúnuithe ar thopaicí aonair, mar shampla, áiríodh sa mheasúnú Daonra éifeachtaí ar thaitneamhacht phobail, a bhaineann le hidirghníomhú na dtionchar ar cháilíocht an aeir, ar thaitneamhacht amhairc, ar thrácht agus ar iompar, agus ar thorann agus ar chreathadh.

Breithníodh na foinsí seo a leanas agus forbairtí ábhartha eile á sainaithint don mheasúnú ar thionchair charnacha:

- Suíomh Gréasáin an Bhoird Pleanála — le haghaidh sonraí faoi fhorbairtí infreastructúir straitéisigh agus forbairtí straitéiseacha tithíochta;
- Suíomhanna gréasáin na n-údarás áitiúil agus na pleananna forbartha — le haghaidh sonraí faoi leithdháiltí agus limistéir le haghaidh athghiniúna;
- Bunchar Sonraí Náisiúnta na nIarratas Pleanála — le híoslódáil ar liosta na n-iarratas pleanála a sheoltar ó Údarás Áitiúla;
- Suíomh gréasáin NTA — le haghaidh sonraí faoi chlár mhóra iompair. Áiríodh leis sin athbhreithniú ar Straitéis Iompair an NTA do Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath 2016-2035 agus Straitéis Iompair Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath 2022-2042;
- Tionscadal Éireann 2040, ina gcomhcheanglaítear an Plean Forbartha Náisiúnta agus an Creat Pleanála Náisiúnta agus a léarscáileog idirghníomhach;
- Suíomh gréasáin Bhonneagar Iompair Éireann — le haghaidh sonraí faoi chlár mhóra iompair;
- Tairseach EIA atá á cothabháil ag an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil — le haghaidh iarratas ar thoilíú forbartha a bhfuil TMTT ag gabháil léi; agus
- Suíomh gréasáin Uisce Éireann, ar a bhfuil leathanach ar a thionscadail.

Measadh an cás ba mheasa le chéile, agus tógáil na Scéimeanna Croíchonaire Bus ar fad ag an am céanna. Sainithníodh i samhaltú tráchta an cháis seo go bhféadfadh tionchar carnach mór a bheith aige ar thrácht bóithre áitiúil. Ar an gcúis sin, ní mheastar go bhfuil sé indéanta ná inghlactha gach ceann de na 12 scéim a thógáil ag an am céanna. Dá bhrí sin, forbraíodh cás malartach chun an cás is measa atá níos réadúla a shainithint don mheasúnú ar éifeachtaí carnacha a bhaineann leis an trácht. Moltar sa chás seo teorainn a chur le líon na scéimeanna is féidir a thógáil i gcomhthráth. Breithníodh an cás seo, in éineacht leis an mórthionscadal bonneagair aitheanta eile agus le mórfhorbairt a d'fhéadfadh a bheith nasctha go díreach leis an Scéim Mholta maidir le trácht agus iompar.

Léirigh torthaí an tsamhaltaithe go mbeadh díláithriú suntasach tráchta ar fud cheantar Bhaile Átha Cliath leis na CTMPanna do gach scéim atá i bhfeidhm ag an am céanna. D'fhéadfadh an méadú carnach mór ar thrácht ar bhóithre áitiúla drochthionchair shuntasacha a chruthú mar gheall ar bhrú tráchta chomh maith leis an mbaol go gcruthófaí tionchar ar cháilíocht an aeir agus ar thorann. Forbraíodh cás tógála athbhreithnithe atá bunaithe ar cheithre scéim nach féidir a thógáil i gcomhthráth le scéimeanna tadhlacha. Forbairt a bhí sa chás sin chun na tionchair shuntasacha a d'fhéadfadh a bheith ann ar thrácht, ar cháilíocht aeir agus ar thorann a íoslaghdú.

D'fhéadfadh éifeachtaí suntasacha sa chomhcheangal a bheith ann ar an mbithéagsúlacht mar gheall ar shuaitheadh agus easáitiú speiceas éan geimhridh neamh-SCI agus speicis éan geimhridh neamh-SCI le linn thógáil na Scéime Mholta agus mórthionscadal aitheanta eile, i gcás forluí i dtréimhsí na tógála. Meastar, áfach, go mbeidh na héifeachtaí sin ar scála geografach áitiúil nó ar scála geografach áitiúil (i gcás líon beag tionscadal).

Maidir leis an Tírdhreach (Townscape) agus le hAmharc-mheasúnú, má tá tréimhsí tógála ag forluí/i ndiaidh a chéile, tá acmhainneacht fós ann d'éifeachtaí carnacha measartha áitiúla sealadacha/gearrthéarmacha le linn na tógála sa bhailidhreach/sráid-dhreach le tionscadail eile, áfach, is dócha go mbeidh méid na n-iarmhairtí sin logánaithe agus coinnithe.

Meastar go mbeidh tionchar carnach diúltach, gearrthéarmach agus suntasach mar thoradh ar thionchar comhcheangailte na Scéime Mholta agus scéimeanna eile atá á dtógáil i gcomhthráth. Go ginearálta, déantar na hastaíochtaí carbóin a bhaineann le carbón corpraithe agus fuinneamh chun scéimeanna a thógáil ar bhonn náisiúnta a áireamh go carnach mar chuid den ETS. Meastar go mbeidh tionchar diúltach, suntasach agus gearrthéarmach ar an aeráid a bhaineann leis an Scéim Mholta go carnach le tógáil na gConairí Croíbus eile go léir.

Níor aithníodh aon éifeachtaí suntasacha carnacha eile a bhaineann le tógáil ón Scéim Mholta in éineacht le tionscadail eile (lena n-áirítear na Croíscéimeanna Conaire Bus eile) de bhreis ar na cinn a sainithníodh sna measúnuithe neamhspleácha.

I gcás Éifeachtaí Oibríochtúla, glactar leis sna measúnuithe go mbeadh gach ceann de na 12 Scéim Chonair Bhus atá beartaithe i bhfeidhm, mar aon le tionscadail aitheanta eile agus tionscadail Straitéis Iompair Limistéar Bhaile Átha Cliath atá san áireamh sna cásanna Déan an tíosmhéid agus Déan Rud Éigin. Maidir le trácht agus iompar, tuaradh sa mheasúnú go bhfuiltear ag súil go n-éascóidh an Scéim Mholta agus na 11 scéim Chroíchonairí Bus eile éifeacht fhadtéarmach dhearfach chernach ar Ghluaiseacht an Phobail trí mhodhanna inbhuanaithe. Feictear maidir leis na scéimeanna Croíchonairí Bus go mbeifear in ann feabhas suntasach a chur ar Ghluaiseacht an Phobail trí mhodhanna inbhuanaithe feadh bhealaí díreacha na gCroíchonairí Bus, go háirithe ar bhusanna agus ar rothaíocht, le laghdú ar sciar an mhóid carranna mar gheall ar sholáthar feabhsaithe an mhodha inbhuanaithe. Forálann an Scéim Mholta agus na 11 scéim eile do Chroíchonairí Bus do chomhtháthú agus d'éifeachtúlachtaí feabhsaithe do gach modh iompair phoiblí trí mhéaduithe suntasacha ar mheánluasanna taistil ar fud an ghréasáin a éascú don iompar poiblí.

Tacóidh Oibreacha Bonneagair Chonair an Chroíbhuis le seachadadh na straitéisí rialtais a leagtar amach in CBT 2023 (DCCA 2022) agus san Acht Aeráide 2021 trí shoghluaisteacht inbhuanaithe a chumasú agus trí chóras iompair inbhuanaithe a chur ar fáil. Cuirfidh Oibreacha Bonneagair na gCroíchonairí Bus nascacht agus comhtháthú ar fáil le seirbhísí iompair phoiblí eile, rud a fhágfaidh go mbeidh níos mó daoine ag baint leasa as iompar poiblí, rud a chuideoidh le hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú tuilleadh.

Bunaithe ar an anailís atá leagtha amach thuas, thángthas ar an tuairim go mbaineann Oibreacha Bonneagair na gCroíchonairí Bus cuspóirí an tionscadail amach maidir le tacú le seirbhísí iompair phoiblí atá éifeachtúil, ísealcharbóin agus aeráidseasmhach a chur ar fáil, a thacaíonn le spriocanna laghdaithe astaíochtaí na hÉireann

a bhaint amach. D'fhéadfadh Oibreacha Bonneagair na gCroíchonairí Bus astaíochtaí GCT a laghdú arb ionann iad agus thart ar 105,500 agus 209,100 turas gluaisteáin in aghaidh na seachtaine a bhaint ón ngréasán bóithre in 2028 agus 2043 faoi seach. Is é an éifeacht atá aige sin laghdú ar líon iomlán na gcliméadar feithicle, laghdú ar úsáid breosla, agus méaduithe ar thurais iompair inbhuanaithe agus sciar módach i gcomhréir le Plean Gníomhaíochta Aeráide 2023 (DCCAÉ 2022). Baintear de thátal as, go carnach, go gcuirfidh Oibreacha Bonneagair na gCroíchonairí Bus go mór le laghdú carbóin.

D'fhéadfadh éifeachtaí carnacha dearfacha, an-suntasacha, fadtéarmacha ar shláinte an duine a bheith ann mar thoradh ar na Scéimeanna Croíchonairí Bus eile. Bheadh scéimeanna na gCroíchonairí Bus comhlántach leis an Scéim Mholta agus chuirfeadh siad rogha níos mó bealaí bus tosaíochta ar fáil do phaisinéirí bus. Meastar go spreagfadh sé seo úsáid níos mó seirbhísí bus i measc an daonra mórtimpeall na Scéime Molta trí rogha d'aistear éifeachtúil iompair phoiblí a thairiscint. Bheadh sé sin tairbheach don tsláinte trí fholláine a fheabhsú ó iontaofacht turas níos fearr, rochtain ar sheirbhísí dóibh siúd nach bhfuil gluaisteán acu agus tacú le gníomhaíocht choirp níos mó mar chuid d'aistear foriomlán trí iompar poiblí.

Ar an gcaoi chéanna, maidir le Mórtionscadail eile atá beartaithe, meastar go bhfuil na tograí sin agus an Scéim Mholta comhlántach agus go bhféadfadh éifeachtaí carnacha tairbheacha a bheith acu trí phobail agus cinn scríbe éagsúla a nascadh, rud a chuirfeadh feabhas ar inrochtaineacht ghinearálta ar réimsí fóillíochta agus fostaíochta a bhféadfadh tionchar dearfach a bheith acu ar an meabhairshláinte, a mheastar a bheith Dearfach agus Suntasach san fhadtéarma ar an tsláinte

I gcás an Tírdhreacha (Bailedhreach) agus an mheasúnaithe amhairc, is dócha go laghdófar éifeachtaí aon athruithe le himeacht ama le bunú bearta tírdhreacha atá beartaithe ach tá an fhéidearthacht fós ann go mbeidh éifeachtaí measartha gearrthéarmacha ann le linn oibriú. Déanfar éifeachtaí meántéarmacha agus fadtéarmacha a neodrú trí ghlacadh ginearálta leis na struchtúir isteach sa bhailedhreach/abhainndreach; mar sin féin, is dócha go bhfanfaidh éifeachtaí measartha do na tionscadail seo a leanas:

- Mórtionscadal (id MP22) — Nasc bóthair a fhorbairt a nascfaidh ó cheann theas Thollán Chalafort Bhaile Átha Cliath le ceantar an Chalafort Theas, a fhreastalóidh ar an bPort Theas agus ar na limistéir forbartha thadhlaigh; agus
- Mórtionscadal (id MP36) — Bealach Rochtana Chalafort Dheisceart Bhaile Átha Cliath (SPAR)

Tarlaíonn idirghníomhaíochtaí suntasacha comhshaoil idir topaicí an daonra, sláinte an duine, cáilíocht an aeir, torann agus creathadh agus trácht agus iompar. Sna measúnuithe a rinneadh ar gach ceann de na hábhair sin, breithnítear na hidirghníomhaíochtaí sin go díreach agus go hindíreach. Mar fhachtóir comhshaoil, bíonn caidreamh nádúrtha ag cúrsaí tírdhreacha agus amhairc le gach gné chomhshaoil eile. Is caidrimh dhíreacha iad cuid acu, e.g. daonra agus tionchair amhairc; bithéagsúlacht agus tírdhreach; talamh, ithreacha agus uisce agus tírdhreach; nó an suíomh thart ar ghnéithe den oidhreacht chultúrtha etc. D'fhéadfadh gnéithe eile a bheith indíreach, e.g. sláinte an duine, cáilíocht an aeir agus tírdhreach, sócmhainní ábhair agus gnéithe tírdhreacha agus amhairc. Nuair is féidir, rinneadh na hidirghníomhaíochtaí féideartha sin a ionchorprú sna measúnuithe ábhartha.

Go hachomair, tabharfaidh an Scéim Mholta aghaidh ar easnaimh inbhuanaithe bonneagair iompair inbhuanaithe agus í ag cur le córas iompair inbhuanaithe comhtháite foriomlán mar a mholtar sa Straitéis iompair do Mhórchéantar Bhaile Átha Cliath. Méadóidh sé éifeachtacht agus tarraingteacht na seirbhísí bus atá ag feidhmiú feadh na conaire agus beidh níos mó daoine ag baint leasa as iompar poiblí de bharr na n-amanna turais agus na bhfeabhsuithe iontaofachta a chuireann an Scéim Mholta ar fáil. Tacóidh sé sin, dá réir sin, leis an acmhainneacht atá ann acmhainneacht na seirbhísí a oibríonn feadh na conaire a mhéadú maidir le gréasáin bus agus, ar an gcaoi sin, meallacht an iompair phoiblí a mhéadú tuilleadh. Ina theannta sin, leis na feabhsuithe suntasacha idirdheighilte agus sábháilteachta ar infreastruchtúr siúil agus rothaíochta atá ina bpríomhghné den Scéim Mholta, déanfar gluaiseacht daoine atá ag taisteal ar bhealach inbhuanaithe feadh na conaire a uasmhéadú tuilleadh agus, dá bhrí sin, déanfar freastal ar leibhéil níos airde de dhaonra agus d'fhás fostaíochta amach anseo.

9. Cad a tharlaíonn anois?

Is féidir breathnú ar an iarratas ar thoilíú/ar fhorpheas, ar an TMTT seo agus ar an Ráiteas Tionchair Natura (RTN) ar an suíomh gréasáin seo a leanas: <https://www.ringsendscheme.ie/>.

Féadfar an t-iarratas seo a iniúchadh saor in aisce nó a cheannach ar tháille shonraithe a íoc (ní rachaidh an táille seo thar an gcostas réasúnach a bhaineann le cóip den sórt sin a dhéanamh) ar feadh tréimhse 8 seachtaine ag tosú ar dháta foilsithe na Scéime Molta. Tá tuilleadh sonraí faoi na socruithe seo ar fáil ag <https://www.ringsendscheme.ie/>.

Is féidir aighneachtaí a dhéanamh nó tuairimí a thabhairt don Bhord Pleanála (An Rannán Bonneagair Straitéisigh), 64 Sráid Mhaoilbhríde, Baile Átha Cliath 1, D01 V902 ar feadh tréimhse 8 seachtaine ag tosú ar dháta foilsithe na Scéime Molta maidir le:

- Na héifeachtaí is dóigh a bheidh ag an Scéim bheartaithe ar an gcomhshaoil;
- Impleachtaí na Scéime Molta do phleanáil chúil agus d'fhorbairt inbhuanaithe sa cheantar ina bhfuil sé beartaithe an Scéim bheartaithe a shuíomh; agus
- Éifeachtaí díobhálacha dóchúlacha na Scéime Molta ar Láithreán Eorpach.

Féadfaidh an Bord Pleanála, i ndáil le hiarratas a cuireadh isteach ar cheadú faoi Alt 51 d'Acht na mBóithre 1993 (arna leasú), an Scéim Mholta a cheadú le hordú, fara nó d'éagmais modhnuithe agus faoi réir cibé coinníollacha timpeallachta is cuí leis, nó d'fhéadfadh sé diúltú an Scéim Mholta a cheadú.

Neadaithe Caibidil Uimhreacha agus Teidil le haghaidh Trastagairt Uathoibrithe. Ná scriostar ná ná baintear

Caibidil 1 (Réamhrá agus Próiseas um Measúnú ar an Tionchar ar an gComhshaol)

Caibidil 2 (An riachtanas atá leis an Tionscadal Molta)

Caibidil 3 (Mar mhalairtí Réasúnta a Chomaoin)

Caibidil 4 (Cur Síos ar an Tionscadal Molta)

Caibidil 5 (Tógáil)

Caibidil 6 (Trácht agus Iompar)

Caibidil 7 (Cáilíocht an Aeir)

Caibidil 8 (Aeráid)

Caibidil 9 (Torann agus Creathadh)

Caibidil 10 (Comhfhogasú)

Caibidil 11 (Sláinte an Duine)

Caibidil 12 (Bithéagsúlacht)

Caibidil 13 (Uisce)

Caibidil 14 (Tír, Ithir, Geolaíocht & Hidreolaíocht)

Caibidil 15 (An Oidhreacht Seandálaíochta agus Chultúrtha)

Caibidil 16 (Oidhreacht Ailtireachta)

Caibidil 17 (Tírdhreacha / Bailedhreacha) & Amharc)

Caibidil 18 (Dramhaíl agus Acmhainní)

Caibidil 19 (Sócmhainní ábhartha)

Caibidil 20 (Riosca Mórhionóiscí agus/nó Tubaistí)

Caibidil 21 (Tionchar carnach agus idirghníomhaíochtaí comhshaoil)

Caibidil 22 (Achoimre ar Bhearta Maolúcháin agus Faireacháin)

Caibidil 23 (Achoimre ar Thionchair Iarmhartacha Shuntasacha)